

AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. SZÁZUS
CSIKSOMLYÓI FŐGIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

☞ AZ 1907—1908-IK TANÉVRŐL. ☞

□ □ □ □ KÖZLI □ □ □ □
AZ IGAZGATÓSÁG.

AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS
CSIKSOMLYÓI FÖGIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1907—1908. ISKOLAI TANÉVRŐL.

KÖZLI:
AZ IGAZGATÓSÁG.

oooooooooooo

NYOMATOTT SZVOBODA JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
CSIKSZEREDÁBAN.

Egy csiksomlyói iskolai dráma.

Közli: **Szlávik Ferenc.**

A mult évben ismertetett iskolai drámák egyikét közlöm. Céloom ezzel csak az, hogy az ifjuság irodalmi tanulmányaival kapcsolatban a maga egészében megismerkedjék egy itten írt és előadott iskolai drámával, amely ugyan nem emelkedik a többi iskolai drámák fölé, de viszont semmi tekintetben sem áll hátrább azoknál. Cselekményről, jellemzésről nem igen szólhatunk, de igen is magyaros, néhol némi drámai erőt feltüntető nyelvezete figyelemre méltó, habár itt-ott egy-egy latinos szerkezet is kerül bele. Több-ször használ közmondásokat is és több törülmetszett székely szava van. Egyébként drámánk az 1780-ik évből való, tehát nem a legkorábban írtak közül, de közlésre tárgya miatt is érdemesnek tartottam.

Bővebb ismertetésre nem lévén terem röviden még csak arról adok számot, miként jártam el a közlésben. A szereplők jelölésénél a Szetsius és Bebecus neve mellől elhagytam a párszor előforduló Dux, Vezér szót, hasonlóképen a Lajos neve mellől a k. betűt, illetve a »király« szót. A zárjelbe tett szótag vagy betű az eredeti szövegben nincs meg. A mult idő képzése következetlen lévén, ahol tt kellett s csak t volt, azt pótoltam, úgyszintén a középfoknál is a b-t bb-re javítottam. A mellet, közöt, miat, alat, együt, ot helyett mellett, között stbit írtam. Egyébként az eredeti szövegen egyebet nem változtattam, csak néhol tettem egy-egy írásjelet, ha ezáltal a szöveg megértését megkönnyíthettem. A szöveghez egy pár magyarázó jegyzetet is fűztem.

Hálás köszönetet mondok ez úton is Paál K. János helybeli zárdafőnök úrnak, aki szives volt ezen iskolai dráma közlését megengedni.

Zapolya János és Bebek Imre Magyar Lajos király Fővezéreinek az irigy háborúk közepette is ki tetzet ártatlanságok, és Orosz-országon nem igaz jusson uralkodó Pogány Tuardius-Vezér ellen tett győzedelmek. Melyet Pütkösdi Bucsu alkalmatosságával folytatott egy néhány játékokban a Csiki Gimnasiumban Tanuló Nemess Iffiuság. 1780-ban.

Prologus.

Nagyon örvendek alsó s köz rendek
 Urak is Minyájon!
 Kik eljöttetek, s meg jelentetek
 Mai játékunkon.
 Ha uri kedveteket tanályuk,
 Csekély munkánkot bátron ajánlyuk
 Csendes szível, vig örömmel meg halgassátok.
 Kevés üdöt erre ne szánnyatok.

Russia Vára, Lészen határa
 Máí játékun(knak).
 Itt fegyverével nagy erejével
 Magyar Zapolyának
 Meg rontatik a Pogány Tuardius,
 Kinek az Országhoz volt semmi Jus.
 Első Magyar Lajos kyrály ős öröksége
 Visza térítették nagy helyesége.

Ebből látátok kedves halgatok
 az egész summáját,
 Ha nem utáltok meg halgassátok
 Immár el folyását.
 Ha hibázunk nekünk engedgyetek,
 Ifjúságunkra tekincsetek,
 Célját igyekezetünknek már el értétek,
 Hozzá kezdünk, csendesek legyetek.

Actus I-mus scena 1-ma.

Lajos király Tuardiushoz küld; hogy adgya fel a várost. Bebecusra és Zapolyára bizza a dolgot, ígervén hogy ha meg nyerik, Orosz országban Gubernátorokká teszi őket; de ezt allatomba meg irigylik Szétsius és Giletus Vezérek.

Lajos, Bebecus, Zapolya, Szetsius, Giletus, Konkoli; és a követ.

Lajos. Mégis Csendesen réveken hordoztatik, hajoja, önnön kényen ügető Tuardiusnak? Neveti, a dagályos, meg bántatott királyának boszu álló fenyegetését. Rég türöm szenvedem. Ennek előtte kellett volna Pokolnak áldoznom ez hazámmal ellenkező telhetetlen nadályal pepeskedő Pogány fő-vel; de ki lágyított a kegyesség, a csendes engedelem minden kegyetlenségből. Ah nem tigris fészek az én szívem, nem kívánnék vér ontással magamnak szerezni örökös nevet. Kihez képest meg ígertem neki a szent békeséget, és hajdani szeretetnek fenn maradását, Csak hogy az ország-hoz megszűnne sem illető jussát kivetné szívéből és királyi magyar koronámnak meg hajtván kevély szarvait, szertelen merészségének engedelmet kérne. De meg vetette jo akaratomnak felséges jeleit. Nincs mit tennem.

Bebecus. Méltó harag; a királyok felségének meg bántodása méltó boszu állást gerjeszt a felségesekben. Nem mindenkor illik zabolyára szorítani ¹⁾ a haragot; annál inkább meg győzni az igazságot irgalmassággal. Szolgálván a meg bántodott egek egyes akaratunk, felséges király, hogy ez a nap minden czivodásnak végére járjon. ²⁾ Nagy szível készséggel várja a fegyveres nép poroncsolatodot; hogy néki rohanván a Városnak markába ejtven el csapja remek hamiss fortélyának minden inait, és ma fejet hajtasson néked Tuardiussal. Vegye jutalmát el nyöghetetlen pártolkodásának. Ez a fegyver, mely eddig oly pirossal izzadott; ez légyen világos jele hivségemnek; ezzel ontom ma vérét a Pártos népnek. Ha pedig elébb hatná meg ezt a melyet mérges fegyvere; semmi dicsőségesb, semmi kedvesebb nedvesség nem ásztattya meg a kemény durva földet, mint királyom hivsége mellett ontatott vérem.

Lajos. Nagy hűségedet sok derék jelenségekkel állattad ³⁾ Bebecus eddig, meg vallom. Dicsírem, hogy a király életéért nem szánod a magadét. Ély kedvemben, és az hazának dicsőségét, borostyán koszoruját bölдоgitsad.

¹⁾ megzabolázni, fűkezni.

²⁾ Az egek teljesítik némelyik akaratunkat s most is eszközlhetnek, hogy a mai nap véget vessen a civódásnak.

³⁾ tettel bebizonyítottad.

Bebecus. Szivemet fejemet hajtom poroncsolatodra, F.(el-séges), Király! de neveled,¹⁾ hogy tégedet a mostoha szerencse²⁾ (Ah távoztassátok ezt jo egek), hogy csak egy napig is élyek a szent engedelmességen kívül; a nagy Istenre esküszöm szerencsés és szerencsétlen ügyöddel azzon egy vágásban jártatom ügyemet.

Lajos. Nagy kegyelmet kíván a Bebecus hivsége! Minek előtte homályba borulván a nap reánk ügetvén a gyászos estve csillagos udvarival, bővséges kegyelmeim fognak rád harmatozni. De először halyon meg Tuardius a negédes czinkus társaival. rátok bízom Bebece az egész dolgot. néki rohanván a Városnak fel forgassátok mindeneket, az hol kegyelmemnek bezáratott, ott boszu álló fegyverem nyisson utat.

Zapolya. Lassu menkövek ezek a vétekre, F. Kyrály! rég el kellett volna veszni Tuardiusnak. De midőn a népnek szeretete késleli boszu álló kezedet, a vér ontásnak nem kívánása dicsőíti kegyességedet, úgy hogy magadot láttassál felyül haladni josággoddal. Azért ha tetczik tanácsom, F. Uram! még tovább meny, a kegyességednek hintezvén³⁾ lépes mézeit. Győzd meg a vetekedéseket kegyességeddel. Tartoztasd meg a népet, Tuardius meg nem hajtya fejét tudom; a vele el pártolt népet kell allatomban irgalmas öledben édesíteni; így téres tágas utunk lészen a Városba.

Szetsius. Nem méltó annak megengedni, a ki szertelen mérészséggel meg veli a kyrály koronáját. Vegye jutalmát hitetlenségének a gonosz tévő.

Zapolya. Mikor vér ontás nélkül lehet az Ellenségen győzedelmeskedni; nem illik akkor haraggal lépni annak dicséretére.

Giletus. Ugy vagyon, az Irgalmasságot kérő bűnösnek meg kegyelmezni a kyrályoknak tulajdona. De attól kérni békeséget, akinek esze veszett dagálya az halálnális iszonyatosban utál minket, annak nyujtani kérlelő kezeket? nem fér ez egy kyrályi felséghez.

Lajos. (Bölcs okos katona Zapolya vezér, furcsa taná-

¹⁾ ne vőljed.

²⁾ Hiányzik az állitmány; talán üldöz, v. hasonló értelmü.

³⁾ hintvén.

csokkal bővelkedők.¹⁾ De a többinek sem küssebb mértékkel jutott a jóvaslásból.) Igazlom mind a kettőt. Konkoli! Meny el szaporán ismét; poroncsold meg nevemmel Tuardiusnak, és a pártos népnek, hogy békeségre édesegyen. És mivel erőszakkal, hamiss ravaszsággal szaggatya Orosz országban a Borostyán koszorut, adgya vissza engemet illető országot, külömben telyes mérgemet töltöm rajta, pironkodgyék²⁾ az országból vagy készülyön a mézárszékre; le törtetem a föld hátárol mindenestől, hogy se hire se hamva ne maradjon a Pogánynak. Ez telyes poroncsolatom. Mind azon által ha kezet fog a város alatomban, mégis csak meg esik szívem rajta; meg engedek az érdemetlennek.

Konkoli Legatus. Semmi sem mulik rajtam, F. király, véghez viszem az egész dolgot. *abit.*

Lajos. Ugy akarom, Bebecé! Zapolya! Szolissátok egybe a vitézeket, gerjeszszétek zászló alá fegyverre, Hűségtekre támasztom, bizom az egész tábort, a mái nap hajtasson fejet néktek Tuardiussal.

Scena 2-da.

Szetius (Giletus vezérek Bebekus és Zapolyának szerencséjéket meg igirvén³⁾ hogy az ellenséggel egybe szövetkeztek légyen; Gyűrűjőköt hajtyák:⁴⁾ melynek véghez vitelére Bendekus ajánlya munkálkodását.

Szetius, Giletus: Bendekus postea adveniens.

Szetius. Vitéz Barátom! Látode? méreg boszuság, azért csatáztunk mind eddig, azért izzadott homlokunk a kard villogások között; Mostoha Szerencse! nem eléged meg eddig szenvedett fáradságunkot, hogy elődbe fogadnál immár egyszer. Így jádzasz, így tréfálsz vitéziddel, midőn a nem érdemesekhez csapod magadot.

Giletus. A földi háboru változik mint a Tündér, és mind a kockának soha sem bizonyos perdülése. Imént hozzán(k), most másokhoz csapta magát. A kyrály tarcsa

¹⁾ Talán tollhiba bővelkedik helyett, vagy b. szavai.

²⁾ Szégyenkezve távozzék.

³⁾ E helyett meg irigyelvén; s hiányzik: azt a hirt terjesztik, hogy stb.

⁴⁾ meg akarják szerezni.

meg poroláját. Miért biztata, hogy elsőben fogjuk kostólni kegyelmének bővséges folyamit; hamár ezeket küssebb pohárral méri?

Szetsius. Zapolyát, Bebecust, ezt a két vezért vagy mong(yuk) ezt a két Tündért jobbjára szoritotta, minket bal-kézre fogott a szerencse s ezt te el nyögöd?¹⁾ El sziveled, Gilete? Mikor nagy büszkeséggel diadalmaskodván meg hodolyák Orosz országot, részesek leszünke a győzedelem dicsiretében egy becsüben tartatván a köz néppel?

Giletus. Elébb fogja látni ez a térség Duna és Rába vizeit vissza tolodni, hogy sem ezeket tovább türjem az irigy szerencse ölében hordoztatni.

Szetius. Elibb el hadgyák a sík mezők ezen határokat, mint sem én ki döllyek a méltó bószerű állásból. Nem hagyom magamot esküszöm a mendergő csattogo pattogo egekre. Mivel gátot vet a bal szerencse sok jeles érdemeimnek; eszem éléhez nyulok; rossz hirbe keritem mind a kettőt, mert nem tuggyák a dagályosok, hogy meg teritettem nekik. Már meg vetett ügyömot hosszabb kötélre nem bocsátom, sem üdötöl nem várok, hogy jobban fordulyon Dolgom.

Giletus. Az Istenért mi módon? nehogy nyakunk szakadgyon benne? Eszes okos tanács, bátor szív felette szükséges erre.

Szetius. Egy Gondolat ütközék fejembe, csak véghez vihessük, nem veszünk kártyánkkal. Másod napja már, hogy a tehetetlen Várost a fővezérek meg nem vehetik. Így homályosít(t)assék a Magyarnek régi dicsiretes erkölcs s vitézsége? mi dolog ez? eddig rég szét palhatták²⁾ volna belőle az ellenséget. Az Ellenséggel huzamos üdöt mulatni; edelkedni alatomba mi egyéb, mint véle kezét fogni? Elhintem alatomban, hogy a király fejére járna.

Giletus. Helyesen bizonyára; tetczik a bölcs találmány, ezt soha meg sem álmodtam volna. De mi némű szinnel földözöd³⁾ a cifra fortélyt, hogy idő előtt meg ne saj-dicsa,⁴⁾ ki messze lát Lajos király.

¹⁾ eltűröd.

²⁾ szétverhették.

³⁾ hogyan rejtet el.

⁴⁾ sejtse.

Szetius. Levélbe vetem nevét mind a kettőnek, mint (h)a Tuardiussal czimborálnának a király ellen, és így mind a kettőt el árultatom. Csak meg ejthessük a negédes vezéreket; úgy el hittem, csak ásitvais rév partyára érhetünk a czélvetésnek¹⁾).

Gileus. De bezzeg kudarcot vallanánk, ha meg tudná Lajos király, el vetettük már a kockát, ne félyünk a vaktól²⁾. Éppen kezünkre érkezik Bendegus kész talpon álló katona; ez hirdesse ki alatomba a Táboron a fő vezéreknél Tuardiussal való szövetségeket, és hogy a királynak vesztére törekednek; De itt van. Micsoda bánat dőfte sarkodat, micsoda gond, micsoda hab rengeti szivedet, egyszersmind örvendesz, és törődöl.

Bendegus. Igen nagy! elfogta egészen melyem járását, alig szolhatok.

Gileus. Hát ha könyebittyük terhedet crönkkel, fegyverinkkel, mond ki mi az?

Bendegus. A nagy éhség háborgattya gyomromot; szüntelen biztattya szájamot az ételre, nem kaptam egy falatot, melyel csendesítem kodozót³⁾ gyomrom háborgását.

Szetius. Ezért kellett neked a nap, fogd ezt a pénzt, ezzel éleszd Lankadtságodot. e félével meg töltsük erszényedet, ha egyet értvén velünk javasolásunkra állasz.

Bendegus. Uram, valamenyire cröm terjed meg nem vonom tölletet szives szolgálatomot, pontra telyesítem, valamit poroncsoltok.

Gileus. Esküszölc zomáczos kardodra? hogy erős kaponczában tartod nyelvedet⁴⁾.

Bendegus. Esküszöm. Beszéld el, ihon a kezem.

Szetius. [Akarom, hogy meg ne álya utunkat]⁵⁾. Nem tudode, hogy valakik pártot ütöttek a király ellen.

Bendegus. Pártot ütöttek? kik azok? által nyargalok oldalában, meg keverem pallosomot pribék lelkében, valaki

¹⁾ Azaz: könnyen elérjük célunkat.

²⁾ Műszó a kockajátékban, = balsikertől.

³⁾ E h. kodohozott = kiéhezett, éhségtől elerőtlenedett. (Szinnyei J. M. T. I. 1149).

⁴⁾ Megfékezi a nyelvét, titokban tart valamit.

⁵⁾ nehogy kitalálja tervünket.

királyom ellen törekedik. (Más képpen füstbe menyen mind udvari találmányom, ha véghez nem vihetem, a mitől mostanság gőzölög elmém).

Giletus. Zapolya, Bebecus.

Bendegus. A fővezérek. Várj) hitetlen! Leg ottan, mihelt oldalához férhetek, mind a kettőnek által verem; fel vadászom hamis testében lelkét, meg járom szegről végre, ki hajtom fertelmes fészkeből.

Giletus. Ne cseleked(d) ezttet, kérlek. Csak alatomba a táboron hirdes(d) ki minden felé.

Bendegus. Ez igen könnyen meg lehet; de mégis csak azon lések, hogy fejére járjak mind a kettőnek.

Szetius. Az is meg léssen, csak azon szépelkedgyél,¹⁾ azon légy kézzel lábbal, hogy Zapolya és Bebecus Gyűrűjét ide rejtse.

Bendegus. (Szépen mondott okos Lelemény, meg valom, helyesen szőtték udvari fortélyoknak vásznát). Jerünk már, meg lesz azis.

Giletus. Vigy végben hiven, adosid leszünk iránta. de ezen titok közö(t)tünk maradgyon, tarcsd erős zár, és rejték alatt.

Scena 3-tia.

A követ a kyrálynak végső akarattját fel adván Tuardiusnak, egyebet nem veszen a durva feleletnél, azért fekete zás(z)lot, mely utolsó veszedelmének jele, hagy ottan.

Tuardius Fejedelem: *Radostus, Belli Duc.; Postrokovius, Ephelus Tuardii. et Nuncius.*

Tuardius. Mint vagyon a Sereg, Vezérek.

Radostus. Két Lántsa, buzogány kinek kinek kezében, rivadnak a Trombiták, Lobognak a két fejű sasos²⁾ zászlók, a lovak nyerítéssel köszöntik a Diadalmat, kapálnak mod nélkül, a strucz tolluk kelemetes szellővel enyhítik az hev foroságot.

Postrokovius. Az egész Tábor poroncsolatodot várja, Győzhetellen Vezér.

Tuardius. Akarom rendes állásokat, és vidám készségeket. Meg usztatom ma Bársony Paripámot a Magyar vérben.

¹⁾ szép szerével arra törekedjél.

²⁾ anachronizmus.

Rudostus. Majd el érkezik tőlle a követ, már hirt adott iránta.

Tuardius. Amint ide, úgy 'visza is bogarozhat¹⁾), ha együl egygyig itt nem akarja fogát hadni. nem jut eszibe, hogy én világ győző eleimnek bajnokával bírok. Meg tanítom a kobarlo nemzetséget emberségre. Tart az ütköző erő-től; felyebez alkujával a békeségnek, azért magossabban arányoz, hogy közepét tanálhassa. De nem akad oly kápa²⁾) vékony eszü félre, hogy véle szembékötösdit jáczodhassék; Sem oly le termett szivü fejedelemre, hogy süvegelve hajtson fejet néki. Más lélek teli³⁾) Tuardius testét.

Rudostus. Csudálnais az egész helység; még magais az magyarság porczogos nevetéssel meg nevetne, ha mindenkor zöldellő virágzo Orosz ország a békeség meg szerzésében mostonság Lajos királlyal meg egyezne.

Ephelus Tuardii. Győzhetetlen Vezér! a Magyar követ meg akar udvarolni, két zászlót hordoz magával.

Tuardius. (Nem tudom mire vélyem). Szabad: de ne poroncsolyon... meg látom a Pogányt, ha olyan, amint írják.

Konkoli Nuncius. Tuardi Felséges Herczeg, téged a magyarok nagyai szépen üdvözlenek.

Tuardius. Köszönet iránta; de mijót akar az üdvözllet?

Konkoli. Ha szabad, el végzem rövid summával.

Tuardius. Csak okkal s moddal.

Konkoli. Mi magyar hazámban el szaporodván sok országokat el jártunk diadalmason. Fel forgattunk kemény roppantot⁴⁾) városokat, és hogy a többit ne említsem, még azon barlangos szurdok⁵⁾) hideg köves havasokat is, a hova a madarak sem férnek, Herkulesként meg birtuk bajnoki erőnkkel.

Tuardius. Gondolnám nem küldettél Orosz ország Fejedelmével magadot csudáltatni: mit akars(z), süsd ki egy szoval.

Rudostus. Hiszem ugyan, nagy cifra dagály ez egy követtől más határában.

¹⁾ mehet: ²⁾ kába, esztelen.

³⁾ tölti, más lélek lakozik 'T.-ban.

⁴⁾ erős és roppant nagy.

⁵⁾ elrejtett (Czuczor—Fogarassy: M. Nyt. Sz. III. 342. l.)

Postrokovius. Igen megszűnne kezdod a pufodt kereskedést¹⁾; hoszabbra nyujtod, mint palosod érhetne.

Tuardius. Mond el cikkelit hivatalodnak.

Konkoli. (El mondom, de nem esik szájad izire). most Orosz országnak tartományát ellepven, nem akarjuk dulni pusztítani az országot.

Tuardius. Nem is volna tanácsos csak még egy legyetis meg ölnötk.

Konkoli. Hanem békeséget kívánnánk, Ha szép szerrel meg Lehetne.

Tuardius. Takarodgyatok ki határimból szép szerrel, csendesen és meg lesz a békeség közöttünk, nem Bánom.

Konkoli. Ehhez meg többecskeis kíván a Magyar Tábor.

Tuardius. Sőt ha ezt nem elégli: azt akarom, hogy fejenként kivetkezzetek a fegyverből és a fő kapitányokat adgyatok kezembe zálogul. Más külömben tövöstől²⁾ le aprittatlak benneteket.

Konkoli. Mű pedig az akarjunk; hogy add vissza a tégedet nem illető jussát, országát királyunknak.

Tuardius. Micsodát?... Poroncsolom, tegyétek le a fegyvert; a népnek színét ide idézd előmbé... igen le bocsáttád bögyödöt, ha más valakinél kérkednél, mind azon Herkules unokáinak vélhetne benneteket, nem vesztek engemet rá ezen ámitto dib, dáb maszlag beszéddel.

Konkoli. Hát ily pattogva békéllünk, Tuardi! halyad én töllem is azért első s utolsó akaratomat: kezdedben adgyuk a fegyvert igen is, de térdet hajtasz véle Magyar Lajos király előtt; ez a gyász léseri világos jele ennek.

Rudostus. Által nyargalok oldalán.

Tuardius. Hagy békét, nyelve féltében jár esze hire nélkül, a kevély kérkedés és esztelenség azon egy bomlott agy velöböl szívárkznak.³⁾

Konkoli. Meg ne próbáld, hogy a nemzetek törvénye ellen csak egy ujjal is illess, mutasd meg vitézségedet annak idejében urad veszedelmekor. A mi pedig a többit nezi⁴⁾

¹⁾ messziről kezdod a dolgot elbeszélui.

²⁾ mindenestül.

³⁾ szívárognak, erednek. ⁴⁾ illeti.

Tuardi! én is poroncsolom, ted(d) le a fegyvert, fogj kezét, hajcs fejet a Magyar koronának, add vissza országát, melyet hite szegett dühüsséggel, keserves igával zaklacz törvénytelen, sajtold ki negédes szivednek dagályát¹⁾ úgy bővséges kegyelmét várhatod Magyar uradnak. Ezen zászloval kedveskedik, melyet ha meg vecz, érdemetlen; oh mely keserves kárára akaratonak. Vedd el, ha életedet el nem akarod cseppenteni.²⁾

Tuardius. Nem így, nem, hanem kardal szoktam én meg békélleni. Meny ki szemem elől: és tanuld meg a követség dolgát, miként kellessen egy fejedelemmel alkudoznod, pán-tolodo³⁾ Paraszt.

Konkoli. Én itt nagyobb urat nem ismerek a királynál; sem aki több emberséggel birjon. hegyke válaszkodnak tulajdonisd, ha egyet kettőt botlottam a békeségnek ajánlásában. De fogadom és nem szabok üdöt hezza, kemény számot add ez iránta. Jusson eszedbe a Magyar név, miképpen retteg még a pogány nemzetis előtte, mikor meg szályuk.

Tuardius. [Tehát csak meg birkozom a körmös orosz-lányokkal és meg mutatom, hogyan fojtja Tuardius hada az hercules fojtokot]⁴⁾.

Konkoli. Mégis hogy királyunknak kedvező kegyességét meg ismérjed, kedvedre engedi, hogy válasz magadnak a két zászló közül. Vagy uradnak valyad a magyarok királyát Isten után.

Tuardius. [Hiszem, nagy.]⁵⁾

Konkoli. Vagy most általam tisztességes Pompával ad(d) által a Tábornak fejedet; mind sem ez után a hohérnak markába.

Radostus. Igy követed meg vezérünket.

Tuardius. Meny ki szemem elől mert.... de mit kötözködöm az eszeveszettel.... készültyetek a mészárszékre, ez telyes Poroncsolatom, s el mehecz véle, amint jöttél, embertelen.

Konkoli. Én is ott leszek, vigyázz, Tuardi: mer a gyászos éjnek első feltetzése(kor) kardomon láttya fejedet az egész sereg itt marad ez a gyász szomorú emlékezetre. *abit.*

¹⁾ mondj le büszkeségedről. ²⁾ veszteni.

³⁾ kötődő, akadékoskodó. ⁴⁾ fajtákat. ⁵⁾ Hiányos mondat.

Tuardius. Legkisebb gondolatom is nagyobb ennél... Tugya meg a Gögös, hogy dörgése¹⁾ éppen meg nem döbbenti szívemet. Akár mind boszongodgyék, nem láttya meg Leopolisban tartandó győzedelmi pompáját Lajos király.

Scena 4-ta.

Midőn Parádéra készítne Bebecus a Vitézeket a király előtt, el érkezvén a követ alatomban a Város Tanácsától, a városiak nevével fel igiri a Várost, a kiknek kegyességét igiri Lajos király.

Bebecus. Márs hadak Istenének szentelt vitézei! Magyar nemzetünknek tűzzel vérrel buzgo bátor serege! pánczélos vitézeim! eddig szenvedett fáradságtokkal szerzett dicsőségekhez újabb dicsireteket toldani most vagyon most tágas mezőtök, kik ennek előtte roppantot tartományoknak szélén hoszszán rivallattuk²⁾ öröm trombitáit a Győzelemnek; háttal fordulyunk Tuardiusnak? Szégyen (sic!) gyalázat. Tanulyon az esze veszett bajnoki erőktől el rettegjen³⁾. Ah Bástyák, köfalak, és sánczokhoz támasztotta ugyan minden ügyét és diadalmát, tugya meg, hogy ma tömleczében záratatván, ott éri tetézet⁴⁾ gonosságának veszedelme. Ismérje meg kegyetlen haddal ellenne dörgő kyrályának engesztelhetetlen haragját, ha kegyes attyának kedvező akarattyát nem ismerte. Most azért minek előttet⁵⁾ meg szályuk az hitetlen és néki rohanván a bástyának hadi érc poharakból süvöltő Laptáink⁶⁾ utat roncsanak a kő falakon, előre lesznek az hadi mesterség gyakorlásának diadalmat köszöntő Játékjai... De ide érkezik maga a kyrályis. No csak frissen: rendbe vitézek! ez hadi Pompás tisztelettel a királyt örvendeztessük.... Magyar ország szerencséjére vigyázo Lajos! hatalmas! kegyelmes! Tégedet őrző bajnokidban mi üdönknek diszit, fentforgott dicsőségit őrizzd szerencsésen. Ébren talpon nagy hivséggel várja poroncsolatodot, hogy rá üssön a Városra az egész tábor.

Lajos. Akarom rendes állásokat, és vidám készségeket, elől hátul tehát el álván a Várost bátor bizodalomra vidámulyon heves szivetek. Iszonyatos szélvész, füstös felhők

¹⁾ dörgő beszéde. ²⁾ harsogtattuk.

³⁾ hogy b. e.-től rettegjen. ⁴⁾ felhalmozott, felgyült.

⁵⁾ mielőtt, minek előtte. ⁶⁾ az ágyukból süvítő golyók.

csattogjanak pattogjanak bal részről, és sebes zugással zajjal döljön a párt ütő nemzetzégre. Jobb részen a városnak a támentalan (sic!) dandárok, öldöklő kardok, dárdák, és más taglást, konczolást, halált nemző eszközök, már az eget hasogatván, már a földet rengetvén a katzér nyerítések. Sip, dob, trombita harsogo hangja ontsák rakásra, düjtsék a győzhetetlen Bástyákat, hajcsd bé szaporán biztoson királyától el pártolt hiti szegett városba, dulyad, foszad, hánnyad, roncsad földig a fene gögös népet.

Ephëbus. Felséges király a Tanács követet küldött; elődbe kíván bocsáttatni.

Lajos. Mit akar, kün maradhat; folytasd Bebecze az hadi Pompát.

Ephëbus. Elhittem, meg akarja Urát követni; illetlen balgatak cselekedete iránt.

Lajos. Vétek volna a Tanácstól, kivált midőn oly hatalmas győzhetetlen fejedelem szarvat ad néki¹⁾, színes igiretekkel nehéz ugyan megbékélni a roka farkal, mégis annyi mint az, be jöhet, ha meg adgya magát.

Legatus civis. Felséges kyrály! diadalmas nevednek dicsősége ujjabb sugarival vidámitsa széllyes e világot. Oltalmazza a hatalmas Istenek Mindenható kezekkel Magyar és Orosz ország örömének felséges fejében az halhatatlan borostyán koszorut. Ez Győzhetetlen herczeg! ezek a tanácsnak ohajtási, melyekkel földig le borulván felséges lábaid előtt tégedet hazája királyának, attyának nevével tisztel a mai napon, soha semis szabott igazabb törvényt ennél. Remélvén, hogy méltó haragodnak közepetteis nem vetkeztél ki vétkes Roxiára²⁾ hajlott irlgalmadból.

Lajos. (Igen gyűlölöm vala eddig; már szívesen szánakodom rajta).

Legatus civis. Engeszteld reánk kérünk eddig tapasztalt kegyességedet; Megunta Russia Tuardius dühösködő kegyetlenségét, rettegik szilaj természetét, mint a hajokot törő kösziklákot, aki édes eleidtől reád szállott tagadhatatlan öröködöt el lépven³⁾ és minden igasságtól elfajdult erőszaknak dühüdven szertelen kegyetlenkedéssel, ragadozással, vérontással zaklattyta. e felett sok némű színes kegyelmei

¹⁾ biztatja, példát mutat. ²⁾ Russiára. ³⁾ elfoglalván.

ajándékinak sós¹⁾ árrát szabta, a meg nyomorodott néptől esztendőn ként sullyos adot. Ki akarja vetni nyakából ezt az igát; ki akar vetkezni Tuardiusbol, egybe csatlott szívét, erejét, fegyverét melletted ellenne vissza szegezni és részedre hajtani a győzedelmet csalhatatlanul el végezte. nyitva tartván a kapukot kész kézzel várja a fő Vezéreket, azt igiri, hogy kötve²⁾ láttya meg ma Tuardius a Magyar Tábort. Te Felséges Nagy király, ezen egybe kapcsolt akaratunkot meg ne vessed.

Lajos. Ki szabtam volt meg vallom a keserves üdőt, hogy ma tetézett boszumot ályam mostani boszonkodásokon, Le ontattam volna falait házatoknak, kietlen pusztaságra juttattam volna az egész várost, sulyos vasba tömleczbe szorittattam volna a népet. De telyes mérgemet töltöm ma Tuardius telhetetlen dühűségén. Le mondok már minden haragomról, sőt kivált kegyességgel folytatom hozzám csatlott hivségeket.

Legatus civis. Ezerni ezer hálákot mondunk ezen tetézett kegyességedért, F. király, térdet hajtunk felséges szavának és míg élünk parancsolatként imádagyuk akaratodnak minden leg kűssebb jeleit.

Lajos. Mikor Le hanyatlik a rogyogo nap a hegyek tetejére, poroncsolom; készen, Várjatok mikor el ályuk erőnkkel, fegyverünkkel a Várost elől hátul.

Scena 5-ta.

Tuardius a Dolognak váratlan ki menetelét elméjében forgatván csak nem kétségbe esik. Az Ördögösit elé szolittyá jövendőkre tanitassék; De szerencsétlen dölgeköt jövendől agyon vágattatik.

Tuardius, Magus, Ephelus.

Tuardius. Hatalmas Istenek! ki temérdek gyanoval, iszonyodással bolgattyá, győtri szívemnek minden izeit a követnek mindegyred örgő fenyegetése. Micsoda kegyetlenül fogadkozik ellenem irgalmatlan Pánnon! meg előzhetetlen veszedelmet készít; már felis verte gögös sátorát; a kietlen térséget ellepte támentalan népe Lajos királynak. Mihelt szűrkíteni kezdi a setétes estve homályba öltözött földet, legotton rám, a városra sereglik reám ütő magyarnak diadalmas hada.

¹⁾ nagy, borsos. ²⁾ bajosan, nehezen.

Neg nem szűnik rontani a szálas Tornyokat, mignem véremmel nem itattya ellennem ki fent kardgyát. Mit van mit tennem? Meg szorított az ellenzég minden felől. Ah Város hitellen, embertelen Lajoshoz szabta magát; ki fente ellennem fegyverét. Félő ne talám megis tompítsa bennem. Nem különben hizelkedik; tetteti hivségét azon hamiss ravasz rokában telelt tanács. Fogyogat lassanként bajnoki ereje vitézimnek; Lankad a fegyvere hadi népemnek! Így tehát minden szempillantás ellenem jár! Így tehát félelmes veszélt mérnek az Irgalmatlan egek, Tuardi? Így tehát, kegyetlen Istenek! Így forgattyátok a világot? Így csufos játéktok vagyunk fejedelmek! Így hitetlen Jupiter! így mérsékled a dolgokat! kegyetlen! mérő serpenyődben? oly gyáva vagyoke én, hogy játéokra ültess e szívelhetetlen csuffsággal? Szorjad, nem bánom, ellennem dörgő menköveidet; az egek ellenis meg harczolok, üstököt vonok esküszöm boszu álló Pallosomnak végére, ha részemre nem engesztelhet(1)ek kérésemmel, a mélységes pokol setét Barlangjának lakosira támasztam ügyömöt, Blandule!

Ephlebus. Poroncsolatodra, Győzhetetlen Vezér.

Tuardius. Szaporán az ördöngösért, *abit.* Majd ki ének(1)i Dymás, mit reméylek. De akár hogy légyen is, ahol tágas részt szakaszt a kegyetlenkedő ég, telhetetlen Magyarok királya ragadozó népének, dühüsködő fulánkinak, ott a pokolbeli furiák részemre segéltik a Győzedelmet. [Dymas Ördöngös (megjelenik)]. Dymas! Tud(od)e, mitsoda kétséges sor-sok vitattyák Tuardiusnak a következő harczban teendő győzedelmét? Te Pokolnak Fő Mestere! mond meg nekem jó vagy rossz szerencse várja Tuardiusnak koronás fejét?

Dymas. Mingyárt meg mondom, F. Uram, csak még chez egyébis kíváztatik. Előbször: ebbe ki jedzett helybe kell lenni. Az után: majt mikor segéltségül hívom, ökö, csáp, kigyo, és matska képeben öltözött taréjos ördögök állanak elő. Vigyázz magadra Tuardi a ki szabott határon lépést, és ha szájadbol el nem akarod veszteni életedet ígét egyet se. *Facit circulum.*

Tuardius. Jo lesz; meg cselekszem azt is. *intrat circulum.* halyuk már az igéket, csak tugyam mire fordulyon dolgom?

Dymas. Nem szükség ide semmi ige; ezt a dobot jól **tugyák**¹⁾ az őrdögök, erre minden dolgokrol bizonyos feleletet mingyárt adnak. *Pulsat Tympanotriba.*

Tuardius. Dima mit látok! Mitsoda szörnyű feketeség borította a levegő eget!

Dymas. Halgas kérlek, ha élni akarsz Pokolbéli setétségnek iszonyu barlangjai! *accedunt aliqui diaboli.*

Tuardius. Szép nota! csak hogy igen keserves nékem.

Dymas. Kegyetlen nagy Jupiter! Setétségnek rettenetes Istene!

Tuardius. Mi a felelet Dyma? *Accedunt omnes diaboli.*

Dymas. El veszünk, Tuardi!

Tuardius. Micsodát? elvesztünk?

Dymas. A Győzelem a Magyar hadat jedzi.

Tuardius. Tehát meg győztettem Pannonok(tól).

Dymas. Nincs más különben; el nyomott erejével Lajos király.

Tuardius. És pedig véletlenül! el nyomott erejével; el veszünk, Dyma, te sem maracz meg?

Dymas. Én a Levegő égen el Repülvén meg előzőm a veszedelmet.

Tuardius. Ezt felelte néked Acheron Pokolnak Gyalázatos hazug ál képe! Dühös lélek; s még a Levegő égben el Repülvén meg előződ a veszedelmet? Csalárd denevér! tanold meg, hogyan ülted csuf játékra, tréfára, csalfasággal fejedelmetet. Patkoly pokolba buldoso (sic!) féreg, mond meg, hogy vagyon még a földön nagyobb Isten Plutonál.

Dymas. Jaj meg halok! és következem ezen tul Pokolnak áldozattya, ne busuly még ma magadis következzel utánam Acheron hasonló áldozattya.

Tuardius. Jól van: már halgat az hazug Lárva. Ég! Föld! Pokol! már mind oda legyetek. Nincs erő! nincs hatalom. Nincs Isten, aki ellenne álhasson boszu állo haragomnak. Várj, vér szopo Lator! porászra fogom zabolátlan vak merő bátorságodot; előbb ki adod dühös lelkedet Lábaím előtt, mintsem véremmel itasd ellennem kivont kardodot.

¹⁾ ismerik.

Scena 6-ta.

Lajos, Beberus, Zapolya, követ.

A követ el hozván Tuardius durva feleletét, a király jobban meg haragudván Bebecusnak jobban meg poroncsolya és Zapolyának, hogy néki tolyodgyon¹⁾ a Tábor az Ellenségnek és Tuardius el togassék.

Konkoli. Nem fér a szövetség Tuardius fejébe, felséges király! A békeségre nem édesedhetik. Igiri az egyességet, de csak úgy, ha ki takarodunk minden határából, különben nagy pattogással vitatta, hogy lábai eleibe terített egyről egyig, mérég boszuság! amit azon egy izben elkövetett rajtam. Soval, borsal hintette beszédét.

Lajos. És meg ütötte magát a kevély.

Konkoli. Sőtt fel hevülván büszke vadsága azzal fenyeget, hogy szárnyaira kelvén mint az libiai oroszlány, kit az éhség a félénk nyájak közé vetett, néki rohanik a Tábornak, megtépi, vérbe keveri a zabolátlan.

Lajos. Forr a Méreg bennem.

Bebecus. Ezt már sokallom. Hüvelyünkbe a fegyver.

Konkoli. Most is émeleg, és borzad a gyomrom a Lator ellen, a mi több még magához akarta idéztetni a népnek színét zálogul; különben készülyünk a mészárszékre.

Zapolya. E már el tölt, felséges kyrály! ne sokat törödyünk vele.

Lajos. Halláde, Zapolya, hogyan fente fogát ellenem az Istentelen?

Konkoli. Szinte úgy tajtékozott, szikrázott a dühüsség belölle. Azon nyersen veressen²⁾ igire, hogy le töröl a föld hátáról minnyájunkot, hogy se hire se hamva ne maradgyon a Magyarnak. De énis azon nyersen veressen meg ígírem néki, hogy minek ellötte kezdgye sátorát a Gyászos éj, kardomon láttya jejét az egész sereg.

Zapolya. Kezünkbe Biránk, F. király, keverjük meg benne, előzzük meg az Istentelent.

Lajos. Lássunk tehát az ütközethez; miként tolodgyon a Tábor a Városnak.... Bebece osztogassátok ki nevemmel a Poroncsolatokat! magad rendeld közép erejét a Tábornak. Zapolya jobbikát fogja segélteni.

¹⁾ tolujon. ²⁾ gyorsan, sebtében, minden gondolkozás nélkül.

Konkoli. Alig várja a nép, hogy ezen ki szabott törvénnyel egyszer s mind a fő Vezérekkel poroncsolatot vigyék.

Bebecus. Tehát e mellett maradgyunk, f. király, én Poroncsolt helyemre állok.

Zapolya. Lássá Boszu állo mérges homlokamot a gyűlövesz nemzet; és vagy hátat fordítson a szentelen; vagy minden pereputtyával veszszen pokol béli kén köves tonak feneketlen gyomrában.

Bebecus. Meg lesz, felséges király! minek előtte az hegyek nyoszolyájában hanyatlík a nap, fel s alá nyargalok a városnak szélyén hoszszán.

Konkoli. De a nyalka Vezérnek fejét se felejtsük Bebece.

Bebecus. Lábai eleibe hengeritem Tuardius gombját, és tekét verek véle Orosz országnak láttára.

Lajos. Azt ne cselekedd, Bebece! El tekellettem vala ugyan, hogy a Városban tartando győzedelmi pompámban diadalmas szekeremhez köttetem ezt a hite szegett Latrot; de tartván, ne hogy nyakát szegje, meg másolom. Tarcsátok meg a dühös lelket haragomnak, hogy méltán fel bozdult kegyetlenségemnek rettentő példáját állassam rajta.

Bebecus. Indulok.

Zapolya. Mennyünk.

Chorus.

Hajonkot vigyétek
Szépen repdeső szelek.
Háboruk szűnnyetek,
Hab vizek el tűnnyetek.
Siessünk ne késsünk
Szándékunk rév partyára,
Kegyetlen Tuardiusra,
Kietlen Tyrannusra
és pogány hadára.

Eole szeleknek,
Istene mind ezeknek,
Ki a déli szeleknek
És a nap keletieknek
Poroncsolsz, uralkocz,
Szabadítsd fogságokból.
Lajos menköveitől,
Boszuálló kezétől,
Rettegjen népétől.

Actus 2-dus scena 1-ma.

Tuardiushoz kötözve vitetvén a Lajos király(hoz) alatomba küldetett város követe halálának félelme miatt ki valya a királlyal alatomba tett szövetséget. Innen a Tanácsnak el fogatására küldi katonáit, kiknek hívségeket újra magához erőlteti.

Tuardius, Radostus; Nuncius, Senatus; Ephelus.

Tuardius. Kegyetlen Egek! már tágas rést szakasztasz a telhetetlen király ragadozó népnek, dühösködő fáklyáinak? Így bátoríttátok rám a kegyetlenkedő Csillagzatokat? Hanyat homlok dőlők tehát a kinos halálnak? ha néma süketségre veted szertelen ügyömöt nem tekéntvén ennek a koczipor¹⁾ ellenségnek el nyöghetetlen dagályát.²⁾ Ha meg nem elégszel meg vettetésemmel; miért nem okádod patogo szikráidot ellenem? Szakadgyatok meg veszuviusnak torkai; szorjátok szerte széjjel a tüzes Lángokat, és el telvén minden helységeket égessétek a mezővel egyetemben. Mingyár nyissa meg a föld torkát, és nyeljen el testestől fegyverestől. De kivel közlöm e mérges panaszokat? nem halya a kegyetlen. Majt utat (nyit) temerdek bátor Lelkemnek ez a fegyver. Nem oltya ki véremmel telhetetlen szomnyuságát az elennem dörgő pannon, valameddig éleszti ez a temerdek lellem testemben az ereket. Nem logattya ebben az Várban ma dagályos fejét, sem öröm trombitáit meg nem fujja; ha el pártoltis, ha ellennem fordito(t)tais a köznép a Magyar diadalmat segéltő erejét. De esküszöm a tüzes gözzel feneklett Pokol folyó vizeinek gázloira, nem egy halállal kergetem azon mélységnek kénkőves tűzzel szikrázó habjaira.

arredit Radostus. Rendbe szedtem a népet, Tuardi, F. Uram! Fegyveremhez kötöttem hívségemet, véremmel is megoltalmazom.

Tuardius. Radoste, azon legyetek, hogy el szakaszhasátok egymástól az Ellenséget.

Radostus. Rajtam semmi el nem mulik.

Postrokovius. Én hozzá repülök Bebecus fő-vezérhez, és ha ördöge vagyon a Pallos ellen, Buzogánnyal töröm egybe fejét.

Radostus. Én meg Rémittem magyar nyelven a Táborát, mint ha rab szíjra fűztük volna fő-vezéreket.

Postrokovius. Ennél jobb nem is lehet. Mert értvén a nép, hogy a fő-vezéreket immár hanyat fektették³⁾ meg széldül magában; tétováz ide s tova; nem tугya merre tartson, söt Gyakor⁴⁾ maga magát vágja, pusztítja.

¹⁾ gorombácska, parasztocska (Czuczor—Fogarasy: M. Nyt. Sz.) ²⁾ büszkeség; dagályos = büszke. ³⁾ megölték. ⁴⁾ gyakran.

Radostus. A setétes estveis fog erre segiteni: mert az homályba egybe gombolyítván egymást fogják emészteni, és mi csak kaczagva szemlélni Hercules fat(ty)ait a mészárszéken.

Tuardius. Barátim, katonáson biztattok ugyan; és remélem is szerencsés végét mindennek; de még sem tudom mire magyarázzam: sok fáradságim után elszenderedvén nyoszolyámban ugyancsak a követ vezérnek¹⁾ pallossa végén látám fejemet.

Radostus. Álom s essős üdő: meg ne ficzomodgyék szived, Tuardi! a félelem fele erőtlenség még a Tygris népnek is! a vidám bátorság pedig fél győzelelem még a törsők csutak²⁾ törpékbenis a szálas országok ellen. én Ellenben meg futamítottam a magyar Táborn.

Postrokovius. Inkább, felséges Uram, az én fejemet látad a követ Vezér Pallosa végén. Adnák az egek, hogy halálomból tapasztalhatnád hívségem hozzád. De ennek én sem hiszek. A mit ébren forgat; azzal jádczik elme álmában.

Ephebus. Tuardi Felséges Uram! egy rabot hoztak; oly rettentő lázadás fogta el minden inait, izeit, hngy még orczájais csupa félelem. A mint fül hegyel hallottam, a Tanácsnak Lajos királlyal való titkos szövetségének egy átalýában e volt eszköze; onnan sietette uttyát a Város felé!

Tuardius. Várj meg hitetlen, meg tapasztalod méltó haragomnak súlyát. hozzád előmbe szaporán..... (*duo accedunt*). Hát te Medusa Viperának fajzattya! Nemzetemnek gyaláztattya! Így árulod hazádot, fejedelmedet? Ez a hívség, szeretet vezéredhez? Mitsoda Tigristől neveltettél, hogy ily szörnyű gonoszságot mérészelsz dicsőségem, fejem, életem ellen, háládatlan! Dögleletes pestis! Vigyétek el előlem az embertelent a tömlőcnek mélységében, miglen engesztelhetetlen haragom ki csigázza átkozott Lelkét kénos testéből.

Civis Legatus (o be igen rettegek). F. Uram, Lábaidhoz...

Tuardius. Fartoly töllem. nem kell nékeim a hazát áruló hütös; utálom a hitetlen Gyilkosnak vérét.

Civis Legatus. Én vagyok az háládatlan! de a vétek (ha igazat mondok bétöröm fejét a Tanácsnak).

¹⁾ t. i. Konkolinak. ²⁾ olyan törpe ember, mint a levágott fa földben maradt tönkje.

Tuardius. Miért harapod¹⁾ félben?

Civis Legatus. A vétek, a melyre vetettem magamot, de annak tanácsából, aki.... nem... tudom...

Tuardius. Belé sült a tökéletlen. Vigyétek.

Civis Legatus. F. Uram, a vétek, melyre vetettem magamot, nagy meg vallom, de a tanács tanácsából, sőt poroncsolatyából. *redeunt.*

Tuardius. Mit hallok? Hát te rokában telelt nemzet, te is szomnyán²⁾ lesed véremet? miokra nézve? mit vétettem néked? én néktek nem akarnék annyira tetczeni, hogy reátok való nézve égbe kiáltson vétkem? én sem szoptam tigris tejet; sem a vad szilaj erdőkben nem születtem köszikláktól. Várj hitetlen! telyes mérgemet töltöm rajtad. Radoste, szaporán poroncsold meg nevemmel, hogy mingyárt itt legyen a Tanácsnak velős, és nagyobb része.... mind el szedetem fejek gombját.

Rudostus. Értem.... Felséges Uram, serényen véghez viszem.

Postrokovius. Kimild matzorra ezt a mérget, Tuardi! félős, ne talám a fel zendült ilyenkor minden rosra vak hévséggel vetendő nép azon kaszákot, melyekkel a földnek gyümölcsét kellene hanyat fektetni, föld és (földes?) urak ellen fennyék és megis tompítsák rajtad.

Tuardius. Igazlom, az mit mnndasz, Postrokov. Már ide ballag a Város biro, a fegyveres néppel. Majd szépen festem orczámot a szelidséggel; demégis ki tör homlokom ránczából lobogo haragom. Én szolitom meg előre.... Fel derült kedvem, hogy láthatlak titeket attyák Attyai!

Senator I. (Szép üdvözlét, Isten segélts). örömmel telik szívünk, kívánt egésségeden imádunk.

Tuardius. Mint folynak a város dolgai? nints kétség benne, hogy éppen, okoson, boldogul kórmányozzátok! Nem tudom, mitsoda szomoru fergeteg rengeti elmémet! nem de valamely temérdek vétke vádolya a fejedelmet a Város előtt?

Praetor. Mű láttatunk inkább előtted, félelmes Vezér, bizonyitya halálos setétben vasat pengető vitézünk, a kit halálra szántál.

Tuardius. Én az hazának virágzo oszlopit halálra? Nem

¹⁾ szakítod. ²⁾ szomjasan.

vagyok oly kegyetlen, hogy a vétketlen(t) ok nélkül azon egy bilincsre veressem a vétkesekkel. Inkább én előbb..... hogy sem azoknak fejekre járjak, a kiket velem a szent hívség egybe kapcsolt.

Senator II. (ha tudnád micsoda kapcsolót veretünk) azon kapot(t)sal kívánunk ennek utánna veled egybe foglaltatva melletted élni halni.

Tuardius. Igiritek tehát: hogy álhatatosan maradtok Tuardius hívsége mellett?

Omnes. Vérünkkel akarjuk petsélni hívségünköt.

Tuardius. A Magyaroknak?

Resp.(ondent). Vesszen el a Vérszopo lator; esküt ellenségünk.

Tuardius. Ne kimilyétek kegyességemet: akár mit kérendetek, szívesen hajlom kérelmetekre.

Senator. [Oda fog az Esztelen, ahol füstbe tüntetik minden dolga]¹⁾

Tuardius. Igirem én is, hogy ha győzedelmet vehetünk az ellenségen, Országomot, dicsőségemet; kintsemet, mindenemet, sőt ennem magamot veletek közlöm²⁾. Most azért vig lábakkal dicsőíssétek Tuardiushoz kötelezett szövetségteket. *fit saltus.*

Scena 2-da.

Bendegus az áruló levelet, melyet Tuardiushoz küldött a Táborból vissza tért paraszt embertől, Tuardiusnak írta volt Bebecus neve alatt. De a katonák rajta kapván az embert meg fűszerik a ravasz-ságot: a levelet Lajos királyhoz vizsik.

Setsius, Giletus, Nicolaus Centurio cum militibus, Rusticus.

Centurio. Itt még a fű sem rezeg.

Nicolaus. Itt sincs mitől félnünk, bizvást el jöhet Lajos király.

Centurio. Ki vagy?

Nicolaus. Mi lelt? talám valami roszra tapodtál?

Centurio. Ide, Vezérek?

Setsius. Kitsoda? Nem a Tuardius kémje?

Giletus. Szerencsétlen, mitsoda fergeteg hozott ide.... nem szollasz?

¹⁾ ahol terve nem sikerül. ²⁾ nektek adom, illetve veletek megosztom.

Rusticus. Bocsássatok el; had mennek kezdett Utamon.

Centurio. Ály meg, Istentelen! mint ha színed nem hozná¹⁾ roka Csavargásodot. Nem Tuardiustól küldettéle ide visgálozni? Mit hordosz abba a Tarisnyában: ide a Lánczot.

Rusticus. Bizonyságim a csillagos egek, hogy ami ártalmast (majd ki mondám), azon ne törjétek fejeteke.

Centurio. Mit?

Nicolaus. Majd próbálok rajta Lajos királynak Magyar aczélyát.

Centurio. Darabant! hánd fel minden portékáját szegről végre. keresd hamiss remek fortélyát belölle.

Rusticus. Hadgy békét, elé adom amit viszek. *porrigit paginam.*

Centurio legit. Tuardius nagy Vezérnek! Valyon mi dolog ez... Tuardiusnak! oh szörnyű gonoszság. Nézdse, Gilete, magadis.

Giletus. Ez a levél a fő-vezérektől eredett. az orosz lány; a pecsét; Bebecus Zapolyával.

Setius. Mit Beszélz kérlek? had lásam én is az(t) a Levelet? Tuardius fő-vezérnek Orosz ország Felséges Urának. Kiktől kinek? A fő-vezérektől; akiktől az egész Tábor; az Ellenségnek!

Nicolaus. Zapolya Bebecus ezt merészelte? O! Ezer halálra méltó gonoszság; de ki adta ezt a levelet? kiknek? s mikor?

Rusticus. Egy katona, nem tudom a nevét; ne, azt monda, vidd el Tuardiushoz. egy arannyal kötelező hívségemet, hogy senki a fejedelemen kívül a levelet meg ne lássa.

Nicolaus. Jól van már, tugya meg Magyar Lajos királyunk, kiket táplált tudatlan kebelében; pártot ütöttek ellenne, akik eddig oldalát őrizték; kebeles²⁾ hohéri lettek. Menyünk: majd beadom a királynak. Tudmeg Zapolya, hogy adod az árát remek hamisságodnak azon cifra fortélyal, melyel a király veszedelmére tóllaszoktál, ennen magadnak szeged nyakadot. *Discedunt. Munent.*

Setius. Ezt helyesen ki főzted, Gilete! Csak a többitis azon furcsa fortélyal ki találhassuk, mind azon álta! füstbe

¹⁾ mutatná.

²⁾ t. i. benső barátai.

mégyn minden friss találmányok, ha véghez nem vihetem, amitől moston gőzölög fejem.

Gilehus. Lelkem Barátom, szájam izén folynak mindenek. Nem pépeskedik¹⁾ sokáig tudom a királyi kegyelmekben Bebecus Zapolya; ugyan vigyázz, Szetsi! nyomát ne vegyék valahogy a Palotás²⁾ hamisságnak.

Scena 3-tia.

A miket hallott Lajos király Bebecus és Zapolya ellen, elméjében forgatván; érkezik a levél a Táborról. a király Gyanuban erősítettik.

Ludovicus, Nicolaus, Ephelus.

Lajos. Hallom, ugyan hallom; de mégis törődöm kétes elmével. Untig terhelik füleimet fő vezéreimről a Csengő pengő hírek; de én, ki mindenkor tapasztaltam Bebecus Zapolya egybe szedett jó erkölcsököt, nem hihetem egyáltalában, hogy meg szédültek légyen a meredek dicsőségnek tetején; azért igen félek, hogy ne sércsem igazságokat, ha párt ütöknek mondom. Oly szoros Barátságba szövetkeztem vélek; nem mérnének így tréfálni véllem. Nem ingo nádszál az én szívem, hogy minden cféle zendülésre meg szédülyön. a Reggeli gyano csak futo portázo szél, el oszlik azonnal, mert csak az irigyek gyümölcse. De mit mondok? Nem mind arany az, a mi fémlík. Néha az ásito reménység, avagy, a szemes félelem némelynek hamiss szinnel festi orczáját. hát ha párt ütök? nagy dolgokban nem szoktak eredetek nélkül szárnyokra hocsáttatni az e féle hírek.

Ephelus. Felséges király! egy valaki a vitézek közül nem tudom mit forgat elméjében, bé kívánczik egy két szora.

Nicolaus. F. király! akiket oly erőssen kedvelsz fővezérek, Iszonyu! o! ki mondhatatlan, szégyenlem ki mondani, ellenned, ellenünk, hazánk ellen mit forgatnak.

Lajos. Barátim! Szíves Társaim! párt ütök; mivel bizonyilod ezt a nagy vétket?

Nicolaus. Ezzel felséges király.....

legit Rer: *Tuadliusnak, a nagy Vezérnek?* Mindenható Istenek! a Pecsét Bebecusé; az Irás Zapolya Jánosnak írása. Hitetlen kegyetlen Istentelen Vezérek! Mitsoda iszonyodás! Mitsoda kegyetlenség! Mitsoda fertelmes hitszegés; tettetni

¹⁾ élvezi a kegyelmet. ²⁾ nagy, hatalmas.

barátságokat; szüntelen oldalam mellett édesgedni, és azomba veszemre igyekezni minden perczentés órában. Megis környékezett volna egy átalýában udvari csalfasága Vezéreimnek; ha csak az rám vigyázo Magyarok Istene kegyes szorgalma szét nem szorta volna minden mesterségeket. Zapolya Bebece! Imé Vezéreimnek kietlen két szépsége! Tekentetek mosolgo mint a simma márván, de szívek teléden tele fulánkal. Mézzel eresztett szép szavai igyekeznek szívembe bé férkezni; de ezek mind azon álorczás furcs(as)ágok ő nékik. oh! Be szerencsétlen a koronás fejeknek sorsa; a Csapango erdők közepében egy koldus, kinek alig vagy on egy fott a hátán; kinek erőtlen kalibája sem a meleget, sem a hideget, sem az ordito szeleket; sem az omlo essőköt elégségesen el nem szorittya magától, hogy rajta bé ne törjenek; éjszaki álmaival csendes en jádzik; nappali fáradságival békeséggel törődik; tugya ki gyűlöltetik; kinek tetczik, ismeri; kinek kinek hozzája valo szívét színéből világos on láttya. Egyedül bokros on¹⁾ sétálya fel s alá széltiben a mezőköt, erdők et minden bátorsággal, minden veszedelem nélkül. Mü pedig szegény koronás herczegek mindenkor rettegve pompás félelemmel ülünk a királyi székb en; uri szerencsétlenséggel vesződünk. De ki félhetett volna számtalan dolgokban meg mutatott hitces vezéreimtől, hogy rettenetes nagy vét ekre adgyák magok ot? Poroncsold meg minden felé a strásáknak, hogy elálván minden ki menő ösvenycket, szemesen vigyázzanak, ne talán eléb ályanak, minek elötte kikeresem még jobban a dolognak végét s kezdetét.

Scena 4-ta.

Bendegus ismég más ravasz levelet koholván mást parasztnak kosarába lopja: melyet a katonák meg találván a királyhoz viszik.

Bendegus, Milites, Rusticus.

Bendegus. Szemlátomást jelentik az Istenek, hogy tetczik nekikis iparkodásunk. Ismég más paraszt ballog elő.... éppen alkalmas furcsa találmányunknak végbe vitelére..... Ennek éppen jo lészen kosarába rejteni az hazug levelet. De serényen, nehogy ki lássék belölle horga palotás hamiságomnak, már érkezik....

¹⁾ Talán bátran.

Rusticus. Jo napot keednek, katona Uram!

Bendegus. Hozott a szerencse, Barátom! hova? s honnan?

Rusticus. Csak innen nem meszsze a faluból; egy néhány gyümölcsöt¹⁾ a táborra, ha tetczenék, el adnám pénzért.

Bendegus. Lehet látni? magam is vennék vagy egy párt.

Rusticus. Lehet látni, nézze keed.

Bendegus. Szép Gyümölcs valójában; a király asztalára is be férne; hogy egygyet?

Rusticus. Egy pénzen kettőt.

Bendegus. Ne! ki esék egy; vedd fel.... ne az ára... Légy jo egésséggel.

Rusticus. Szolgája maradok katona uramnak!... legény bizony nagyra becsüllé az almámat ez a katona! ha a király asztalárais bé férne. hane fennebb emelem az árrát, két annyit kérek egygyét, csak meg adgyák. bezen Lészen nyereségem az almából! Ihol közelget egy csoport katona. Majd meg látom, mit igrnek; de alább semmi képpen nem adom.

Nicolaus. Honnan jöttél ide te kobarlo paraszt! mit csavargasz itten egyedül.

Rusticus. Halláe keed! az én nevem volna te kobarlo paraszt, hanem én itt egyedül jámbor ember vagyok.

Nicolaus. S meg ugy! ennye koczipor vén embere! S hát mű nem volnánk jámbor emberek? Mit hordosz a kosárodban?

Rusticus. Egy néhány gyümölcsöt, indultam innen nem meszsze a szomszéd faluból a Táborra, ha el adhatnám.

Nicolaus. Hogy egyet?

Rusticus. Csak meg ér egy pénzt egy egy, Szép alma; nézze keed!

Miles 2. Igen nagyra böcsüllöd az almádot apa!

Rusticus. Apád a Bika, de ebből alább nem eszel ma.

Miles 3. Mitsodát. Mit mond? nem eszük alább benne?

Nicolaus. Ragadozzátok el tőlle; hiszen nagyon van ő keeme az almájával....

Rusticus. Ezen protestálok; most mingyárt menyek a fő-vezérekhez.

¹⁾ t. i. hoztam.

Miles 2. Kötözve vitetel a fő-Vezérekhez s úgy veszed barátságodnak jutalmát vak paraszt.

Miles 3. (*Elevat pyniam e terra*). Mitsoda Levél ez?

Rusticus. Hadgyatok békét..... mennyünk a fő-Vezérekhez.

Nicolaus. Lássam azt a levelet... Istentelen, a faluból jöttél a Táborra. Nem jót jelent ez a levél, méltó félni az ilyenkor bengező ¹⁾ kémektől.

Rusticus. Semmi gondom nékem az levéllel; adgyátok vissza az almámot.

Nicolaus. Hitetlen vizsgálodo Tuardius kémje, honnan vetted ezt a levelet; hogyan merészel(sz) ily nagy gonoszságot.

Rusticus. Meg mondtam, hogy semmi gondom a levéllel. vidd oda, a hová tetczik; csak hogy: add vissza az almámot.

Miles 1. Vessük lánczra, úgy vigyük a király elejibe, had alogya ki álmát előtte.

Rusticus. Halláe keetek! én keeteknek semmit sem vétetem, ezen protestálok, a fő-Vezérek eleibe apellalok.

Nicolaus. Nem elégé vádole téged ez a levél? Nem a Tuardius keze írásae; te párttűtő!

Rusticus. Én nem Bánom, ha a luciper ²⁾ írásais, Csak ad(d) vissza az almámot; a levelet vid(d) oda, a hova tetczik.

Nicolaus. Nem te hoztade Tuardiustól, ravasz roka! nem te jöttéle ide az faluból. Ály elé, hitván denevér..... majt jutalmát veszed remek hamisságodnak... loduly a király eleibe.

Rusticus. Egek tekéncsétek ártatlanságomat. *abducit(ur).*

Scena 5-ta.

Postrokovius Tuardiusnak kedvesebb Vezérét Radostust meg ölvén, Lajoshoz fut a Tuardius levelével, melyel segítséget kér a Lythuanuaktól.

Postrokovius et Radostus.

Postrokovius. Oda van! ah oda van; szomoru homályba borítottatott minden erősségünk; minden szépségünk! Voltunk, oh meg vesztegettetett erkölcsnek keserves emlékezete! voltunk az országnak disze; és a köz jonak fen tarto oszlopai;

¹⁾ szerteszét járó, titkot böngésző. ²⁾ Lucifer.

Intésinktől függ vala mint haza attyáitól az egész ország, sőt nem csak haza édes Attyaitól, hanem fenforgo dicsőségét szerencsésen őriző oltalmazó házi Isteneitől, midőn a kegyes irgalom az egyenes igassággal minden törvénytelenségeken győzedelmeskednek vala. Már oh méltó fájdalom! Nemzet-ségek gyalázattya! uralkodoknak csupa festett ál arczája.

Radostus. (Mitsoda idéetlen panaszzsal tölti Postrokovius a levegő eget? Majd fel vadászom szegről végre buss szivének belső csinnyát).

Postrokovius. Méltán tapasztalyuk a boszú álló égnek kegyetlenségét, a vétkek el terjedtek az országban; Meg holt minden Joság; egyedül a temerdek gonoszság uralkodik az egész birodalomban.

Radostus. (Temerdek gonoszság uralkodik Tuardius határában arany pálczája s kormányja alatt? nem szivelhetem).

Postrokovius. Külső tartományra kárhoztatott, számkivetetett a szemérem; semmi nem egyéb; csak a fellett zabólatlan élet diszes erkölcs. Valami szája izin tetczik, szabadnak véli Tuardius. Hasonló vétkes bilincsbe tartatnak a Vezérekis.

Radostus. (Hát így gyalázod a Vezéreket is? Vakmerő! hitván Vezér; ravasz lélek!)

Postrokovius. Kíváslottunk már; nem élünk hadi erkölccsel tündöklő Vezéreknek számába. Csak hogy aszszonyi természettel birunk. Még is ha nyelvünk járásával egyeznék bátorságunk, az egekkelis ujjat vonnánk.

Radostus. (Nem türhetem mardoso fulánkjaait az esze veszetnek). Te élehetlen természetnek gyalázattya s nem illünk mű már hadi erkölcsű Vezéreknek számába? Kiket úgy meg Dicsőítettek annyiszor le győzött népek? Te nyomorult féreg! már aszszonyi természettel birokna mered mondani? ály elé Embertelen! majd meg mutatom én néked Tuardius Vitézinek hadi erkölcsét.

Postrokovius. (Egy átalában meg akar vagdalkozni). Csak rajta; nem bánom.

Radostus. Meg mernéle te jövevény szunyog birkozni Radostussal! ezen túl meg tapasztalod boszu álló fegyverem életől haragomnak méltó súlyát.

Postrokovius. Meg semis fogtad, máris melyeszted, Isten-

telen Gyilkos. Vedd elé már egyszer azt a fényen hanyott¹⁾ hatalmadot; de tud(d) meg, hogy magaddal viszed a más világra.

Radostus. Extrahit.... Oda vagy; Pokolnak áldozattya!

Postrokovius. Tehát amint kerested, úgy vedd hasznát;....

Patkoly Pokolba.

Radostus. Jaj! Jaj! Istentelen! *Jacet.*

Postrokovius. Kelle több, Világ kevéske!

Radostus. Hagy Békét....

Postrokovius. Ki pöketem hamiss lelkét. *Transfigit.....*

Már te Postrokov! mit remélhez magadról? a Tyrannus kedves Vezire kezéd, fegyvered miatt vérével itatya a földet. Mi történik ha nyomát vészi Tuardius a Gyilkosság-nak. Ah! ha ezer életed volnais el kellene veszned!... Jolvan: tudom mit cselekszem; amit rég ennek előtte kellett volna. Ide légy, Tuardi, kegyetlen! Ide légy, édes Anyám, Orosz ország; Ide legyenek sok izzadásimmal gyűjtött sok érde-meim. El szököm; El mennek Lajos Magyar királyhoz; kegyelmet kérek felséges lábainál; a mely szörnyű veszedelmet erejéhez képest várhat tőlle ez a Város, megelőzőm. Ezt a levelet a Lithuanusokhoz küldi a fejedelem segítségért; be nyujtom a királynak; Meg fejtem mivoltát az egész Táborának, mitsoda rendben vagy. De azomban magam munkámat sem kimillem, hogy megverhessük; csak hogy ki mentsem magamot veregezö²⁾ körmeiből eskütt pártoson.

Scena 6-ta.

Meg viszik a királynak, hogy ellenség ki indult ellenne a Városból; a kik ellen el hagyván Bebecust és Zapolját rendeli Szetius. Vádolván azoknak hitetlenségeket, a Pártos levelet meg mutattya; fogságban küldi.

Lajos, Szetius, Bebecus, Zapolya, Giletus, Ephelus.

Ephelus. Győzhetetlen király, tizenkét zászlót lobogtat Tuardius Táborun(k) felé sereglő népe.

Lajos. Már indulnak a lyukokból az egerek a fene vadak ellen... Szetsi; intézz ellenébe tíz zászló alatt való népet, verd vissza, hamar; siess!

¹⁾ Talán tollhiba fennen hanyott, vagyis hánytorgatott.

²⁾ vérengző.

Szetius. Én elmények, hogy az ellenséghez lássak, amint Poroncsoltad (Márt eztis ki találta; de bezzegk udarcot val-lanék, ha meg büzlelné gözzét Lajos király). *abit.*

Bebecus. Mi dolog ez, kedves Barátom, hát másra bizza kezünköl a Táborn Lajos király.

Zapolya. Nem tudom, mire vélyem.

Lajos. Bebecé! (már is dobog szive a lelki isméret miatt) Zapolya kedves Vezéreim! háloban akarnak engemet keríteni!

Zapolya. (Oh keserves emlékezet). Ki, felséges király! meg keverem fegyveremet fertelmes lelkében.

Lajos. Ugyan hihetőe! hogy Lajost Gyűlölik a Vezérek.

Zapolya. (Szent Isten! alig állok talpamon félelmemben). Uram kegyelmedre bizom magamot talám engem.

Lajos. Tű, akik tudgyátok minden gondolatimot; kik elől soha el nem zártam szívemnek semmi titkát; kiknél sohanem volt senki kedvesebb nálam; mondgyátok meg, ezt várhattame én?

Bebecus. (Lelkemet repeszti panaszos beszédével a Tu-datlan).

Lajos. Mongyátok meg nekem mitsoda vétkemmel vakar-tam¹⁾ fejemre ezt (a) gyűlölséget? *hogy titeket felettébb sze-rettelek?* Mitsoda vétket büntettek bennem vér szopo gyil-kosok? hogy titeket szerettelek felettébb? ez ez volt, meg-vallom, Lajosnak minden vétke, de ezt nem kell vala meg-büntetnetek. Mivel érdemeltem, hogy hadi népemet ígérjétek az ellenségnek, nem igaz okon indítottame hadat ellenne, aki távol sem illető jusson foglalta el Orosz országot? Mondhatza már, Gilete! hol találkozik csak igaz hív taná-csossa a királynak.

Bebecus. (Mindenható Istenek! én vagyoké aki itt állok? aki ezeket hallok? Így beszél nekünk Lajos király?).

Lajos. Szent Isten, ezt Várhattame én azoktól, akiket porból polczra, és szegre gyámolítottam? ime fejemre eskűsz-nek; véretem akarják áldozni ellenségemnek. Tegyetek jot már Urak! fejedelmek az ügye fogyottakkal.... de akarom, hogy tudom, amint keresték, úgy vegyék hasznát a hit sze-gők. Vasat ide szaporán.

¹⁾ Szereztem, idéztem.

Zapolya. Valyon kitsoda az háládatlan, F. Herczeg! Adfertur.

Lajos. Bebecé! állasz mint a Bálvány, el reked szavad oly hertelen... tegyétek le a fegyvert; öltözzetek belé, amit vertetek Lépes édes mézzel eresztett ajánlástokkal.

Bebecus. Mű pártútók? mű árulók? nincs hírünkkel¹⁾, F. király!

Lajos. Még földözitek?²⁾ Olvasd Gilete!..... »Értyük Tuardi! és több Vezérek; hogy kezetekben akarjátok adatni az egész tábort, téres tágas mezőt nyitunk erre, minek előtte le hanyatlík a nap az hegyekre, csak jutalmát tuggyuk. Esküszünk erre ég és föld előtt. Bebecus Zapolya«.

Bebecus. Esküszöm a felettem dörgő csattogo egekre, f. király, hogy meg sem álmodtam ezt a levelet.

Lajos. Nézd az írásodat Istentelen! kié ez a petsét?

Zapolya. Aspicit. Egek, reszketnek minden tagjaim, hideg veritékkel izzad homlokom. Enyim a petsét, meg vallom, tulajdon magam gyűrűm bélyege ez, de nem az én írásom, F. király.

Lajos. Kevesset bizonyítál; nem tudode, hogy a tolvaj gonosság idegen ösvenyeken szokott csavargani. Aki más által viszen véghez valamit, maga vádoltatik arról? Tegyétek le a fegyvert.

Bebecus. Hozzá esküttünk, F. király, hogy hazánknak szentelyük velle vérünket egy cseppig.

Lajos. Ne ötöly! ne hatoly, meg kell lenni, vessétek kezekre, lábokra a vas lánczokat; a felső fokból ültessétek a tömlecz kelepczéjébe, míg jutalmát veszik alkujoknak.... *Vinciuntur.*

Bebecus. Álnok szerencse! így bánsz ártatlan fiaiddal. Uram....

Lajos. Nincs kegyelem! semmi tenger ki nem szapul titeket e fördőből. Majd el küldöm fejeteket közös baráti-toknak... Vigyétek.

Bebecus. Győzhetetlen kezedre, utólsó....

Lajos. Meny dolgozdra.

Bebecus. Ez légyen utólsó ajándéka eddig tapasztalt

¹⁾ nem tudunk róla semmit.

²⁾ eltítkoljátok, palástoljátok.

hívségünknek; csak ezen perczentes órában juttasd eszedbe hajdani szeretetedet.

Lajos. Meny dolgozdra, már késő.... Vigyétek.

Zapolya. El Menyünk, egyenesen minden reménység nélkül repülünk az halálra; ettől sem irtozunk: egyedül emlékezete ártatlanságunknak; hogy ellened, és kedves hazánk ellen még nem is álmadhattunk, keseríti sorsunkat fogytán életünknek.

Scena 7-ma.

Visza térvén Szetius a Táborról meg beszélle Giletus amik történtek a Vezérekkel, az alatt Szetius a százados előtt teteti magát busulni érrettek.

Szetius, Giletus, Centurio.

Szetius. Vitéz Barátom, már nincs mittől félni; leg otton hogy szemre véve hadi népünket ellenne mozdulni az ellenség, rut szaladásra véve a dolgot.

Centurio. Az hadi Vezéreknek különös erkölcsök példával bátrítani a népet az ellenségre. Meg rémitsük a csoport ellenséget meg vallom, de *ezt okozta a te bölcs elméd*; néked tulajdonittyuk Szetsi!

Szetius. Hadd maczorra azt a dicsíretet, Barátom, nem engemet illet. Igaz, hogy ugyan buzgott bennem a vér az ellenségre; megis szédítettük volna egy átalýában, ha féjtvén bőrét bé nem zárkodott volna a városba. Majt bé jelentem a királynak, mennyünk.

Centurio. Várjunk, Barátom, várjunk meg valamit.

Szetius. Ki ez?.... Gilete, Szivem Barátom! akarom, hogy a szerencse bennünköt ösze szerzett.

Giletus. Enyim inkább a szerencse, hogy veled találkozhatom, szivemnek édes fele!... No hát mint folynak a dolgok a Táboron, kétség kívül a fő-vezérséget folytatod szerencsésen.

Szetius. Meg sajditván, hogy halhatatlan bátorsága az ellenségnek csak lehetetlenséget vitat, meg czáfolá tehetetlen buzgoságát csak hamar lábához szegé üdvösségét. De akár hogy s akár mint történt légyen, elég bövség győzedelmi dicsíret származhat vitézségünkre, hogy ugy meg rettentettük a kevély népet.

Giletus. Szolgálnak az egek néked Meg vallo, Szétsi! de más bal kezekkel mérnek Bebecusra és Zapolyára.

Szetius. Hogy hogy kérlek? mi az?

Giletus. Békoba szorítottak.

Szetius. De mi okon vádoltattak?

Giletus. Gyanuba estek a királynál; sött mindeniknek ki fogott vétkén kezébe kerülven valamely pártos levél, majt hogy el nem ájult Zapolya, midőn kezére adá tulajdon petsétes levelét; Bebecust pedig majt a gutta érte, el merevült mint a fél holt; nem tudott tanácsot adni magának, hogyan? mikor? ki által került kezében a királynak a pártos levél.

Szetius. Szívesen szánakodom keserves sorsokon! vajha segélhetném.

Centurio. Mit, tehát az ország atyait el csapta magától a király? Vason tartatnak a foglyokkal a fő-vezérek? Nem nem hagyom esküszöm az egész Isteni seregre ártatlan Barátimot; mindenből ki fejtem őket, meg mentem halálommalis.

Szetius. (Ne adgyák azt az egek; mert a köteleket vissza küldik nyakunkba).

Centurio. Fel nem érhetem, mi birta volna őket ily fertelmes Istentelenségre; Világos az, hogy az ország dolgában fárasztják ezeket egészszen; fel adni pedig az országot; és dolgában fáradozni nagy egyenatlenség. Nem Mindenkor igaz, ami igaznak lázik. De vigyázz valaki igired ¹⁾ Vezérségeket, hogy ki döndthesd tisztí hivatalokból pártos Mocsárba kerítettled, meg boszulom ezt a dolgot. gödröt ástál Bebecus és Zapolya barátimnak, de duplán fizeted meg és ugyan azon gödörben cifra fortélyal.

Giletus. A szerencsétleneknek gyakorta akár minémű cselekedetek vétek; igaz de a világos jelek, a pártos levél nap fényre hosztak titkos tanácsokat. Jobban meg tuggyuk. Mennyünk, ime nyitva vagy on a király palotája.

Chorus.

1. Oh nagyra vágyodás	és fennebb horgászás
irigy fondorkodás	dicsőség Tetejére,
ez-é az út a fényességre?	hát így rontod más bletsületét
Betsület vadászás	életét és mindenét

¹⁾ irigyled.

más romlásával,
 gyalázattyával,
 nagy csalfasággal
 és álnoksággal
 magosságra evezel?

fényes nevére
 hitetlen tollaszkodnak.
 Ártatlanok segítségére,
 Fegyverkezz mentségére,
 nehad ezeket
 a vezéreket.

2. Igazság Istene,
 azoknak ellenne,
 kik udvari czifra fortélyal
 mások jó hírére

Az irigyeket,
 Sőtt mirigyeket
 Torkon fogva gátold meg.

3. Szerencsetlen Vezér
 hívségedért ez Bér,
 hogy az vason meg próbáltassál.
 Ez az irigy kenyér
 nagyobb örömet nyer,
 kostold hadd próbáltassál.
 De fel derül az a dicső nap
 örömödre még holnap.
 a vas bilincsen
 arany pereczen
 mint drága kintsen
 és ezen tömleczen
 örökkös név származik.

Actus 3-tus scena 1-ma.

El szökvén Postrokovius Tuardiustól Lajos királyhoz vitetik, akitől ki tanulya a fogott pártos levelet; erőssen fenyekeedik ¹⁾ az úrulok ellen; Bebecust Zapolyát fel szabadítván újra kegyelembe vészi.

Lajos, Szetius, Giletus, Postrokovius, Ephelus.

Lajos. Mely igen helyesen gyanakodám Bebecusról és Zapolyáról mit nem ástak véstek? ihon amiért poroncsolt a maga hitt Tuardius oly fennyen. Mondhacza immár Szecsi kedvesem; mit tartasz a királyról? Kereshetteé valaki másnak jóvát, kedvét másnak; mint én kerestem a hitetlen Vezéreknek? mégis annyira nem mehettem vélek, hogy szerettessem. Miért nem vágám ki mind a kettőt életéből. De meg boszullom meg vetett, meg tapodott kegyelmemet; már vasba vadnak a dühös lelkek. Mit gondoltok mivel büntetődgyenek?

¹⁾ fenekedik, teni a fogát.

Szetius. Én meg elégszem Felséged szeretetének jelével, a melyet tapasztaltam.

Lajos. Én pedig nem; érdemesek az halálra nem de?...

Giletus. Valóban¹⁾ aki urát törvénytelen, urát országát piatzon árulya és mint egy koczkázik vele.

Lajos. Adok, adok példát Magyar országnak; tanulyának a több Vezérek is koronás uroknak fejével jádzani.

Giletus. Ha huzton huzod²⁾ felséges király a méltó büntetést, félek, hogy semmi sem lesz belőlle, s nagyobb veszél következhet. Az egész nép utánnok hajolt a Vezéreknek, felzendült mellettek, meg kötötte magát, esküszik, átkozodik, hogy más vétke miatt sínlődnek a tömlecz setétében.

Ephelus. Herczeg! Tuardiustól érkezett ide egy valaki, Felséged eleibe akar bocsáttatni.

Lajos. El hiszem meg akar követni a fejedelem az illetlen sotalan buta vállasz iránt s ezzel akarja vissza lág(y)ítani meg sértetett kegyelmemet. Nem bánom bé jöhet, ha meg alázza magát.

Postrokorius. F. Király! országoknak uralkodo Attya! Én pártütő! uram Lábaidhoz.... meg érdemlem, meg vallom, hogy akár mely halállal felséges lábaidnál ontsam véretem egy cseppig, midőn én háládatlan Tuardius részére győzettevén felséged hatalmas birodalma ellen rugodoztam. Kezedbe van életem, szabadságom, úgy bánnyál velem, amint tctczik. Ezer halált érdemel valaki kardot kött igaz ura ellen.

Lajos. Kely szerencsétlen és a mely fegyvert ellennem eddig készítettél, ezután fordics szolgálatomra.

Postrokorius. Isten lészen e kegyességednek meg fizetője; én meg nem hálálhatom.

Lajos. Vald meg szentül, miképpen folynak Tuardiusnál a dolgok?

Postrokorius. F. Király magam jártam minden tanácsinak fenekén³⁾, minden titkainak kezemre bizta kulcsát; ez a levél melyet tulajdon kezével irt Tuardius a Lithuanusokhoz segeltségért nap fényre hozz minden titkot.... *aspírit.*

Lajos. Ez a Tuardius írása? nem hihetem. Szecsi nemde

¹⁾ t. i. érdemes a halálra, aki urát törvénytelenül elárulja.

²⁾ húzod-halasztod.

³⁾ minden dolgának mélyére hatoltam.

valami lappang ismég, szerencsétlen ismerede ezt az írást?
porrigit literas priores.

Postrokovius. Nem ismérem, F. király; nem Tuardius-(tól) irattatott ez a levél.

Lajos. Te jártál fenekén Tuardius titkainak, a mint előbb mondád. Igaze? hogy Bebecus és Zapolya Tuardius-sal alattomban.¹⁾

Postrokovius. Értettek együtt, amit érthettek, de nem édelkedő szövetséggel titkon, hanem vitéz modra job kézzel, amint az erőss bajnok szokta jáczodtatni ellenségét. Gyengén említse Tuardiusnál akárki a Bebecus és Zapolya nevet, ha kinem akar ceppenni kegyelméből.

Lajos. Meg mernéle ezekre a két ujjoddal?²⁾

Postrokovius. Ha kétszinűlködni látzom; ha kétes beszédem, F. király! rabod lészek mindaddig, a miglen...

Lajos. Távul légyen, igaz Barátom, szavadon kételkednem.

Szetius. (Fel forgatá a gyáva minden mesterségünköt, egek csak Bendegus fel ne adná a titkot. ki nagy dolog, amihez kezdtünk volt! itt még a vizes hamuis langot vethet).

Accedit Centurio. F. király! ki nyilatkoztattak a vétkek! Bendegus Bakhus tavában ásztatván minden esztét³⁾ meg valotta, hogy palástos hamissága csatolta Bebecus Zapolyával.

Postrokovius. (Szecsi, Gilete sajnálom mostoha sorso-tokot! egek! ne hadgyátok el ezeket).

Centurio. Még nem adta ki egészen magát Bendegus, vasba fektetett, mig ki aluszsza magát.

Giletus. (Bár ki ne adgya, mert el veri a jég fő pán-tyát kíváns(ág)unknak. Jaj nekünk el syledt már minden reményünk).

Lajos. Szent Isten! menyi szörnyüség(ek)et; titkoltak el a királyoktól! menyi öldökléseket, menyi ártalmas tanácsokat, gonoszságokat indít folytat alattomban a fenn héjázó telhetetlen nagyra vágyodás; az egymás ellen lobogo irigység a királyok udvarában. Mindgyárt nem jó előre hinni annak, ami igaznak lázik. Tegyétek szorossabb vasra az

¹⁾ t. i. szövetkeztek.

²⁾ t. i. esküdni feltartván két ujjadat.

³⁾ megrészegedvén.

Istentelent, őrizzétek, nehogy elébb álván királyi méltó haragomnak el kerüllye sulyát. Vizsgályátok meg szándékát tör-ről hegyre. kiktől? mikor? hogyan vette eredetét ez a vétek? A nagy Istenre és ahoz fogható ennen életemre esküszöm, valaki ez ártalmas szurokkal ferteztette kezeit először lo farkra köttetvén hurczoltatom az akasztó fának töveig, ott el üttetem a minden álnoksággal telyes fejét; az után négy szegletére aggattatom az országnak. Szaporán a Vezérekért; oldgyátok le a vas pántokat lábaikrol (oh mely igen bánom, de mit tehetek rolla). Szaporán ide jöjjenek azon fegyverben és tisztségben.

Szetius. (Én azomban mely veszedelmes szaladásra, mely göröncsös utra veszem ügyömt).

Scena 2-da.

Szeccsius Giletus észre vévén, hogy nyomát vették a tör vetésnek, által futnak Tuardius táborára oltalomra.

Szetius, Giletus, Ephelus Ludovici.

Ephelus. Hova hova oly gyorsan Szecsi!

Szetius. Futok, barátom....

Giletus. Szent Isten.... gáncsot ne vessetek Lábamnak.

Ephelus. De mégis hova siettek?

Szetius. Menyünk majd tudod szég(y)enünkkel,..... fuss, a meddig futhacz, Gilete. tarsd meg életedet s az enyimetis... *abeynt.*

Ephelus. Majd meg tudod szég(y)enünkkel? Mitsoda mese ez? miért titkollyák előttem? halován szinek; szikrázó szemek, hebegő nyelvek valyon mit jelentnek? valami nagy szőlvész érte egy átalýában. Ha pedig részesek a pártos levélnek koholásában miért szaladnak haszontalan? azért hogy meg tarcsák életeket a haláltól, és híreket neveket a gyaláztattól? oda vadnak, ki nyilatkoztatya őket ez a félelmes szaladás, nap fényre kel ez után minden tanácsok, ki meszsze ér a királynak boszu álló karja. A Tuardius tábora felé vették uttyokot amint veszem észre. Majd bé jelentem a királynak.

Scena 3-tia.

Kerestetvén Lajos király Szeccsiust és Giletust, meg halya, hogy elszőktek Tuardiushoz. Zapolyát Bebecust arany lánczal meg ajándékozván kezekre bizza ismég a táhort, és az ellenségre küldi.

Lajos, Bebecus, Zapolya, Centurio, Ephelus.

Lajos. Én Szecsiusról el nem hihetem s Giletusról ezt az iszonyu vétet, tudni illik: hogy vétekkel kerestek légyen modgyát, hogy bővebb kegyelmemet kostolhassák. Én tapasztaltam nem csak hívség(t)eket, hanem gyenge szereteteket is a vezérekhez. Ez a színes változás a holdat, és tornyokon jádzo vitorlákot illeti, nem emberséges embereket.

Centurio. F. k., a te kegyelmed segélthet rajtok egyedül.

Lajos. Kegyelmem? tehát csak igazán töllök indítottát a czimbora Levél?

Centurio. Minden vétek tulajdonítja magát.

Lajos. Hogy s mi képpen?

Centurio. Egészen kiadta magát Bendegus, ki vallott mindent; hogy azon levél, mely a fővezéreket gyanoba ejtette ő töllök adatott néki. Szemből szembe vádolya meg hitetlenségét; és hogy ők ejtették meg; ők vitték a jégre.

Ephelus. F. király, szomorú hír!

Lajos. Mond ki, mi az?

Ephelus. Nem tudom, mitsoda szélvész érte Szecsiust Giletussal el futottak a Táborról.

Lajos. Merre mentek?

Ephelus. Az ellenség Táborára vezető ösvényekre tartván egy átalýában Tuardiushoz sietteték félelmes uttyokat.

Lajos. Tuardiushoz? Kelepczémbé kerülnek a hitetlenek még ma; igirem, meg bántodott Fő vezéreimnek fegyverével.

Centurio. A meg boszonkodott vadakis inkább boszonkodnak, ha lerázzák magokról a vas lánczot.

Lajos. Mely igen helyesen gyanakodnám az Istentelekekről; mit nem ástak véstek, hogy ki szoríthatnák vezéri tisztekből hív szolgálímot.

Centurio. Soha sincs a hamisnak jó vége fogyta, az igaz embernek pártját fogják még az Istenekis.

Lajos. De bezzeg gőzölög fejem mint engesztelyem vissza magamhoz a meg sértetett boszankodo szíveket..... már bé lépnek.... mitsoda izetlenség borította tekinteteket! tartok tőlle, hogy meg nem kérelhetem; magadis támogasd beszédemet, amennyiben lehet. — *intran.* Tugyátoke Bebecé! Zapolya! mitsoda hangja vagy on híreteknek?

Bebecus. Untig terheltek véle két fülíket csengő pengő

lánczaink; nem teltünk rolla; az irigy nyelvnek nincsen ronkanczája;¹⁾ a fejért feketére, és ezt meg másra festi a zabolátlan.

Lajos. Igazán mondd, a tündért is meg haladgya, a hir minél meszszebb terül, annál többet füllent, és az hamisat edgyüt hinti az igazsal. Fel derülhet már kedvetek; azon lánczok mind azon arany Pereczek előttem. Nem tudom néktek fáje inkább ártatlanoknak az rátok festett vétekek szenvedése vagy nékem tudatlannak büntetése. De meg mutatom, mely nagy dicsőség légyen ember termése. Utánnatok valo minden maradványotokis érezni fogják kedvezésemet; midőn vezéri tisztességetek királyi fényesség fogja ékesíteni.

Zapolya. Érdemtelenekekre hinted, felséges Uram! tetczett kegyelmedet. Mű meg elégszünk felséged szeretetének jellel, a melyet tapasztaltunk.

Lajos. Vegyed Bebecce, Zapolya, ez arany lánczot. *por-rigit....* Zapolya!.... ezekkel adatik vissza becsületek. Mit mondok? bővséges becsület maga magának az ártatlan élet, veszem észre már, hogy erővel ki akartak vetni hozzátok mutatott kedvemből.

Bebecus. F. Uram, Gyámolom, nem illik ez arany láncz nyakam melyemre, több érdemet kívánok még erre győjteni.

Centurio. Győzhetetlen király! mulnak a játékra szabott órák, el hadnok a mulatságot; ellenzi ezen jeles napnak tiszteleti; az ellenség lobogtattya viadalmunkot köszöntő zászlóit; ideje már, hogy kardot rántsunk.

Lajos. Tekéncsétek meg a népet gondos szemmel; és meg bocsássatok, hogy hertelenkedtem.

Zapolya. Minden szabad felségednek az ilyenekben; magamis ahoz nyulnék, ha király volnék; ki sokszor csak merő szem fényvesztés az udvarnoknak dolga, és csupa szolgálat.

Centurio. Már hanyatlík) a nap le az hegyekre, menyünk verjük meg az ellenséget.

Beberus. Mennyünk, de azomban a Szecsius fejét elne felejtsük. Zapolya meg perzeltek²⁾ vólt hívségünköt, de meg felelünk esküvésünknek.

¹⁾ Tollhiba lehet kaponcája helyett, amely már egy helyt előfordult. ²⁾ megperzselték, azaz hűségünket meggyanusították.

Scena 4-ta.

Tuardius, Praetor, Szetius, Giletus, Civis, Ephelus.

Tuardius Postrokoviust kerestetvén dühüsködik; azonban az ellenség rá ütközvén kardra ragad.

Tuardius. Tehát sohult nem találta Postrokovius.

Praetor. Mindenütt meg kerestük, meg a föld alatt rejtett szurdok hideg Barlangokban, de sohult meg tanáltuk.

Tuardius. Vár(j) hitetlen vérszopo Gyilkos! meg ölted kedvesebb Vezéremet; de dupláson megfizet erre..... Még nem érkezik a Lithuanyoktól a segítség.... egy átalýában el Rejtette a levelet a hiti szegett.... miért bizám kezére titkaimnak minden kultsait!

Civis. Ne sokat törödgýünk vele, Tuardi! oldalunkon fegyverünk. Mikor az Magyar testek halmain ágyat vetek magamnak, ha csillagba rejtette magátis feltanádom.

Tuardius. Ez a háládás szolgálatomért, Postrokovi, ez a le kötött hívség? ellennem, rám szegezted mérges körmödöt vérengező fene! e a temerdek alacsonyágod nem nyithat más utat dicsőségemre; hanem hogy méltan fel bozdult haragomnak rettentő példáját állassam rajtad; oly boszumot töltöm rajtad ma, hogy boszu állásomnak álmélkodo emlékezete nemről nemre szályon. Esküszöm a Jupiter megnyitó zápor köveinek kegyetlenségére, mihelt kelepczémbe kerithetlek leg otton, kénzó tömlecznek mélységes gyomrában szorítatván, az után gondos eszmélésre vészem mi szörnyűséggel kellyen átkozott lelkét testöböl ki csigáznom. Ugyan Secsi beszéld el, mint vannak a dolgok Lajos királynál, hogy fekszik a tábor?

Szetius. Jól részedre, F. Uram, itzeg bitzeg az egész tábor. Máris fő vezéreit tömleczben adta.

Tuardius. Tetzik a czivodás a király és vezérek között. Nem ott szerencse fészke, ahol el pártolt az akarat egy mástól. De miért bánt így vélek.

Szetius. Elhitette magával, hogy fel adták néked a Táborné és mű egy hamis levéllel meg erősítettük vétkeiben.

Tuardius. Bár fojtaná meg mind a kettőt menél hamarább.

Centurio. F. Uram, mindenek el rendeltettek siessünk az ütközzettel.

Tuardius. Szecsi tű ketten a bal derekát tarcsátok a népnek, midőn meg fogunk verekedni. Tűzzel vassal azon legyetek, hogy a fő kapitányokat el csiphessétek. Tű pedig ország atyai most mutassátok meg Tuardiushoz és hazátokhoz hívségteket.

Praetor. (Ugyan ez a hazán(k) szeretete duvasztott¹⁾ ellenned mérget bennünk). Uram le kötöttük hívségünköt, vétek volna rovássából csak ennyit is ki rándulnunk.²⁾

Tuardius. Én is Emberségemre fogadom; három esztendeig el engedem a Városnak az egész adot; Tű vattok kezdete uralkodásomnak.

Civis. (Végeis leszünk nem sokára). F. Uram, alig várom, hogy kardot ráncsunk.

Ephēbus. Hatalmas Győzhetetlen!

Tuardius. Mi dolog? Az Istenért. Ah ah!

Giletus. Nem derék hír ez a pihegő sietéss, Tuardi.

Szetius. Szaporán; ne késsünk.

Tuardius. Oldalodon uti fegyvered társod; mit pihelsz? talán magyart láttál, aki úgy el nyomta melyed járását?

Ephēbus. Láttam: az hegyekről ereszkedik inunkba csorda sokaságal mint a sereg raj nép. Csatáz szerte széjjel; és a csillagos egeket szintén úgy hasogattya bödítő torkával. *Tympanum.*

Tuardius. Mit Jelent? kétt felől ordított a trombita.

Ephēbus. Győzhetetlen Vezér, itt a Magyar. *Tympanum.*

Tuardius. Kardra, Lora katonák! Mennyünk.

Praetor. Előttünk viselyük hívségünköt, hazánk szabadságát.

Szetius. Rajta! kiki felelyen meg magáért, a többi enge-met illet.

Praetor. Már el igazítottam. *Fit clamor inter cortinas.*

Scena 5-ta.

Capituntur Tuardius, Szetius et Giletus.

Praetor. Markomba életed Istentelen, ha meg mozdulsz.

Tuardius. Ah. Ah!

Bebecus. Mit ahágacz, kössétek lánczra.

Konkoli. Ide a kardodot. Tanuld meg tudatlan Szele-

¹⁾ ébresztett, keltett. ²⁾ kivonnunk.

vérdei, hogy a magyartól minlen ki telik. Ne hánnyad veszed diadalmas Bajnokaidot, kik a világ bíróját Romátis meg szeppentettük.¹⁾

Civis unus. Hova oly sebessen nyargalva Szetsi!

Zapolya. Ide a vas lánczot.... kezün(k)be vagy Istentelen Denevér.

Szetius. Barátim, az egekre kérlek ereszetek el ártatlanokat. oh szerencsétlen Jo Barátom engedgy meg.

Zapolya. Nem nem akarlak hallani; öltözzetek a békoiban, önnön magatoknak tulajdonítsátok. Nem ártatlanok. azok, akik igaz urok ellen és vezérei ellen.²⁾

Tuardius. Ah Rohanyatok rám, bizvást reám, sötétes barlangitokból kegyetlen furiak, szagassátok, rombollyátok bizvást minden tagomat, izemet; enyhítse véremmel szomnyuságát ez a kegyetlen vér szopo Lator.

Konkoli. Ezen mardoso átkaid nem hatnak be szívembe Tuardi, ideje már, meg kell halnod; a mint délben meg igirém kardom végére fogom fejedet³⁾ az agya furtán.

Tuardius. Jaj! Istentelen fene hohér; hát te álnok város!

Szetius. (Ah Gilete, oda vagyok).

Giletus. (Szecsi mire jutánk).

Beheus. Mint tetczik a Magyar aczél, Tuardi?

Tuardius. Ne boszongass pogány! ne csufoly, mert meg ejtettél.

Beheus. Még pogánynak merel mondani, midőn hatalmamba vagy Istentelen! ragadgyátok a király elejébe.

Practor. Ideje már tökéletlen! hogy jutalmát vegyed erőszakos uralkodásodnak; hogy megjárjad a tánczot a hohérok előtt.

Tuardius. Vigy el már innen irgalmatlan egyszer, ne cpezd szívemet; bár négy felé vágattalak volna az egész tanácsal; vagy ihon a fejem, vágd ki tövöstől Isten ostora!

Practor. Nem vagy méltó, hogy kezeim illessenek, az hohér dolga.

Beheus. Vigyétek F. királyunk elejébe.

¹⁾ megremegtettük.

²⁾ t. i. törnek.

³⁾ t. i. feltüzni az agyot átfurva.

Scena ultima.

Tuardius. Szecsius, Giletus ducuntur regi; Bebecus Zapolya constituuntur Gubernatores totius Russiae.

Praetor. Ime az izetlen Párt ütő, Felséges király! pártos vezériddel, F. király.

Tuardius. Ime a telhetetlen vér szopo!

Lajos. Nem enyésztnék füstbe menyűtő köveim, amint balgatag eszed képzette talám; imádd már ezt a kezet; mely azon menköveknek tüzes sulyait fejedre sűti. Mind eddig kegyességemnek, ma boszu állásomnak bélyegét szem(l)élye rajtad minden; el tekéltettem már éppenséggel vesztedet. Vakarj¹⁾ töllem fene ocsmány régen meg érdemlett halálra és a pokolnak mélységében tanuld meg miképpen kelyen imádnod a Magyar koronát.

Tuardius. Engesztelhetetlen fene! tölcsd tetézve telhetetlen boszudot rajtam. De halhacza fejedelmi szabad nyelvem vég szozattyát; meg álya szívem tetézett dühösségedet; Lelkemet erőszakoson ki sajtólni testemből el szánt akaratod; nem ellenzem; ne a melyem, merítsd belé szinte maroklattyáig kardodot, Orosz ország fejedelméhez illendő hohér! De tud(d) meg, hogy meg fordul még ez a koronás fejeket szédítő bal Szerencse; elébb vagy utóbb minden okvetetlen tetézett boszuját fogod érezni kegyetlen dühösségednek.

Lajos. Ezeket a Lánczon..... talám nem vagyok urad még mostis? vigyétek. Te Konkoli, járj hiven vég poroncsolatomban és mikor porontsolni fogom azon nyersen véresen hozd ide dühös fejét.

Tuardius. Nyil(j) meg egyszer Pokolnak tűzzel szikrázó torka! nyely el elevenen előlle!

Konkoli. Jere, ne átkozogyal kövesd a Vitézeket, a merre visznek; Lássá kardom végén fejedet a Magyar sereg!

Szetius. (Egek mit látok! oh még az halálnális iszonyatosbb tekintet).

Giletus. (Főd el töllem a boszonkodo királynak rettenetes tekintetét, elnem Birhatom).

Lajos. Hát tū jo magok! álnokságnak feneklett undokságai! és a mi nagyobb, ország, Isten, és hozzám hitetlen

¹⁾ Távozz.

kegyetlen mérések! ez a háladás ennyi sok kegyelmemért? eze a magyar koronához esküvéssel állott hitetek.

Bebecus. Tudni illik: nem vala elég az ország szerencsáját kiellen veszedelemre sietetni, ha a király és a fő vezérek közt. türhettel zuzavart nem gerjesztettek volna.

Lajos. Merezd Szecsi, háládatlan, mostis fen héjázó homlokadot; és akinek égtelen bántódását nem általlottad, ályad már méltóságát. Nem ez vagy annak országnak urát, hanem tennen királyodot, tennen Uradot, tennen üdvözítődöt eszméld bennem; Vajha korábban jutatta volna buta eszeteiben amaz uri méltóság, melyre emeltelek; ama szentséges esküvés, melyel hűségemre köteleztétek magatokat; de kiellen feledékenségték tengerébe silyeztete mind ezeket szertelen háládatlanságtok. Mi bizodalom? mi erő bírt rá, hogy fejemre, hogy tennen vezéreim vesztére szövetkeznétek. Mi se fegyvered, se hatalmad, se joságod fel nem érhette nagyságomot; ezzel égtelen gonoszságodot akartad egy sorba helyeztetni.

Szetius. Ah nem szolhatok, keserves fájdalom, a szemérem úgy el fogta szívemnek minden izeit.

Bebecus. Késő már! akkor kellett volna ehez nyulnod, Vezér barátom, mikor megis gondoltad. haszontalan törőd már ezzel eszedet, midőn hátadon a méltó boszuállásnak sulya.

Zapolya. Ugyan Szecsi! nem iszonyodtatok csak megis gondolni ez(t)az iszonyatos nagy vétet? (Látom miként elborította ocsmányságával a vétek? a félelem! a bánat, a szemérem ül egész orczájokon).

Bebecus. (Mégis csak meg esik szívem rajtok).

Giletus. Rut oh! igen rettenetes nagy, melyet ellened F. király, megis álmadtunk, meg valyuk. De te haragodban is irgalmas, kegyelmes.

Lajos. Mitsodát? Tü engemet; tü vezéreimet, gyilkos árulok? be átkozott név? kiknek akartátok vérét itatni a hohér pallossával? Szépen köszönitek meg, hogy emberé tettelek; tudni illik hogy hohért teremtenék belölletek, valamint hogy szeretetemnek oly világos oly sok jelei után ily fertelmes gondolatot főzhettetek; úgy szinte én is ki vethetlek szívemből.

Szetius. Ah inkább szakat volna meg a föld alattam

és eleven nyelt volna el a pokol torka, mint hogy véghez vihettem volna.

Giletus. Uram, kegyelmedet?

Lajos. Kegyelmemet? dühös lélek! átkozlak! gyűlöllek mint a bűnömet, te világ Csufja! te Istentelen Lator! te kegyetlen hohér végére akartál járni a király örömének; vesztetre szül a természet tüteket..... ragadgyátok a hohér eleibe had üsse el a minden álnoksággal telyes fejeket, meg kell lenni, ez utólsó.¹⁾

Szetius. Szertelen Ora.

Giletus. Átkozott fene Szerencse!

Zupolya. (Irgalmat kérek nekik). Ihon én, F. király, Lábaidhoz²⁾, tudom, hogyan szállotta meg szíveket ez a háládatlan dühösség, a vétkek, a melyre vetették magokat, nagy, meg vallom; de Lajos kegyessége sokkal nagyobb.... bocsánatot kérek iránta.

Lajos. A kik ellen; ellennetek ily szörnyűségeket³⁾..... már el tökéltettem magam; meg kell lenni, halyon meg mind a kettő a fertelmes.

Bebehus. Az Egekre! a te koronás fejedre, annyi győzelmekre kérünk, F. király.... ha az ő nagy vétkekért meg nem engedhec, engedgy meg nekik királyi kegyelmedért.

Lajos. (Oh Ditsőséges Bajnok, eze a győzelem ellenségeken, így boszulyátok meg, meg mocskoltatott hívségeteket).... Meg engedek már; élyenek az dühös lelkek! el takarodgyátok birodalmamnak ki minden határiból, hogy harmadnap után se hiretek, se hamvatok ne maradgyon a magyar földön, ne talám ujjabb hejázó⁴⁾ csalfasággal fel zavarjátok az országot, vég poroncsolatom: el mehettek.

Szetius. Isten hozzád, édes Barátom, hozzám mutatott szereteteket meg előztem gonoszságimmal; ez lészen tetézett sonyoruságomnak keserves gyökere; ugyan e lészen szüntelen keserűségemnek.

Giletus. Én tehát hazámtól holtig bocsút veszek? én a Csavargo vadakként a kegyetlen erdők, és kemény kősziklák között keserves könyveimmel fogom siratni undok vétkeimet. *abeunt.*

¹⁾ t. i. parancsom. ²⁾ t. i. borulok.

³⁾ t. i. főztek ki és követték el. ⁴⁾ fennhéjázó.

Zapolya. Uj hivsége kötelessz, F. király, e nagy kegyességgel.

Lajos. De hogy az országot egyszer már kívánt békeség és csendesség boldogítsa. És hogy egy körömnnyire se mellőzzem szavamot tudni illik: Minek előtte homályok szennyébe szorul a fényes nap rán(k) érkezvéna gyászos estve csillagos udvarival bővséges kegyelmeim fognak reátok harmatozni, ideje már, hogy Orosz ország néktek fejet hajtson. Még tekintetesbb bérét vegyétek hívségleteknek. Rátok bizom arany pálczáját, bölcseségtek, okosságtok szerént forgassátok; térítsétek vissza az országnak előbbeni fényességét, melyet ígirt sok derék jelek alatt hívségtek ismérje meg ez az ország Magyar királyi koronámiot, és rettegje.

Zapolya. Meddig követz érdemetleneket temérdek érde-meddel, F. Herczeg.

Lajos. Így akarom az egész országot képembe rendelyétek.

Bebecus. Annyi sok érdemesbek közül hogy velünk osztott felséged, F. király, oly temérdek ajjándék, hogy még a kösziklátis meg lág(y)íthatná, jól értem ennek minden bötsit megis kívánom hálálni.

Lajos. Már országtoknak diszeit, kormánytokot dicsőségesen Atyáitokat dicsőségesen térd hajtással tisztelyétek.

Respondent o(mn)es. Praetores. Diadalmas nevednek ditsősége ujjabb meg ujjabb sugarival vidámitsa egész birodal-madot, F. király, Győzhetetlen Vezérek Zapolya, Bebecé elyetek szerencsésen.

Lajos. Segélye az ég jo kezdetiteket, Zapolya, Bebecé! hogy bóldogá tehessétek; és engedgye, hogy ez az hazánk valaha hozzátok hasonló tagokkal dicsekedhessem. *Finis.*

Epylogus.

Véget vetünk már játékunknak
Köszönnyük szépen az Halgatoknak
Ha tetzettünk. Mulatságunknak
már tessünk végén minnyájaknak,
az igaz erkölcs szépségét,
az irigyek tündérségét

Meg látatok annak érdemét,
az irigy álnokok veszedelmét.

Igy jár akinek irigysége
Nem szűnik kedve míg telik benne.
Igy e metztet(t) kép reménysége
gödröt ás hogy nyakát szegje benne;

O! te világ álnoksága,
telhetetlen csalfasága,
Vagyon ki a király pálczáját
usztitya s másra fujja fulánkját.

Mert ha híres vagy és érdemes
ha szerencsés nagy oknál kedves
nevedet világ előtt gyalázza
majd csalárdul ezt is meg alázza
álnokságát el takarja,
szerencsédet felzavarja;
Csak kendőzött(t) külső szint mutat,
tisztednek ha lehet ás mély kutat.

Azért kiknek irigy szemeket
álmokat rontyák és kedveket,
jó híretek nevetek szurkályák,
fonnyat irigy sziveket rongályák.
távoztassátok mint kigyót,
a sik ösvent mel meg fagyolt(t);
Intünk már hív tisztelőitek,
maradunk békével el mehettek. Amen.

(F i n i s.)

Ita est Fr. Reginaldus Szentes
Pt. Pr. Rhet. An. 1780.

ADATOK A FŐGIMNÁZIUM
ÉS A VELE KAPCSOLATOS
KETTŐS FINEVELŐ-INTÉZET
(SZEMINÁRIUM ÉS INTERNÁTUS)
1907—1908. TANÉVI TÖRTÉNETÉHEZ.

I.

Tanári testület.

A) Rendes tantárgyak tanárai.

Pál Gábor, világi, a mennyiségtan- és természettanból képesített r. tanár, kir. tanácsos, a főgimnázium igazgatója, Csikmegye törvényhatósági és közigazgatási bizottságának, a csíksomlyói r. k. iskolák pénzalapját kezelő püspöki nagybizottmánynak és számvizsgáló bizottságnak tagja, tanította a természettant a VII. osztályban, heti 4 órában. Tanít 1876 óta.

Brassal Károly, világi, a rajzoló geometriából és a művészi rajzból okleveles r. tanár, a rajzsztartár öre, tanította a mértant az I—IV. és a görögptőlő rajzot az V—VIII. osztályban, heti 18 órában. Tanít 1900 óta.

Csató János, egyházi, a földrajz- és természetrajzból képesített r. tanár, a természetrajzi sztartár öre, az internátus felügyelője, tanította a természetrajzot az I—II. és IV—VI. és a földrajzot az I. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1892 óta.

Dr Dobos Ferenc, világi, a történelemből és földrajzból képesített r. tanár, a földrajzi és történelmi sztartár és az érem- és régiségtár öre, a Kiránduló Egyesület elnöke, tanította a földrajzot a II., a történelmet a III., V., VII. és VIII. és a görögptőlő irodalmat VII. osztályban, heti 18 órában. Tanít 1905 óta.

Erőss József, egyházi, a történelemből és latin nyelvből képesített r. tanár, szemináriumi aligazgató, exhortator, az V. o. főnöke, tanította a történelmet a IV. és VI. és a latin nyelvet az V. és VIII. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1894 óta.

Ferencz Gyula, világi, a magyar, latin és görög nyelvből képesített r. tanár, a VI. o. főnöke, tanította a latin nyelvet a VI., a görög nyelvet az V. és VI. és a görögptőlő irodalmat a VIII. osztályban, heti 17 órában. Tanít 1904 óta.

Iványi Antal, világi, a latin és görög nyelvből képesített r. tanár, a VII. o. főnöke, a kölcsönkönyvtár kezelője, tanította a latin nyelvet a VII., a görög nyelvet a VII. és VIII. és a görögépítő irodalmat a VI. osztályban, heti 17 órában. Tanít 1902 óta.

Jakab Antal, világi, a mennyiségtan- és természettanból képesített r. tanár, tanította a számtant az I. és III. és a mennyiségtant a IV., V. és VII. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1879 óta.

Kassai Lajos, egyházi, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, a szeminárium és internátus igazgatója, a IV. o. főnöke, tanította a magyar nyelvet a IV. és VI., a latin nyelvet a IV. és a filozófiai propedeutikát a VIII. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1886 óta.

Dr Király Henrik, világi, a mennyiségtan- és természettanból képesített r. tanár, tartalékos m. kir. honvéd kezelőtiszt, a természettani szertár őre, a VIII. o. főnöke, tanította a számtant a II., a mennyiségtant a VI. és VIII., a természettant a VIII. és a földrajzot a III. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1903 óta.

Mayer János, világi, a magyar és német nyelvből képesített r. tanár, a tornaszertár őre, tanította a német nyelvet a III., V., VI., VII. és VIII. és a szépírást az I. osztályban, heti 17 órában. Tanít 1902 óta.

Márton István, világi, a magyar és latin nyelvből h. tanár, az I. o. főnöke, tanította a magyar nyelvet az I. és V., a latin nyelvet az I., a görögépítő irodalmat az V. osztályban, heti 17 órában. Tanít 1907 óta.

Rés János, egyházi, h. vallástanár, a Mária-Társulat elnöke, szemináriumi aligazgató, exhortator, tanította a vallástant az I—VIII. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1907 óta.

Stolber Ottó, világi, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, az Önképzőkör vezetője, az ifj. könyvtár kezelője, a III. o. főnöke, tanította a magyar nyelvet a III. és VII. a latin nyelvet a III. és a német nyelvet a IV. osztályban, heti 16 órában. Tanít 1902. óta.

Szlávik Ferenc, világi, a magyar és latin nyelvből képesített r. tanár, tanártestületi és módszeres értekezleti jegyző, a tanári könyvtár kezelője, a II. o. főnöke, tanította a

magyar nyelvet a II. és VIII., a latin nyelvet és a szépirást a II. osztályban, heti 15 órában. Tanít 1899 óta.

B) Rendkívüli tantárgyak tanárai.

Brassai Károly, tanította a művészi rajzot heti 2 órában.

Dományáncz Péter, világi, tanítóképző-intézeti r. tanár, képesített középiskolai ének- és zenetanár, tanította a zenét heti 5 és az éneket heti 4 órában. — Tanít ezen intézetnél 1902. óta.

Dr Kolonics Dénes, világi, egyetemes orvostudor, kör-orvos és államvasuti orvos, m. kir. honvéd-főorvos, okleveles középiskolai egészségtantanár és intézeti orvos, tanította az egészségtant a VII. osztályban, heti 2 órában. — Tanít 1901 óta.

II.

Előadott tananyag.

A) Rendes tantárgyak.

I. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Márton István.*

*Vallás*tan, heti 2 óra. Tankönyv: Kis Katekizmus. — Az ember végcélja. A hit. A parancsok. A szentségek. Tanította: *Rés János.*

Magyar nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szinnyei József: Iskolai magyar nyelvtan és Magyar olvasókönyv. I. r. Olvasmányok: *a)* Prózaiai: Népmesék. Tanító mesék. Leírások. Népélet. A magyar föld. Elbeszélések a hún és a magyar történelemből. *b)* Költőiek: Az olvasókönyvben lévő költemények nagyobb része, amelyek közül hatot könyv nélkül is betanultak. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Márton István.*

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Szamosi János: Latin nyelvtan és Latin olvasókönyv. Olvasmányok: A tankönyvben előforduló olvasmányok egy részének fordítása (latinból magyarra és magyarról latinra). Egy pár közmondás könyv nélkül is. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Márton István.*

Földrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Körösi Albin: Földrajz. Lange—Cherven: Iskolai atlasz. — Az alapismeretek megszerzése után Magyarország hegy- és vízrajza, éghajlata, terményei, lakossága és nevezetesebb helységei. Térkép-vázlatok készítése. Tanította: *Csató János.*

Természettan, heti 2 óra. Tankönyv: Ormándy Miklós: Természettan. — Bevezetés a természeti tárgyak szemlélésébe és az egyszerű szemlélet útján levezethető törvényszerűségek felismerésébe. A négy évszak, különösen a növényeken

mutatkozó jelenségekben feltüntetve. Az ős: közönségesebb gyümölcsformák taglalása és csoportosítása. Házi állatok. A téli közönségesebb fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és az erdőn élő emlős állatok. Tavasz: egyes könnyen szemlélhető virító növények megjelenésük szerint. A növények részeinek megismertetése. Házi szárnyasok. Tanította: *Csató János*.

Számtan, heti 4 óra. Tankönyv: Mocnik—Schmidt: Számtan. — Számlálás, a négy művelet egész számokkal és törtekkel. Időszámítás, mértékek, pénzek. Közönséges tört átalakítása. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Jakab Antal*.

Rajzoló geometria, heti 3 óra. Tankönyv: Huszka József: Rajzoló geometria I. r. — Az egyenes és szög, a négy-, három- és sokszögek ismertetése. A kör- és csillagidomok. Kerülete és területe a tanult síkidomoknak. A tanult idomokból síkidiszítmények rajzolása és színezése. Jellemző formával bíró fa- és növénylevelek vázolása, rajzolása és színezése természet után egyszerűen, úgyszintén egyszerű virágok rajzolása és színezése egyszerűen, de természet után. Tanította: *Brassai Károly*.

Szépírás, heti 1 óra. Magyar folyóírás gyakorlása vonalozott füzetben, később papíron sorvezetővel és anélkül. Tanította: *Mayer János*.

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Szlávik Ferenc.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Ó-szövetségi bibliai történetek. Kis Katekizmus. — A hitről és parancsokról szóló rész átisméltése. Oltáriszentség. Az ó-szövetség története. Tanította: *Rés János*.

Magyar nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szinnyei József: Magyar nyelvtan és Magyar olvasókönyv. II. r. — Olvasmányok: a) Prózaik: Rövid rajzok és elbeszélések. Tanító mesék. A magyar föld. Mondai és történeti elbeszélések a vegyes házakból való magyar királyok korából s a görög és római világból. b) Költőiek: Az olvasókönyvben levő összes költemények, amelyek közül hetet könyv nélkül is betanultak. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Szlávik Ferenc*.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Szamosi János: Latin nyelvtan és Latin olvasókönyv. Olvasmányok: Szemelvények: De bello Troiano, De origine urbis Romae, De septem Romanorum regibus, De rebus gestis Romanorum libera republica, De rebus gestis Hungarorum c. olvasmányokból. Válogatott mondások. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Szlávik Ferenc*.

Földrajz, heti 3 óra. Tankönyv: Körösi Albin: Földrajz. Lange—Cherven: Iskolai atlasz. — Európa fekvése, határai, éghajlata, hegy- és vízrajza, népei és országai. Kevésbé részletesen ugyanígy Ázsia és Afrika, kiváló tekintettel az európai államok gyarmataira. Térkép-vázlatok készítése. Tanította: *dr Dobos Ferenc*.

Természettudomány, heti 2 óra. Tankönyv: Ormándy Miklós: Természettudomány. — Majmok. Tengeri emlősök. Erszényes emlősök. Az ember lakása közelében, mezőn, erdőn és vizen tartózkodó madarak. Teknősbéka, krokodil, gyík, kígyó (csuszómászók). Vizi béka, szalamandra, göte (kétéltűek). Halak, rovarok, pókok, százlábuak, rákok, férgek. (A helyi viszonyok tekintetbe vételével). Ősszel viritó néhány növény. Feltűnőbb gyümölcstermő erdei fa és bokor s az embert közelebből érdeklő termesztett és vadon termő növények ismertetése. Kirándulások rovar- és növénygyűjtésre. Tanította: *Csató János*.

Számítás, heti 4 óra. Tankönyv: U. az, mint az I. osztályban. — Az első osztály tananyagának ismételése. Számolási rövidítések. Rövidített szorzás és osztás. Arányok. Aránypárok. Egységrehozatal. Százalék-számítás. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *dr Király Henrik*.

Rajzoló geometria, heti 3 óra. Tankönyv: Huszka József: Rajzoló stereometria. — Szögletes és gömbölyű testek ismeretése, felszíne, köbtartalma, hasonlósága, egybevágósága, szimmetriája, ábrázolása és modelljeinek elkészítése. A térelemekről. Diszitményi rajzok készítése és színezése. Fa- és növénylevél, virág vázolása, színezése lehetőleg hűen természet után. Tanította: *Brassai Károly*.

Szépírástudomány, heti 1 óra. Első félévben a magyar, a második félévben a német folyóírás gyakorlása. Tanította: *Szlávik Ferenc*.

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Stoiber Ottó.*

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Pokorny Emanuel: Új-szövetségi bibliai történetek. Kis Katekizmus. — A parancsokról és szentségekről szóló rész átismétlése. Az új-szövetség története. Tanította: *Rés János.*

Magyar nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Szinnyi József: Rendszeres magyar nyelvtan és Magyar olvasókönyv. III. r. Olvasmányok: *a)* Prózaiak: Elbeszélések a magyar történelemnek a mohácsi vész utáni korából s a görög és római világból. Leírások és elbeszélések Gyulai Pál, Jókai Mór, Beöthy Zsolt és Kisfaludy Károly műveiből. *b)* Költőiek: Szemelvények a vallásos és hazafias líra köréből. Könyv nélkül 7 költemény. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Stoiber Ottó.*

Német nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Endrei Ákos: Német nyelvkönyv. I. r. Olvasmányok: *a)* Prózaiak: Die Schule. Die Familie. Was die Menschen arbeiten. Die Teile des Körpers. Das Haus. Die Jahreszeiten. Der Morgen. Der Abend. Die Sterntaler. Der Garten. Das Vogelnest. Der Wald. Das Essen. Die Getränke. Das Hirtenbüblein. Das Tränenkrüglein. Der Fuchs und der Bock. Das Spielzeug der Riesen. Seltsamer Spazierritt. Der wohlthätige Graf. Das blinde Ross. Die Sonnenstrahlen. Die Geschöpfe der Erde. Die Zeit. Der Wolf und der Mensch. Die Elster und ihre Kinder. *b)* Költőiek: Abendlied. Waldlied. Die wandelnde Glocke. Könyv nélkül két vers. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Mayer János.*

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Szamosi János: Latin nyelvtan. Pirchala Imre: Latin gyakorlókönyv. Elisher J.: Latin olvasókönyv. — Olvasmányok: *a)* Prózaiak: Róma történetéből a köztársaság kezdete, a plebejusok és patriciusok egyenetlenkedése és a decemvirek. *b)* Költőiek: 12 mese Phaedrusról. Könyv nélkül 6 mese. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Stoiber Ottó.*

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Ujházi László: A magyar nemzet történelme. I. r. — Történelmi előismeretek. Hazánk története a honfoglalásig. A magyar nemzet törté-

nete a mohácsi vészig tekintettel művelődési viszonyaira. Tanította: *dr Dobos Ferenc*.

Földrajz, heti 2 óra. Tankönyv: Kőrösi Albin: *Földrajz*. Vörös Cyrill: *A fizikai és matematikai földrajz elemei*. — Földünk alakja, főbb mozgásai, az ezekből származó tümenyek és az időszámítás. A hold alakja, járása, fényváltásai, hold- és napfogyatkozás. Naprendszer, bolygórendszer, központi mozgás, nehézkedés és az ár alaptümenyei. Tanította: *dr Király Henrik*.

Számítan, heti 3 óra. Tankönyv: U. az, mint az I. o.-ban. — Összetett arányok és aránypárok. Összetett hármasszabály. Kamat számolás. Arányos osztás. Középhatáridő számolás. Lerovat számolás. Vegyítési szabály, érme és váltó számítás s a kamatos-kamat számítás. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Jakab Antal*.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Tankönyv: Fodor—Wagner: *Szerkesztő planimetria*. — Az első osztályos tananyag tüzetes tárgyalása és szerkesztése adatok alapján. Görög, arabs és más síkdiszítmenyek vázolása, rajzolása és színezése. Bogarak és lepkék vázolása és színezése természet után. Tanította: *Brassai Károly*.

IV. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Kassai Lajos*.

Vallástan, heti 2 óra. Tankönyv: Pokorny Emanuel: *Katolikus szertartástan*. — Szenthelyek, egyházi készletek. Az istentisztelet szent cselekményei. Szent idők. Tanította: *Rés János*.

Magyar nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai: *Stilisztika*. — Olvasmányok: *a)* Prózaik: leírások, elbeszélések, jellemzések és levelek, továbbá Kisfaludy Károly »Mátyás deák« című vigjátéka. *b)* Költőiek: Toldi és kisebb költemények a verstannal kapcsolatban. Magánolvasmányok: Faludi Ferenc: Három elbeszélése a Téli éjszakákból, Heltai Gáspár meséi és Mikes Kelemen válogatott törökországi levelei. Havonként két írásbeli dolgozat. Könyv nélkül részletek Toldiból, továbbá még öt költemény. Tanította: *Kassai Lajos*.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Endrei — Szele:

Német nyelvkönyv. I. r. Olvasmányok: *a)* Prózaiak: Frau Hütt. Die Sage vom Balaton. Kannitverstan. Der Rattenfänger zu Hameln. Dorf und Stadt. Antigone. Die Einnahme Trojas. Magyar szöveg fordítása németre. *b)* Költőiek: In der Heimat ist es schön. Der Bauer und sein Sohn. Könyv nélkül egy vers. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Stoiber Ottó*.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Szamosi János: Latin nyelvtan. C. Julius Caesar: Commentarii de bello Gallico, magyarázta Kempf József. Szemelvények P. Ovidius Naso műveiből, magyarázta Cserép József. Pirchala Imre: Latin gyakorlókönyv. — Olvasmányok C. Julius Caesarból: I. 1—29. VI. 11—28. P. Ovidius Naso Metamorphosisaiból: A világ teremtése. Az emberi nem négy korszaka. Vizözön. Daedalus és Icarus. Philemon és Baucis. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Kassai Lajos*.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Ujházi László: A magyar nemzet történelme. II. r. — A magyar nemzet történelme 1526—1867-ig, tekintettel a műveltségi viszonyokra. Befejezésül Magyarország és Ausztria politikai földrajza s egymáshoz való viszonyuk. Tanította: *dr. Dobos Ferenc*.

Természettudomány, heti 3 óra. Tankönyv: Pintér Pál: Növénytan. — A virágos növények belső tagjai néhány élő példány leírása alapján. A biológiai anyag megértésére szükséges kémiai ismeretek. A növények belső szerkezete, táplálkozása. A szövetek élettani szerepe. A növények szaporodása; a termés és mag alakulása a terjedésre való berendezéssel. A csírázás. A növekedés és a mozgás tünetei. Az osztályozás elvei. Linné rendszere és a természetes rendszer ismertetése. A virágatlan növények ismertetése kiválóbb jellemvonásai alapján. A virágos növények csoportjai kiváló tekintettel a helyi fajokra és elterjedésükre. Növénygyűjtő kirándulások. Tanította: *Csató János*.

Algebra, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid: Algebra. Alapfogalmak. A négy alpművelet egész algebrai számokkal. Többtaguak négyzete és köbe. Tényezőkre bontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Alpműveletek törtekkel. Elsőfoku egy ismeretlenű egyenlet. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Jakab Antal*.

Rajzoló geometria, heti 2 óra. Tankönyv: Fodor—Wagner: Constructiv planimetria. — A különféle görbék származása, szerkesztése és tételei. Egyenes, szögletes és forgó testek egyszerű helyzeteinek ábrázolása az I. térnegyedben. Renaissance és magyar síkdiszitmény vázolása és színezése fali minta után. Rovarok színezése természet után. Rajzolás emlékezetből. Tanította: *Brassai Károly*.

V. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: Erőss József.

Vallásstan, heti 2 óra. Tankönyv: Pokorny Emánuel: Keresztény katolikus hittan. — A vallás és a vallás tan fogalma. Az első isteni személyről és a terem tés művéről. A második isteni személyről és a megváltás művéről. A harmadik isteni személyről és a megszentelés művéről. Utolsó dolgok. Tanította: *Rés János*.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai: Retorika. Olvasmányok: a) Prózaiak: leírások, jellemzések, elbeszélések, szónoki beszédek, értekezések és levelek Jókai M., Hermann Ottó, Kemény Zsigmond, Csengery Antal, Fraknói Vilmos, Istvánffy M., Pauler Gyula, Pázmány Péter, Kölcsey F., Eötvös József, Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Gyulai Pál, Faludi Ferenc, Kazinczy Ferenc, Széchenyi István és Bartha Miklós műveiből. b) Költőiek: Czuczor Gergely: Hunyadi, Petőfi Sándor: A király esküje, Arany János: V. László, Mátyás anyja; Vörösmarty: Jós lat, É lő szobor. Magánolvasmányok: Pázmány Kalauzából szemelvények, Kazinczy Ferenc vál. levelei, Gyulai Pál emlékbeszédei. Könyv nélkül tanultak 3 költeményt. Havonként írásbeli dolgozat. Tanította: *Márton István*.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Endrei Ákos: Német nyelvkönyv. II. r. a) Prózaiak: Die Bremer Stadtmusikanten. Der Brave Mann. Der Glockenguss zu Breslau. Die Heinzelmannchen. Die gute Mutter. Die Sage von Coriolanus. Attilasagen. Das Ende des Polykrates. Der Verwalter. Der geheilte Patient. Das Mittagessen im Hofe. Der kluge Richter. König Bauer. Mut über Gut. Der Kyffhäuser. Die Natur. Die Schlacht bei Salamis. b) Költőiek: Einkehr. Johanna Sebus. Das Erkennen. Klein Roland. Der Alpenjäger. Der

Fischer. Der Mönch zu Heisterbach. Der Ring des Polykrates. Erbkönig. Der Cid. Könyv nélkül: Einkehr. Das Erkennen. Der Fischer. Erbkönig. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Mayer János*.

Latin nyelv, heti 6 óra. Tankönyv: Cserép József: Szemelvény P. Ovidius Naso műveiből. Köpesdi Sándor: Ciceronis De imperio Cn. Pompei és Pro A. Licinio Archia. Segédkönyv: Wagner—Horváth: Római régiségek. — Szemelvények Ovidius Fasti-jából. Ciceronis De imperio Cn. Pompei és Pro A. Licinio Archia teljesen. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Erőss József*.

Görög nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szamosi János: Görög nyelvtan és Görög gyakorlókönyv. — Egyes mondatok fordítása a névragozás begyakorlására. Összefüggő olvasmányok: Az anya-oroszlán. A medve és a róka. A két tarisznya. A nád és a tölgy. A hangyák és a tücsök. A kos és a farkas. A hálátlan utasok. Adomák a szkolasztikoszról. Művészek önérzete. Anakharsis. Szokratesz. Diogenesz. Adomák a lacedaemonokról. Ibykosz. Niobe. Kleobis és Bitó. Akhilleus mint gyermek. Szolon törvényei. A gyermeki szeretet. Szamosz nevezetességei. A polgári kötelességről. Az aggastyán és a halál. A farkas és a gém. A három fejsze. Leonidász. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Ferencz Gyula*.

Görögpótló irodalom, heti 3 óra. Tankönyv: Homeros Iliasa, ford. Csengeri János. Homeros Odysseiája, ford. Gyomlay Gyula. Jancsó Benedek: Görögpótló magyar irodalmi olvasmányok. I. k. Szemelvények Herodotos történeti művéből, magyarázta Geréb József. — Szemelvények: a) Homeros- és Herodotosból. b) Tinódiból, a kuruc kor költészetéből, Gyöngyösi (Murányi Venus), Mindszenthai Gábor, Szalárdi, Kemény János, gróf Bethlen Miklós, Cserei Mihály és báró Apor Péter műveiből. Félévenként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *Márton István*.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Mértani testek és mértani testformákkal bíró tárgyak vázolása és árnyalása természet után különböző technikákban. Egynehány órán át vázolás a szabadban. Ó-kori műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: *Brussai Károly*.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary Kolos: Világtörténelem. I. r. — Az ó-kor történelme a nyugat-római császárság bukásáig, tekintettel a földrajzi viszonyokra. Tanította: *dr Dobos Ferenc*.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid: Algebra és Geometria. — A több ismeretlenű határozott egyenletek megfejtési módjai. Gyökmennyiségek, négyzetgyökök, köbgyökök. Másodfoku egyenlet. Egyenesek, szögek, összeállóság, hasonlóság és az ezen alapuló tételek. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Jakab Antal*.

Természettudomány, heti 3 óra. Tankönyv: Krisch I.: Állattan. Az állati test fejlődése és szervei élettani vonatkozásokkal. Az emberi test egyes részeinek ismertetése. Az állattípusok, osztályok, rendek és családok ismertetése, nemek és fajok felemlítése. Rovargyűjtő kirándulások. Tanította: *Csató János*.

VI. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Ferencz Gyula*.

Vallásstan, heti 2 óra. Tankönyv: Matuszka Mihály: Kath. keresztény erkölcsstan. — Az erkölcs és az erkölcsi törvények általában. Erények és bűnök. Erkölcsi kötelességek Isten, önmagunk és felebarátunk iránt. Tanította: *Rés János*.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Bartha—Prónai: Poétika. — Iskolai olvasmányok a kisebb epikai és lírai költeményeken kívül: Zrinyi: Szigeti veszedelem. Vörösmarty: Zalán futása. Shakspeare: Coriolanus. Szofoklesz: Antigone. Kisfaludy Károly: A kérők. Házi olvasmányok: Kemény Zs.: Zord idő. Kisfaludy K.: Csalódások. Shakspeare: Julius Caesar. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *Kassai Lajos*.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Endrei Ákos: Német nyelvkönyv. II. r. — Olvasmányok: a) Prózaik: Der Notpfennig. Die Posaune des Gerichts. Der treue Knecht. Attila. Die Schlacht bei Nicopolis. Die Erfindung des Schiesspulvers, des Buchdruckes und der Uhren. Die Alpen. Der Seiler von Fürfeld. Der Sängerkrieg auf der Wartburg. Das deutsche Volk befreit sich von der Herrschaft der Römer. Die heilige Elisabeth. Herrmann Billings Berufung. Der dritte Kreuzzug. Der Dom zu Köln. Die Oberfläche der Erde. b) Költőiek:

Die Sonne bringt es an den Tag. Der Zauberlehrling. Attilas Schwert. Das Grab im Busento. Der Graf von Habsburg. Der Sänger. Gelimer. Die Bürgschaft. Wo wohnt der liebe Gott? Der Taucher. Könyv nélkül 5 vers. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Mayer János*.

Latin nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szemelvények Titus Livius római történetéből, magyarázta Kalmár Elek. Szemelvények Publius Vergilius Maro Aeneiséből, magyarázta Cserép József. — Olvasmányok: Liviusból: tartalmilag összetartozó szemelvények a pún háborúk történetéből (XXI. és XXII. k.). Szemelvények Vergilius Aeneisének I., II. és IV. énekéből. Könyv nélkül: Livius XXI. könyvéből egy pár fejezet és az Aeneis II. énekéből 50 sor. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Ferencz Gyula*.

Görög nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Szamosi János: Görög nyelvtan. Elischer: Xenophon Anabasisa, Kyropaideiája és Apologiája. Boros Gábor: Szemelvények a görög lantos költészet remekeiből. — Olvasmányok: a) Xenophon Anabasisából: Készülődés a háborúhoz. Vonulás a király ellen. A küanaxai csata. Xenophon a hadsereg élére lép. b) Kyropaideiából: Kyros származása. c) Apologiából: Sokrates védelme vádlóival szemben. Az istenek lényegéről és a világ rendére való hatásáról. d) A lantos költészetből: Szemelvények Kallinostól, Tyrtaiostól, Mimnermostól, Solontól, Xenophanestól, Theognistól és Anakreontól. Epigrammák. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Ferencz Gyula*.

Görögpótló irodalom, heti 3 óra. Tankönyv: Kincs Gyula: Szemelvények a görög líra és a vele kapcsolatos magyar klasszikus költészet termékeiből. Szofoklesz Antigonéja, ford. Csiky Gergely. Schill Salamon: Görög irodalom-történet. — A Kincs-féle szemelvények. Szofoklesz Antigonéja. Aiszkhylusz, Szofoklesz és Euripidesz fennmaradt tragédiáinak tartalmi ismertetése. Időszakonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *Iványi Antal*.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Használati tárgyak vázolása, árnyalása és színezése természet után. Egynehány órán át vázolás a szabadban. Árnyalás gipsz-minták után a különböző technikák felhasználásával. Rajzolás emlékezetből.

Középkori műemlékek ismertetése 6 órában. — Tanította: *Brassai Károly*.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary Kolos: Világtörténelem. II. r. — Egyetemes történet a nyugat-római császárság bukásától a harminc éves háborút befejező westfaleni békéig (476—1648), tekintettel a műveltségi viszonyokra és a földrajzi helyzetre. Tanította: *Erőss József*.

Mennyiségtan, heti 4 óra. Tankönyv: Borosay Dávid: Algebra és Geometria. — Hatványozás általánosítása, negatív és tört kitevők. Számrendszerek. Logarithmus és alkalmazása. Véges arithmetikai és geometriai haladvány. A körtan és a trigonometria. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *dr. Király Henrik*.

Természettan, heti 3 óra. Tankönyv: Sztérényi Hugó: Ásványtan és kémia. — Az ásványok alaki, fizikai és kémiai tulajdonságai. Kristályrendszerek. Vegyület, keverék, basisok, savak és sók. A szerves vegyületek. A föld felszínének változásait előidéző tényezők. Kővületek és jelentőségük. Földtani kirándulások. Tanította: *Csató János*.

VII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *Iványi Antal*.

Vallásstan, heti 2 óra. Tankönyv: Titz Antal: Egyháztörténelem. — A kath. egyház története annak alapításától napjainkig. Tanította: *Rész János*.

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Váczi János: A magyar irodalom története. I. r. — Olvasmányok: A tankönyvben levő összes prózai és költői olvasmányok. Magánolvasmányok: Tinódi S.: Válogatott historiai énekei. Pázmány P.: Szemelvények prédikációiból. Gyöngyösi: Murányi Vénus és Kemény János. Mikes K.: Válogatott törökországi levelei. Faludi: Téli éjtszakák. Gvadányi: Peleskei nótárius. Fazekas: Ludas Matyi. Kármán: Fanni hagyományai. Kisfaludy S.: Regék. Berzsenyi: Ódák. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *Stoiber Ottó*.

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Miklós Ferenc: Német olvasókönyv. Goethe: »Hermann und Dorothea«-ja, magyarázta Wéber Rudolf. — Olvasmányok: Glauben und

Dichten der alten Germanen. Der deutsche Heldengesang. Das Volksepos. Das Nibelungenlied. Die Gralsage. Das Rolandslied. Aus »Laokoon« Der Geist in Voltaires Semiramis. Goetz von Berlichingen. Die Leiden des Jungen Werther. Euripides und Goethes Iphigenie. Torquato Tasso. Aus der »Italienischen Reise«. Lessings Sinngedichte. Heidenröslein. Mignon. Goethes: Hermann und Dorothea. Könyv nélkül: Heidenröslein. Mignon. Magánolvasmány: Minna von Barnhelm. Erste Begegnung mit Herder. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Mayer János*.

Latin nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Vergilii Aeneidos I. I—XII., ed. Bartal—Malmosi. M. Tullii Ciceronis Orationes selectae, ed. Dávid. Segédkönyv: Wagner—Horváth: Római régiségek. Olvasmányok: a) Költőiek: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneisének VI., VIII., IX. énekeiből. b) Prózaik: Szemelvények C. Sallustius Crispus De bello Jugurthino c. művéből; M. Tullius Cicero: In L. Catilinam oratio I. Könyv nélkül Aeneisből 50 sor, a De bello Jugurthinoból az I. fejezet. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Iványi Antal*.

Görög nyelv, heti 5 óra. Tankönyv: Csengeri János: Homeros Odysseiája. Dávid István: Szemelvények Herodotosból. Olvasmányok: Odysseiából: I. 1—325. V. 1—260. VI. 1—80. XI. 1—235. XIII. 185—310. XVI. 1—265. XIX. 100—400. Herodotosból: A tankönyvben levő részletek. Havonként egy isk. írásbeli dolgozat. Tanította: *Iványi Antal*.

Görögpótló irodalom, heti 3 óra. Tankönyv: Szilasi Móric: Szemelvények Thukydidesből. Incze József: Demosthenes válogatott beszédei. Jancsó Benedek: Magyar irodalmi olvasmányok. III. r. — 1. Történeti rész. Szemelvények a peloponnesosi háború történetéből. (Thukydides). Hunyadi János harcai a török ellen. (Budai Ézsaiás). Zrinyi Miklós. (Budai Ferenc). Lajos király első nápolyi hadjárata. (Virág Benedek). Hunyadi János halála. (Gróf Teleki József). Buda a mohácsi vészt követő napokban. (Jászay Pál). Fráter György meggyilkoltatása. (Horváth Mihály). Mátyás király végső napjai. (Szalay László). A Hunyadiak kora. (Salamon Ferenc). Zrinyi Miklós jellemzése. (Pauler Gyula). 2. Szónoklati rész:

Konon ellen testi sértés miatt. Leptinesszel szemben a kiváltságról. Olynthos ügyében. Felebbezés Eubulidesszel szemben. A harmadik filippika. A koszoru ügyében. (Demosthenes). Az örökváltság tárgyában. (Felsőbüki Nagy Pál). A nem nemesek birhatási jogáról. A közteherviselésről. (Gróf Széchenyi István). Magyar játékszin. A magyar nyelv ügyében. (Kölcsey Ferenc). József nádor felett. A nevelésügy tárgyában. A magyar hadseregről. Előszó irataimhoz. (Kossuth Lajos). A halálbüntetésről. (Szemere Bertalan). Az örökváltságáról. A husvétii cikk. A felirati javaslatról. (Deák Ferenc). Időszakonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *dr. Dobos Ferenc*.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. — Építészeti részek, használati tárgyak és kisebb csendélet vázolása, árnyalása és színezése természet után. Gipsz-minták után való árnyalás. Egynehány órán át vázolás a szabadban. Rajzolás emlékezetből. Ujabbkori műemlékek ismertetése 6 órában. Tanította: *Brassai Károly*.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Vaszary Kolos: Világtörténelem. III. r. Brózik Károly: Politikai földrajz. — Egyetemes történelem 1648-tól napjainkig, tekintettel a műveltségi állapotokra és a földrajzi helyzetre. Európának és a nevezetesebb amerikai államoknak politikai földrajza s azoknak gyarmatai. Tanította: *dr. Dobos Ferenc*.

Mennyiségtan, heti 3 óra. Tankönyv: Borosay Dávid: Algebra és Geometria. — Másodfoku egyenlet, másodfoku függvény. Végtelen geometriai haladvány. Kamatos-kamat, járadék. A pont koordinátái, az egyenes egyenlete. Két pont távolsága. Algebrai kifejezések ábrázolása és szerkesztése. Testmértan. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Jakab Antal*.

Természettan, heti 4 óra. Tankönyv: Vörös Cyrill: Természettan. — Mozgás. Erő. Mechanika. Hangtan. Fénytan. Tanította: *Pál Gábor*.

Egészségtan, heti 2 óra. Tankönyv: Fodor József: Egészségtan. — Az egészségtan feladata. A táplálkozás és a lakás. A munka és foglalkozás befolyása az egészségre. A test ápolása, a fertőző betegségek és fertőtlenítés. Az élet véletlen veszedelme és az életmentés. Tanította: *dr. Kolonics Dénes*.

VIII. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: *dr. Király Henrik.*

Vallásstan, heti 2 óra. Tankönyv: Uhlyárik Jenő: Apologétika. — Bevezetés. A hit előzményei. A kinyilatkoztatás védelme. A katolikus Egyház igazsága. Tanította: *Rés János.*

Magyar nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Váczy János: A magyar irodalom története. II. r. A nemzeti költészet kora és a szabadságharc utáni irodalom. Iskolai olvasmányok a tárgyalt írók és költők műveiből vett jellemző szemelvények. Magánolvasmányok: Gyulai Pál: Vörösmarty életrajza. Kisfaludy K.: A kérők és a Csalódások. Vörösmarty M.: Csongor és Tünde. Arany: Buda halála. Eötvös: A falu jegyzője: Madách: Az ember tragédiájának az iskolában nem olvasott részei. Kemény Zs.: Zord idő. Havonként egy írásbeli dolgozat. Tanította: *Szlávik Ferenc.*

Német nyelv, heti 3 óra. Tankönyv: Miklós Ferenc: Német olvasókönyv. Schiller: »Wilhelm Tell«, magyarázta Heinrich G. — Olvasmányok: Goethes Faust. Goethes allgemeine Bedeutung und dichterische Eigenart. Schiller: Don Carlos. Margareta von Parma. Über naive und sentimentalische Dichtung. Wallenstein. Die Jungfrau von Orleans. Die Braut von Messina. — Grillparzer: Medea. Ein treuer Diener seines Herrn. Schiller: Die Teilung der Erde. Uhland: Des Sängers Fluch. Lenau magyar tárgyú költeményei. Heine költeményeiből. Schillers: »Wilhelm Tell«. — Könyv nélkül: »Wilhelm Tell«-ből: Tell monologja és az I. felvonás I jelenetéből: Fischerknecht; Hirte; Alpenjäger. — Magánolvasmány: Spaziergang unter den Linden. Die Kraniche des Ibykus. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította *Mayar János.*

Latin nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Pozder Károly: Horatius költeményei. Boros G.: Szemelvények Cicero bölcséleti műveiből. Segédkönyv: Wagner—Horváth: Római régiségek és irodalomtörténet. — Olvasmányok: a) Költői: Horatius I. 1, 2, 3, 4, 9, 12, 15, 22, 24. II. 3, 18. III. 1, 3, 6, 30. IV. 7. Carmen saeculare. 2. és 16. epodosa, I. 1, 3. II. 4. satírája, I. 1, 2. episztolája és Ars poetica. b) Prózai: Cicero: De officiis. Könyv nélkül Horatius III. k. 3. ódája. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *Erőss József.*

Görög nyelv, heti 4 óra. Tankönyv: Csengeri János: Homéros Iliása. Szofoklesz Antigonéja. Szamosi János: Platon Kritonja. Olvasmányok: a) Az Iliasból: I., III. 1—456. XVI. 1—305. Platon Kritonja egészen. Szofoklesz Antigonéja szemelvényesen. Havonként egy isk. írásbeli dolgozat. Tanította: *Iványi Antal*.

Görögpótló irodalom, heti 2 óra. Tankönyv: Alexander Bernát: Platon és Aristoteles. Schill Salamon: Görög régiségek és a görög művészetek története. — Olvasmányok: Platon Apológiája és Kritonja. Államából szemelvények. A görög művészet remekeinek ismertetése. Tanította: *Ferencz Gyula*.

Görögpótló rajz, heti 2 óra. Koponya-csontok vázolása. Preparált rovarok és állatok vázolása és színezése természet után. Csendélet festés. Egy néhány órán át vázolás a szabadban. Rajzolás emlékezetből. Magyar műemlékek ismertetése pár órában. Tanította: *Brassai Károly*.

Történelem, heti 3 óra. Tankönyv: Jászai Rezső: Magyarország oknyomozó története. — Magyarország története a magyarok bejövetelétől napjainkig tekintettel a magyar intézmények és műveltségi állapotok történeti fejlődésére. Tanította: *dr. Dobos Ferenc*.

Menyiségtan, heti 2 óra. Tankönyv: Mocnik—Klamarik—Wagner: Algebra és Geometria. — Kapcsolástan. Newton binomiális képletének előállítás és alkalmazása. Gömbháromszögtani cosinus tétel levezetése és alkalmazása geográfiai helyek távolságának kiszámítására. Ezek után az egész algebrai és geometriai tananyag ismétlése. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanította: *dr. Király Henrik*.

Természettan, heti 4 óra. Tankönyv: Vörös Cyrill: Természettan. — Hőtan. Mágnesség és elektromosság tana. A kozmografia elemei. Tanította: *dr. Király Henrik*.

Filozófiai propedeutika, heti 3 óra. Tankönyv. Sztinyai Elek: Lélektan és Logika. — a) Lélektan: A lélektani ismeretek forrásai, a lelki tünetmények elemzése. A kedélymozgalmak és az akarat. A lelki betegségek. b) Logika: Fogalmak, ítéletek, következtetések. A rendszeres gondolkodás formái és a tudományos kutatás módszerei. A helyes gondolkodás elvei és az elme tévedései. — Tanította: *Kassai Lajos*.

Testgyakorlat.

1. Torna.

I. osztály, heti 2 óra. *Rendgyakorlatok*: Arc- és oldal-sor alakítás, fejlődés. Járás, kanyarodás, szakasz, rendek és kettős rendek alakítása helyből. *Szabadgyakorlatok*: a különböző állások, végtaglendítések és lökések, törzsforgatások és hajlítások, fekvőtámasz. Birkózás, kötelhúzás, futás. *Szer-gyakorlatok*: Magas és távol ugrás, alacsony nyújtó, korlát, pózna, vízszintes létra, lebegőfa, gyűrűhinta. — Tanította: *Iványi Antal*

II. osztály, heti 2 óra. Ugyanaz, mint az I. osztályban. Tanította: *Szlávik Ferenc*.

III. osztály, heti 2 óra. Ugyanaz, mint az I. osztályban. Tanította: *Brassai Károly*.

IV. osztály, heti 2 óra. Ugyanaz, mint az I. osztályban. Tanította: *Szlávik Ferenc*.

V—VI. osztály, heti 2 óra. A rendgyakorlatokból és szabadgyakorlatokból ugyanaz, mint az I—IV. osztályban, kibővíve meneteléssel arc-sorban és ellenvonulással. Szabadgyakorlatok szerekekkel, mű-szabadgyakorlatok. Szergyakorlatok, mint az I—IV. o.-ban, hozzávéve: bakk és diszkoszvetés. Tanította: *Ferencz Gyula*.

VII—VIII. osztály, heti 2 óra. Ugyanaz, mint az V—VI. osztályban. Súlydobás. Tanította: *Mayer János*.

2. Játékok.

I. csoport (I—II. o.), hetenként egy délután. Futó játékok; labdajátékok kis és közép nagyságú labdával. Tréfás játékok. Vezette: *Brassai Károly*.

II. csoport (III—IV. o.), hetenként egy délután. Szabadjátékok és futó játékok. Labdajátékok közép nagyságú, tömött és futsal labdával. Tréfás és hadakozási játékok. Vezette: *Stoiber Ottó*.

III. csoport (V—VI. o.), hetenként egy délután. Ugyanaz, mint a II. csoportban. Vezette: *dr. Király Henrik*.

3. Céllovás.

Heti 2 óra (szombaton délután 2—4-ig). A céllovás gyakorlása 1907. szeptember hóban vette kezdetét a VII. és VIII. osztály 32 tanulóival. Az oktatás helye a főgimnázium

tornaudvara, a m. kir. brassói 24. honvéd gyalogezred csikszeredai 4. zászlóaljának laktanya udvara, a gyakorlótér, valamint az elemi lőtér volt. A m. kir. honvédelmi miniszterium 1907. évi július hó 1-én kelt 5099. számú rendelete alapján a következő felszerelési cikkeket kapta az intézet a csikszeredai honvéd zászlóalj útján: 1 drb. 95. évi mintájú és 4 drb. 90. évi mintájú ism. puska, szuronnal és hüvellyel; 5 puskaszíj; 5 derékszíj; 5 táska ism. puska-szuronyhoz; 10 tölténytáska; 20 töltőhüvely. 4 drb. 90 m. tölténytárral és 2 drb. 88 m. tölténydobozzal. 1 szerelőfogó; 1 gyutacs-kilövő; 1 drb. 6 mm.-es törlőbot; 1 homokszekrény; 1 faszekrény állvánnyal a tancéltáblához; 1 tancéltábla; 5 drb. 3-as számú alakcélta; 3 drb. 4-es számú, 5 drb. 5-ös számú, 2 drb. 6-os számú és 3 drb. 7-es számú alakcélta; 5 támadó és 2 ügető lovas; 1 iránygép; 100 drb. 8 mm.-es fadugós oktatótöltény tárukban és dobozokban; 2500 drb. 2. mintájú gyutacs; 2500 drb. 2. mintájú ólomlövedék a gyutacshoz, 1 kilogramm szürke vászonrongy; 1 záró készülékes rakasz kulccsal.

A kiképzés a hadügyminiszter úr által megküldött szükséges felszereléssel most már egészen rendszeresen folytatótt. A vezetés rátermett szakemberek kezében volt. Ugyanis a m. kir. brassói 24. honvéd gyalogezred csikszeredai 4-ik zászlóaljának parancsnoka, nyárádgálfalvi Kádár József alezredes úr a lefolyt tanévben is melegen karolta fel az ifjúság katonás nevelését és a céllovás gyakorlását. Bölcs intézkedése folytán az őszi napokon egy igazán alapos képzettségű egyént nyertünk a kiképzés vezetésére draskóczi és dolinai Draskóczy István százados törzstiszt úr személyében, kinek felügyelete és hasznos utasításai mellett négy őrmester végezte az ifjak kiképzését négy csoportban. Majd a tél beálltával a zászlóalj löoktató szobájában folyt a kiképzés tovább, most már Jablonszky Emil hadnagy úr tapintatos vezetése mellett egy őrmester és egy tizedes közreműködésével a hadügyminiszter úr által is jóváhagyott tervezet szerint.

A május 9-én megtartott gyakorlólövésben a 32 tanuló közül 26 vett részt, mint a kik a gyutacslövésben 35°/₁₀ találatot értek el. Még pedig a VII. osztályból: Barabás János, Bernát Ágoston, Botár Dávid, Ferenczy Sándor, György

Imre, Hajnód Gábor, Király András, Lajos István, László Antal, Madaras János, Pál Béla, Révész Béla, Sólyom Béla, Tompos Albert és Veres Péter, a VIII. osztályból: Ambrus László, Bartalis Márton, Csató István, Demény József, Fazakas Ferenc, Nedelka Gergely, Spleiss Mihály, Szántó Árpád, Sterszky Kázmér, Váradí Sándor és Zareczky Pál, kik 6—8 drb. éles löténnel 1 sorozatot lőttek 200 lépésre fekvé, szabad kézzel, tancéltáblára. Úgy a gyutacslövésnél, mint a gyakorlólövésnél elért szép eredmény igazolja egyrészt a kiképzés alaposságát, másrészt a tanulók nagyfoku érdeklődését, mellyel az egész idő alatt a céllövés iránt viseltettek. Ugyanis a gyutacslövésnél a 32 tanuló, közül — mint már említettem — 26 talált 35 %-ot. A gyakorlólövésnél pedig az eltüzelt 156 lövésből a találat 135 volt, tehát 86 százalék.

Június 9-én tartották meg a honvédelmi miniszter úr 122421. sz. leiratában előirt záró vizsgát és a versenylövést, amelyen megjelent az alezredes vezetésével a zászlóalj tisztikara, Pál Gábor igazgató és a tanári testület több tagja. A legjobb lövő számára Pál Gábor igazgató által díjul kitűzött 10 koronás aranyat az elismerő okirattal együtt 14 versenyző közül Zareczky Pál VIII. o. tanuló nyerte el (6 lövésből 6 találat, 35 egység). Elismerő okiratot kaptak még: Sterszky Kázmér VIII. o. tanuló (6 találat, 29 egység) és Hajnód Gábor VII. o. tanuló (5 találat, 25 egység). A céllövésben elért szép eredmény meglepte a jelenvolt szakértő tiszteket is. Ugyanis 14-en lőttek 400 lépésről fekvé szabadkézzel alaktancéltáblára. Az eltüzelt 84 lövésből megfelelt 47, tehát 56 százalék volt a találat.

E szép eredmény elérésében nagy érdemök van a kiképzés említett vezetőinek, kik az ügy iránti nemes lelkesedéssel és az ifjak iránt érzett meleg barátsággal fáradoztak azon, hogy az iskolával karöltve edzett testű, önfeláldozó, férfias jellemű és magát fegyelmezni tudó ifjúságot nevelhessünk a hazának. Azonban az ifjak fogékony lelke is megértette ezt a magasztos intenciót és állandó érdeklődéssel és dicséretre való férfias akaratereővel iparkodtak a fegyverforgatásban jártasságra és a lövésben biztosságra szerl tenni.

Mindezek után remélhetjük, hogy a vezetők fáradozása elősegítette az ifjak egyéniségének, jellemének és lovagias gondolkozásmódjának kifejlődését. Vezette: *Mayer János*.

B) Rendkívüli tárgyak.

1. Ének.

Az I. és II. osztály tanulói kivétel nélkül zeneelméleti oktatásban részesültek; a tanultak kapcsán gyakorolták magukat a hangjegyolvasásban és hangtalálásban; heti 1 óra.

A III-ik és IV-ik osztály tanulói külön csoportban gyakorolták a szükséges egyházi népénekeket s ezek kapcsán elemzés alapján zenei ismereteiket bővítették és hangjukat fejlesztették; heti 1 óra.

A II—VIII. oszt. tanulók közül kiválasztottak a legjobb hangú és elegendő zenei ismerettel bíró tanulók s vegyes, valamint férfikarba csoportosulva gyakorolták a műéneket s így ellátták az összes iskolai ünnepélyeket; vasárnapokon felváltva a kóruson különféle népénekeket énekeltek négyes szólamban; egyes kiváló egyházi ünnepeken vegyes karban énekeltek a szentmise váltakozó részeit s így a liturgikus éneklésbe is bevezették; heti 2. óra. — Tanította: *Dományáncz Péter*.

2. Zene.

a) *Kezdők.* A vonalrendszer, a kulcs, a hangjegyek, a szünjelek, az ütem és a hangjegyeközök tüzetesebb ismertetése énekgyakorlatokkal. A hegedű és a vonó kezelése és helyes tartása. Hegedűgyakorlatok egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyekkel; egyszerűbb dalalakok. — Heti óraszám: 2.

b) *Haladók.* A hangnemek tüzetesebb ismertetése és gyakorlása. A különféle legato- és staccatogyakorlatok; a trilla és a syncopa; nehezebb dalformák művésziesebb előadása. Heti óraszám: 2.

c) *Zenekar.* Az előhaladottabb tanulók külön zenekart alakítottak, mely heti egy órában az ensemble-játékot gyakorolta. Anyagul szolgáltak a klasszikus zenéből egyes, az ifjuság felfogásához mért zenedarabok, különös tekintettel a magyar klasszikusok remekeire. A zenekar az összes iskolai ünnepélyeken és az önképzőköri gyűléseken tevékeny részt vett. Tanította: *Dományáncz Péter*.

3. Művészi rajz.

Heti 2 óra. (III—VIII. o.) Havi díj 1 korona. Tananyag: Lapminta, gipsz, természet, csendélet, élő állat és ember utáni vázolás, árnyalás és színezés. Tájékszínezés természet után. Tanította: *Brassai Károly*.

III.

Írásbeli dolgozatok tételei.

1. A magyar nyelvből a négy felső osztályban.

V osztály.

1. Az aratás. 2. Arany János: »V. László« c. költ. tárgya, tartalma és alapeszméje. 3. Id. Wesselényi Miklós br. alakja. 4. Szent Imre halála. 5. Ankerschmidt jelleme »Az új földesúr« c. regény alapján. 6. Eötvös J. br.: Körösi Csoma Sándor felett mondott emlékbeszédének retorikai elemzése. 7. Ünnepi beszéd március 15-én. 8. A földrajzi viszonyok befolyása az ország történelmére. 9. Tavaszi kirándulás. (Levél).

VI. osztály.

1. Tompa: »Az árvalányhaj« c. meséjének taglalása. 2. A keresztény és mohamedán eszme a »Szigeti veszedelem«-ben. 3. Naiv elemek az Odysseiában. 4. A kor és népet rajza Buda halála és Zalán futása c. eposzokban. 5. Szondi két apródja és A walesi bárdok. (Párhuzam). 6. Mi teheti az embert boldoggá? 7. A lírai költészet erkölcsi jelentősége. 8. Egy szabadon választott dráma poétikai elemzése. 9. A művészetek viszonya a valláshoz.

VII. osztály.

1. A szép megnyilatkozása a költészetben s a többi művészetben. 2. A hún és magyar mondák ismertetése. 3. A renaissance hatása irodalmunkra s képzőművészetünkre. 4. A hazafiérzés megnyilatkozása a XVI. század vallásos lírájában. 5. Balassi Bálint költészetének jellemzése. 6. Mikes Kelemen: »Törökországi levelek« ismertetése. 7. Gvadányi József: Peleskei nótárius-ának méltatása. 8. Kazinczy Ferenc mint a nyelvújítás vezére. 9. Berzsenyi Dániel mint óda-költő.

VIII. osztály.

1. Tipikus jellemek Kisfaludy K. vigjátékaiban. 2. Vörösmarty M. Zalán futásának a szerkezete. 3. Az alkoholizmus

hatása a testi szervezetre s a lélekre. 4. Attila és Buda Arany J. Buda halála c. eposzában. 5. A korrajz Kemény Zs. Zord idő c. regényében. 6. A szabadságharc utáni lírai költészetünk jellemzése. 7. Széchenyi és Kossuth. 8. Az emelkedés és bukás mozzanatai Az ember tragédiájában.

2. A görögpótló irodalomból.

V. osztály.

1. Görög társadalmi állapotok Homeros két eposza alapján. 2. Bethlen Gábor jellemzése, Szalárdi J. Siralmas magyar krónikája és Kemény J. Önéletírása alapján.

VI. osztály.

1. A klasszikus líra hatása a magyar klasszikus iskola lírikusaira. 2. A görög dráma eredete és fejlődése.

VII. osztály.

1. A peloponnesusi háború hatása Görögországra. 2. Demosthenes harmadik filippikájának jelentősége.

VIII. osztály.

1. Szokratesz jellege.

IV.

Tanszerek gyarapodása.

1. Könyvtárak.

A) Tanári könyvtár.

A könyvtár az 1907—8. iskolai évben a következő művekkel gyarapodott:

a) Ajándék: dr Balázs István: Alkohol és család, Tanításterv és utasítások az elemi népiskolák róm. kath. vallástanítása részére (az erdélyi püspök úr ajánd.). Geréb—Morvay: Kis latinnyelvkönyv, Magyarország közoktatásügye az 1905. és 1906. évben, A magyar University Extension évkönyve VI. k. A középiskola testgyakorlat tárgyában tartott szakértekezlet jkve. (V. és K. M. ajánd.). Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsának évi jelentése az 1907. november 14-re összehívott státusgyűlés alkalmából, Az erdélyi róm. kath. státus uradalmainak és alapjainak 1906. évi zárószámadatai és 1908. évi költségvetése, Az erdélyi róm. kath. státus 1906. november 15-én tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve (az igazgatótanács ajánd.). Mészáros Jenő: Jelentés az Arany János Társaság 1906. évi működéséről, Az Arany János Társaság emlékirata a Temesvárt állítandó egyetem tárgyában (A. J. T. ajánd.). Br. Forster Gyula: Magyarország műemlékei (a műemlékek orsz. bizottságának ajánd.). dr Márki Sándor: Árpád vezér, Sándor József: Emlékezés gr. Kornis Viktor és gr. Teleki Domokos Emke alelnökökre (E. M. K. E. ajánd.). Hazai ipari beszerzési források (M. kir. keresk. múzeum ajánd.). Székelyegyesületi naptár az 1908. évre (Sz. E. ajánd.). Jelentés a Székely Nemzeti Múzeum 1907. évi állapotáról (Sz. N. M. ajánd.). Gödri F.: Sepsiszentgyörgy r. t. város 1906. évi közig. állapota (a város ajánd.). Az országos középiskolai tanári kongresszus naplója és jkve (a kongresszus ajánd.). Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára feles. számú könyveinek jegyzéke (E. N. M. ajánd.). Szabó György: Az alkoholizmus ellen, Herkules, Uhlyárik J.: Apologétika, Szinnyi J.: Magyar nyelvtan II. és Magyar olvasókönyv II., Bartha J.: Rendszeres magyar nyelvtan, Bartha—Prónai: Irodalom

történeti olvasmányok 6—10 f., Bartha—Prónai: Stilisztika, Radványi T.: Német irodalmi olvasókönyv, Kapossy E.: A görög irod. tört., Létmányi—Szende: Világtörténelem I., Huszka J.: Rajzoló geometria. III. (kiadók ajánd.). Földes Zoltán: Versek, Kőhalmi Mihály: Tanítsuk, vagy ne tanítsuk a latin nyelvet, Hoitsy Pál: Az égi mozgások elméletének néhány fejezete, Szabó György: Az alkohol káros befolyása a vallás-erkölcsi életre, Szemere Miklós: Beszéd a külügyekről, Beszéd a delegációban a tengerészeti költségvetés tárgyalásánál, Schunda József: A cimbalom története (szerzők ajánd.).

b) Vétel: Dudek János: A ker. vallás Apológiája, Karácsonyi János: Magyarország egyháztörténete, Rodriguez Alfonz—Tóth Mike: A keresztény tökéletesség gyakorlása, Borovicényi Nándor: A szociális tevékenység kézikönyve, Kazinczy Ferenc levelezése, Kossuth Lajos iratai, Remekírók Képes könyvtára 7. sor., Szentkláray—Szabolcska: Szépirodalmi és szépműtani közlemények III. Sztura Szilárd: Elmélkedések és tanulmányok, Emlékbeszédek a M. T. A. elhunyt tagjai telett I., Értekezések a nyelv és széptudományok köréből I—III., A Kisfaludy Társaság Évlapja XII., Heinrich G.: Egyetemes irodalomtörténet III., Beöthy Zs.: A művészetek története II., Műveltség könyvtára V., Kraemer: Weltall u. Menschheit IV—V., Malonyai Dezső: A magyar nép művészete I., Bányitai—Rapaics—Karácsony: Egyháztörténelmi emlékek a magyarországi hítújítás korából III., Nisard D.—Szász K.: A francia irod. tört., Kővári L.: Magyarország tört., Michelet: A francia forradalom tört., Értekezések a történelmi tudományok köréből, Connert—Balásy: A székelyek alkotmányának históriája különösen a XVI. és XVII. sz.-ban, Ameis—Heutze: Anhang zu Homers Odyssee, Spencer Herbert—Öreg és Losonczy: Értelmi, erkölcsi és testi nevelés, Réthy László: Corpus Nummorum Hungariae, Adolf F. Weinhold: Physikalische Demonstrationen, Az 1906. és 1907. évi országgyűlési törvénycikk, Az iskolai zászlóaljok szervezése.

c) Tagsági, átalány és könyvkiadó vállalati díj fejében: Giesswein S.: Társadalmi problémák és keresztény világnézet, Prohászka: O.: Modern katolicizmus, Rott N.: A csoda és a természettudomány, Zubriczky A.: A kereszténység lényege, A Szent István Társulat naptára az 1908. évre, Bourdeon—Fredericy és Imrei: A jelenkori gondolkozás mesterei, Escott—György E.: A mai Anglia III., Marczali H.: Az 1790—91. országgyűlés I—II., Aka-

démiai Almanach az 1908. évre. Földes Imre: A királyné, A király arája, Dacos lelkek, Váradi A.: Szent Margit asszony, Schilling L.: Az E. M. E. évkönyve az 1907. évre, Az E. M. E. II. és III. vándorgyűlésének emlékkönyve, Márki S.: II. Rákóczy F. I., Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből XIX. 1–10. XX. 1–6. Értekezések a történeti tudományok köréből XX. 1–6. XXI. 2–6., Magyarországi német nyelvjárások I. 1–5., Értekezések a társadalmi tudományok köréből XIII. 1–2., 2–9., A M. T. A. elhunyt tagjai felett tartott emlékbeszédek XIII. 1–9., Matematikai és Természettudományi Közlemények XXVIII. 2–4., XXIX. 1–4.

d) Folyóiratok: Szent Gellért. IX., Hittudományi Folyóirat. XVIII., Katholikus Szemle. XXI., Budapesti Szemle. 361–372. sz., Erdélyi Múzeum. II., Irodalomtörténeti Közlemények. XVII. Magyar Írók Élete és Munkái. XII., Magyar Nyelv. III., Magyar, Nyelvőr. XXXVI., Nyelvtudományi Közlemények. XXXVII., Egyetemes Philológiai Közlöny. XXXI., Gyakorlati Paedagogiai III., Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny. XI., Századok XII., Történelmi Tár. VIII., Földrajzi Közlemények. XXXIV., Ethnographia. XVIII., A Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának Értesítője. VIII., Növénytani Közlemények. VI., Állattani Közlemények. VI., Magyar Chémiai Folyóirat. XIII., Archeológiai Értesítő. XXVII., Középiskolai Matematikai Lapok. XIV., Matematikai és Természettudományi Értesítő. XXV., Matematikai és Fizikai Lapok. XVI., Természettudományi Közlöny és Pótfüzetek. XXXIX., Akadémiai Értesítő. XVIII., Művészet. VI., Az Alkoholizmus. III., Jó Egészség. VI., Közművelődés. 1907. évf.

Mult évi állomány: 3097 drb, 4818 k., 1384 f., 22799·98 K. értékben.
Gyarapodás az

1907–8. tanévben: 130 drb, 156 k., 49 f., 1155·50 K. értékben.

Összes állomány: 3227 drb, 4974 k., 1433 f., 23875·48 K. értékben.

B) Ifjúsági könyvtár.

Vétel útján gyarapodott: Forgó Bácsi: Francia tündérmesék, Forgó Bácsi: Kismesekönyv, Sebők Gyula: Egér a kaszárnnyában. Sebők Zsigmond: Mackó úr első utazása, Sebők Zsigmond: Mackó úr harmadik utazása, Gárdonyi Géza: Nagyapó tréfái, Krudy Gyula: Sziklazúzó hajók, Hoffmann Ferenc: A látszat csal, Lámpérth Géza: Három pápai diák utazása, Tábori Róbert: Oceánia.

Sas Ede: Toldi költője, Forgó Bácsi: Aesopus meséi, A kakuk óra, Rosszesont Ferke kalandjai, Radó Vilmos: Robinzon. Tábori Róbert: A rézbőrűek világából, Tábori Róbert: A legsötétebb világ-részből, Knighton Károly: Egy vén tengerész, Becher—Stowe: Tamás bácsi kunyhója, Nieritz Gusztáv: Columbus Kristóf, Bonnet J.: Jáva pálmás partvidékein, Bonnet J.: Az aranykeresők. Fényes Elek: Utazások a sarkvidéken, Gaál Mózes: Peru elfoglalása, Sziklai János: II-ik Rákóczy Ferenc élete, Arácsy János: X. Pius pápa élete, Gárdonyi Géza: Nagypapó tréfái 2 példány, Tompa Mihály néprégei, Jankó János: Grönlandon át hócipőn, Rákosi Jenő: A kis Kelemen története, Jókai Mór: Magyarhon szépségei, Gaál Mózes: Kard és lant hőse, Komédiás Palkó, Kujak Andris keleti utazása, Forgó Bácsi: Mit beszélnek a harangok? Két karácsonyest, Tábori Róbert: Temesvári királybíró, Swift Jónathán: Gulliver utazásai, Szegfi Mór: A világ csodái, Utazások a sarkvidéken, Kis Béla István: Rózsalevelek, Tompa Mihály regéi, Church: Római élet Cicero korában 2 füzet, Marryat: Rüst-tig Zsigmond, Verne Gyula: Névtelen család, Egy sorsjegy, Az új hazában, Makay István: Repülőgépen a holdba, Toldy László: Magy. Szent Erzsébet élete, Twain Mark: Tamás urfi csinyjei és kalandjai, May Károly: Karácsony, Varga Ottó: A tiz szobor, Gaál Mózesné: Vallástan az iskolában, Kincs István: Rajzok a kurnc világából, De la Ramirandie: Filemon ezredes, Cyprián: Utak az életben. Csiky: Mithologia, Sebők Imre: Öt világrészen keresztül, Herczeg Ferenc: Pogányok, Church: Egy római ifjú kalandjai, Gaál Mózes: Pompeji pusztulása, Kreith Béla: II. Rákóczy Ferenc, Goldsmith Olivér: A wakefieldi pap, Kazinczy Gábor: Emlékbeszéd Szemere Pál fölött, Plutarchos: C. Julius Caesar, Coriolanus, Petrikles, Bécsi képes krónika, Ovidius: Versek, Flammarion: Csillagos esték, Erdősi: Az igazság felé, Stole Albán: Szt. Erzsébet élete, Endrődi Sándor: Isten felé, Babik József: Magyarok hazája költők dalaiban, Fülei Szántó Lajos: Székelyföld, Hock János: Rákóczy Ferencné, 2 pld., Szentannai: Germaine eszménye 2 köt., Andor József: Anyaföldön. Sziklai János: A Máriakép, Büttner Julia: Úgy amint volt, Jándi Bernárdin: Don Lui elbeszélései 2 köt., Mikszáth: A tót atyafiak, Baráth Ferenc: Verstan és eszhetika, Pintér Kálmán: Drámai mesék, Kiss János: A szépről, Moliér: A tudós nők, Töncs Gusztáv: Szemelvények, Grósz Lajos: A természet köréből, Longfellow: Költeményei, Milton: Az elveszett paradicsom, Calderon: Az élet álom, Benedek Elek: A

magyar népköltés gyöngyei, Hoitsy Pál: A nagy természet, Shakspeare: Lear Király, Szentivánéji álom, III. Richard király, A velencei kalmár, Lessing: Laokoon, Moliér: A képzelt beteg, Dandin György, 2 pld., A botesinálta doktor, Hoitsy Pál: A csillagok világából, Alexánder Bernát: Shakspeare, Kovács Antal: Magyar népdalok, Erdősi K.: Karácsonyi színjátékok, Montesquieu: Elmélkedések a rómaiak nagyságáról, Rada István: Eliáne, 2 köt., A hiábavaló gazdagság, 2 köt., X grótné: Eszter, 2 köt., Csapodi Istvánné: A kékruhás asszony, Pokorny Emánuel: Színjátékok, 2 köt., Mikszáth: A jó palócok, Balassa: Mondohat, Felelet a Mondolatra, Rákosi Viktor: Elnémult harangok. Trefort: Emlékbeszédek, Goethe: Herman és Dorottya, Dóczi: Csokonai. Angyal Dávid: Bethlen Gábor életrajza, Áldássy Antal: Pázmány P. élete, Zrinyi: A török áfium, Horn Emil: Magy. Szent Erzsébet, Erdősi Károly: Rákóczyért, Kincs István: A leánymamák fia 4 köt., Filó Károly: A vértanu szelleme, 3 köt., Baksay Sándor: Gyalogösvény, 3 köt., Platz Bonifác: Az ember eredése, Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis tükre, Rákosi Viktor: Korhadt fakeresztek. Faragó: Emlékbeszédek, Schiller: Költemények. Barabás Ábel: Petőfi, Arany és Petőfi levelezése, Erdélyi János: Pályák és pálmák, Sebestyén Gyula: Az Árpádok története, Borovszky Samu: A honfoglalás története. Endrődi: Századunk irodalma képekben, Csengeri Antal: Deák F. emlékezete, Csengeri Antal: Jellemrajzok, Arany László: Magyar politikai költészet, Kézai Simon: Krónika, Madarász Flóris: A tékozló fiu, Flaminarión: Csillagászati olvasmányok, Zsátkovics K.: Hriez és az úrfi. Összesen 240 drb. 297 kor. 56 fill. értékben. Mult évi állomány 3394 drb. 7414 kor. 87 fill. értékben. Összes állomány 3634 drb. 7712 kor. 43 fill.

A könyvtár használatát az alábbi táblázat mutatja:

Osztály: A tanulók száma: A kivett könyvek száma:

		darab	kötet
I.	52	180	180
II.	60	254	254
III.	63	327	327
IV.	52	534	534
V.	22	180	193
VI.	24	263	272
VII.	18	220	279
VIII.	18	187	208
Összesen:	309	2145	2247

C) Költésönkönyvtár.

Az 1907—8. tanév végén a következő könyvvállomány volt a könyvtárban:

1. Tankönyv és szótár	1068 darab	2061 K. 20 f.
2. Idei gyarapodás	2 darab	5 K. 20 f.
Összesen:		1070 darab 2066 K. 40 f.
3. Készpénz		4958 K. 05 f.
Az összes vagyon:		7024 K. 45 f.

2. Szertárak.

A) Történelmi és földrajzi szertár.

A mult tanév végén volt 120 darab térkép, 7 földgömb és 130 darab szemléltető kép a magyar történelem tanításához 1765 korona 80 fillér értékben.

Idei gyarapodás: a) Ajándék: A naprendszer térképe 14 K. (V. és K. M. ajánd.) b) Vétel: 1. Magyarország vármegyéinek kézi atlasza 30 K. 2. Magyarország 1683-ban 20 K.

B) Érem- és régiségtár.

A mult tanév végén volt 3 arany, 1141 ezüst, 1349 réz, 4 bronz, 35 nikkell és 253 papírpénz, — 9 ezüst, 66 réz, 49 bronz és 26 nikkell érem 1801 korona 76 fillér értékben.

Az állományt a jelen tanévben a következők gyarapították ajándékaikkal: Balló Imre nyug. tanító úr: Milleniumi korona. — Pálffy A. jegyző úr: francia 10 centimes 1865. — Jakab A. tanár 2 drb Kossuth bankó. (30 pengő krajcár). — Márton István tanár I. Ferenc ezüst tallérja 1810, I. Ferenc ezüst huszasa 1830, János Kázmér lengyel király ezüst pénze 1668. — Komán J.: poltura 1763. — Balázs J.: érem Szt. György lovag képével. — Tompos K. II.: 1 kr. 1763. — Nagy I. II.: 1 kr. 1760. 1812. — Zakariás G. III.: 5 bani 1900. Csiki J. III.: 10 kr. 1870. — Csiki J. III.: 1/4 forint 1862. — Csedő S. III.: 15 kr. 1807. — Konez N. III.: 5 bani 1883. — Borzsovay J. V.: török piasztér, 2 forintos Kossuth Bankó. — Orbán P. II.: 3 kr. 1812. — Szőcs P. III.: 3 kr. 1800. — Sárossy A. II.: Buziási hadgyakorlat emlékérmé 1898. — Kristó F. IV.: I. Lipót ezüst pénze 1673. — Ambrus F. III.: 10 bani 1900. — Beke G. II.: 20 kr. 1869. — Fekete E. II.: V. Ferdinánd ezüst érme 1837, 20 kr. 1869, török piasztér. — Bartalis L. II.: orosz 5 kopekes 1860.

— Domokos K. II.: 20 kr. 1869. — Lajos B. II.: $\frac{1}{4}$ forint 1858. — Bors J. III.: 10 forintos Kossuth bankó. — Dávid S. II.: 10 kr. 1870, V. Ferdinánd ezüst érme 1837, brazíliai 100 reiss 1893. — Ranc J. IV.: bolgár 10 sztotinka 1888. — Csiszer J. III.: I. Ferenc József császárságának 50 éves emlékére. — Berecz I. III.: 5 forintos Kossuth bankó.

C) Természetrajsi szertár.

A mult tanév végén volt:

1. Állattani gyűjtemény: a) Állat 509 drb. b) Állattani ismeretű testrészt 393 drb. c) Szemléltető kép 74 drb. d) Mikroszkopi praeparatum 197 drb.

2. Növénytan gyűjtemény: a) Száritott növény 1561 drb. a) Papírmase növény minta 48 drb. c) Mikroszkopi praeparatum 118 drb. d) Szemléltető kép 7 drb.

3. Ásványtan gyűjtemény: a) Ásvány 1869 drb. b) Ásványtan eszközt 13 drb. c) Geológiai diapositiv kép 38 drb.

4. Műszer 48 drb. és apróság 372 drb.

Az összes gyűjtemények értéke 6444 korona.

A folyó tanévben gyarapodás nem volt.

D) Természettani szertár.

A mult tanév végén volt:

1. Erőműtan eszközt 148 darab 1643 K. — f. értékben.

2. Hangtan 37 650 — "

3. Fénytani 143 2572 40 "

4. Hőtani " 73 " 822 " 60 " "

5. Villamosság és mágnesség körébe tartozó eszközt 158 drb. 3237 K. 15 f. értékben.

6. Végtan szer és eszközt 250 darab 524 korona 48 fillér értékben.

Idei gyarapodás: Vétel:

Erőműtan eszközt 9 darab 68 K. 40 f. értékben.

Hangtan 8 147 " — "

Fénytani 7 139 " — "

Hőtani " 5 " 28 " 44 " "

Villamosság körébe tartozó eszközt 53 darab 623 korona 20 fillér értékben.

Végtan szer és eszközt 174 darab 152 korona 77 fillér értékben.

E) **Rajsszertár.**

Idei gyarapodás: a) Vétel: 1 drb. dagasztó teknő 4 kor., 1 drb. talicska 3 kor., 1 drb. csigakut 7 kor., 1 drb. szapuló széssel 4 korona, 1 darab mozdóteknő paddal 4 korona. Egymást merőlegesen átható három négyzetes hasáb 4 korona. Oldallapjaikon fekvő két négyzetes hasábon keresztbe helyezett harmadik hasáb, utóbbin ormos betetőzés 5 korona. Oldallapjaikon nyugvó és egymással párhuzamos oldalélű két négyzetes hasáb, két végükön íves áthidalással 5 korona. Egyik alkotóján nyugvó körhenger mellé állított egyenes közkúp 5 kor. Karos parasztlóca 3 kor. X lábu paraszt asztal 3 kor. Parasztszék 3 kor. „Specht Tierreichenschule“. (Naturstudien). 24 kor. 60 fill. 10 drb. belföldi lepke üveg alatt 10 kor. 5 drb. külföldi lepke 10 korona.

b) Ajándék: Csizsér József III. o. t. egy szép zöld poharat, Domokos Sándor III. o. t. egy bokályt, Kertész Béla III. o. t. gyümölcs mintákat, Helvig Vilmos III. o. t. 2 drb. színes palaekot és László Zoltán V. o. t. 3 drb. színes palaekot ajándékozott,

Az összes gyarapodás	23 darab	96 kor.	80 fill.	értékben.
Múlt évi állomány	680 darab	791 kor.	84 fill.	értékben.
Összes állomány	703 darab	888 kor.	64 fill.	értékben.

V.

Egyesületek élete.

1. Mária-Társulat.

A társulat, melyet ezen iskolai évben Rés János h. vallás-tanár vezetett, miként a multban, úgy ezen iskolai évben is szabályai értelmében működött.

A magistratus tagjai: Praefectus: Bartalis Márton VIII. o. t. Assistensek: Rancz Antal és Csató István VIII. o. t. Secretarius: László Antal VII. o. t. Consultorok: Szántó Árpád VIII. o. t., Bernád Ágoston, Ferenczi Sándor, Veress Péter, Virág Móricz VII. o. t. Lector: Fóris Pál VIII. o. t. Janitor: Veress Péter VII. o. t. Miután már több év óta nem volt avatás, a rendes tagok száma annyira megapadt, hogy a hivatalokat sem tudták kellően betölteni. Hogy ezen iskolai évben lesz-e még avatás, azt biztosan nem tudjuk, attól függ ugyanis, hogy a kegyelmes püspök úr szerencsésül tehet-e bennünket, de a jövő iskolai évben feltétlenül kell avatni, különben a gyülekezet kihal. Egyébiránt van elég olyan derék jelölt, akik nagyon is megérdemelnék, hogy hosszú jelöltségüknek véget vetve őket a rendes tagok sorába felvegyék.

Ezen iskolai évben négy magisztratusi gyűlést tartott, a melyeken a társulat ügyeit beszélték meg. Triduummal ünnepelték meg szent Erzsébet asszony jubileumát, úgyszintén december 8-át. Utóbbi napon az avatott tagok a praesessel együtt a kegytemplomban az ünnepélyes szentmise alatt, melyet az intézeti előljárók végeztek, a közös áldozás előtt ünnepélyesen megújították a felvételnél tett ígéletüket. Rendkívül jó hatással volt nemcsak a tagokra, hanem az összes jelenlevőkre is, hogy az ifjakkal együtt áldozott és újította meg kongregációi ígéletét, Márton István h. tanár is, aki a kolozsvári egyetemi hallgatók gyülekezetének tagja. Hogy azonban a kisebbek is részesüljenek a kongregáció áldásai-

ban és a jóban annál is inkább megszilárduljanak, 1908. január 6-án megalakították a kisebbek (I—III. oszt.) kongregációját is, mely külön tartotta összejöveteleit. A kisebb kongregáció magistratusának tagjai: Praefectus: Csiki János III. o. t. Assistensek: Csiki István és Gegő István III. o. t. Consultorok: Balla Sándor, Beke Gábor, Lázár János II. o. tanuló, Székely Rezső, Ábrahám Ambrus, Bedő Ábrahám III. o. tanuló. Janitor: Darvas Albert III. o. t. Miután vasárnap többen különféle okokból hazamennek, azért a gyűléseket rendszeren kétköznapi tartották és pedig az esti szabad időben.

A kis kongregációnak csakhamar gyásza lett, mert Nagy Imre II. o. t., aki a sekrestyési teendőket végezte és példás magaviseletével mindenkinek szeretetét megnyerte, Gyergyó-Alfaluban jobb hazába költözött, hogy közelebb legyen mennyei édes anyjához.

Utóljára említjük meg, bár talán legelőbb kellett volna ezt tenni, hogy kegyelmes püspök atyánk a kongregációnak szép monstranciát ajándékozott, hogy ünnepélyesebbé tehessék egyes összejöveteleiket. Valahányszor azzal áldást oszt praesesük, egy-egy hála fohász száll az Ur Jézushoz kegyes főpásztorunkért is.

Nagy hálával tartozik a kongregáció Kovács András képezdei vallásnár úrnak is, aki hetenként kétszer is bement az intézetbe és szívesen állott azoknak rendelkezésére, akik szent gyónást akartak végezni. Naponkénti áldozó is több volt, még többen voltak, akik vasárnaponként áldoztak. Adja Isten, hogy ezután még többen legyenek!

2. Önképzőkör.

A szeptember 8-iki alakuló gyűlésen tisztviselők a következők lettek: Elnök: Váradi Sándor VIII. o. t. Főjegyző: Spleiss Mihály VIII. o. t. Titkár: Fazakas Ferenc VIII. o. t. Bíráló bizottsági tagok: Bartalis Márton és Csató István VIII. o. t. László Antal és Pál Béla VII. o. t. Pénztáros: Csutak Lajos VII. o. t., kinek elhunytja után Bernád Ágost VII. o. tanuló választották meg. Aljegyzők: Veress Péter és Sólyom Béla VII. o. t.

Az alakuló gyűlésen kívül volt 2 rendkívüli, 11 rendes, 2 disz- és 2 nyilvános gyűlés. A körnek összesen 77 tagja

volt, még pedig 37 rendes és 40 rendkívüli. A gyűlések anyaga: bírálat, szavalat és szabadelőadás volt.

Szabad előadást tartottak: Ambrus László VIII. o. t.: »Az erdélyi fejedelemség megalakulása«-ról. László Antal VII. o. t.: »Erdély Báthori Zsigmond alatt és Bocskay István felkelése« címen. Fulda Pál V. o. t.: »A magyarok őshazája és bejövetele« címen.

A rendes gyűléseken elhangzott 111 szavalat, melyek közül I. fokot nyert 29, II-at 33, III-at 46 és IV-et 3. Elsőfoku szavalataikkal kitűntek: Ambrus László, Fazakas Ferenc és Váradi Sándor VIII. o. t., László Antal és Barabás János VII. o. t. Rusz Sántha István V. o. t.

Beérkezett összesen 94 dolgozat, melyek közül 50 értekezés, 27 vers, 4 fordítás, 3 elbészélés. I. fokot nyert 28, II-at 42, III-at 24. A haladás című emlékkönyvbe beirtak 16 dolgozatot.

A gyűléseken többször szerepelt az önképzőköri zenekar, melynek tagjai voltak: Spleiss Mihály VIII. o. t. László Antal és Jerzsák Béla VII. o. t., Frey Endre és Székely V. VI. o. t., Fulda Pál és Sándor Gerő V. o. t. Énekeltek: Ferenczy Sándor VII. o. t. és Frey Endre VI. o. t.

A kör régi hagyományához hiven az október 6-iki vértanúk emlékét a következő műsorral ülte meg: 1. Elnöki megnyitó, mondja Váradi Sándor elnök. 2. »Három kuruc dal«, előadja az ifjusági zenekar. 3. »Batthyányi hamvai fölött«, írta Illyés Bálint, szavalja László Antal VII. o. t. 4. »Rákóczi imája«, énekli az ifjusági férfiak. 5. Felolvasás, tartja Bartalis Márton VIII. o. t. 6. Hunyadi induló, előadja az ifjusági zenekar. 7. »Az aradi vesztőhelyen«, írta Pósa Lajos, szavalja Fazakas Ferenc VIII. o. t. 8. Szózat, unisono. — A március 15-iki diszgyűlés műsora a következő volt: 1. Ünnepi nyitány, Dománffytól, előadja az ifjusági zenekar. 2. Ünnepi beszéd, mondja Váradi Sándor elnök. 3. Szabadsajtó, énekli a férfiak. 4. »Nemzeti dal« Petőfitől, szavalja Sterszky Kázmér VIII. o. t. 5. »Dal a hazáról« Dománffytól, szoprán szólóval előadja a vegyeskar zenekisérettel. 6. Felolvasás, tartja Rácz József VIII. o. t. 7. »A gyermek álmái« Dománffytól, előadja a vegyeskar zenekisérettel. 8. »Jókai és Petőfi«, írta Ábrányi Emil, szavalja Fazakas Ferenc VIII. o. t. 9. Népdal-induló Dománffytól, előadja az ifj. zenekar.

A körvezető tanár a körnek december 15-iki gyűlésén részint a kör vagyonából, de nagyobb részben a nemesszivil érdeklődők jóvoltából 15 pályatételt tüzött ki. A május 15-iki határidő elteltével beérkezett 25 pályadolgozat s az eredmény a következő:

Dr. Balló István kir. tanfelügyelő úr Báthori Endre bibóros megöletésének fordítását tüzte ki Szamosközi István latin munkájából. A jutalom tíz korona. A három pályázó közül 5—5 koronát nyert: László Antal és Veress Péter VII. o. t.

Csedő András csikszeredai ügyvéd úr 20 koronát tüzött ki a következő tételle: »A székelyek származására vonatkozó vélemények ismertetése«. Beérkezett egy dolgozat s jutalmat nyert. Szerzője: Bartalis Márton VIII. o. t.

Dr. Daragus András ügyvédjelölt 10 úr koronát tüzött ki a következő tételle: »A gőzgépek jelentősége az iparban«. Beérkezett egy dolgozat, mely jutalomra nem érdemes.

A csikszeredai »Keddi asztaltársaság« 20 koronát tüzött ki e tételre: »Bolyai II. Mohamedjének és Kisfaludy K. Irénjének összehasonlító méltatása«. Beérkezett egy dolgozat, a mely pályadíjra nem érdemes.

Pálffy András várdotfalvi körjegyző úr 20 koronát tüzött ki e tételre: »Bem« (jellemrajz). Beérkezett 3 dolgozat. A két jobb dolgozat szerzője közül: László Antal VII. o. t. 12 koronát, Fazakas Ferenc VIII. o. t. 8 koronát nyert.

Kassai Lajos tanár »A latin lira hatása a magyar irodalomra« c. tételre 16 koronát tüzött ki. Beérkezett egy dolgozat, mely jutalomra érdemes. Szerzője: Váradi Sándor VIII. o. t. Ugyanő »Arany János balladáinak és lírai költészetének lélektana« c. tételre 16 koronát tüzött. Pályázott egy dolgozat s 10 korona pályadíjat nyert. Szerzője: Fazakas Ferenc VIII. o. t.

Eröss József tanár a következő 2 tételt tüzte ki: 1. »A kötelességteljesítés az ember legszebb jellemvonása.« 2. »A keresztény és pogány világnézet ismertetése«. Az előbbire 2 dolgozat érkezett be s szerzőik 5—5 korona pályadíjat nyertek. Az utóbbira egy pályázott s a 10 korona díjat meg is érdemelte. Az előbbieknél szerzői: Váradi Sándor VIII. o. t. és László Antal VII. o. t. Az utóbbié: Fazakas Ferenc VIII. o. t.

Csató János tanár a következő tételt tűzte ki: »A természet erkölcsnemesítő hatása«. Beérkezett három dolgozat s a legjobbnak a szerzője: Váradi Sándor VIII. o. t. 10 kor. jutalmat nyert.

Iványi Antal tanár »Gyöngyösi írói sikerei« c. tételre 5 korona pályadíjat tűzött ki. Az egyetlen pályázó: László Antal VII. o. t. a díjat megnyerte.

Dr. Dobos Ferenc tanár tételére »A német császárok világhuralmi törekvései és hazánk az Árpádok alatt« két pályadolgozat érkezett be. A 12 korona pályadíjból: László Antal VII. o. t. 7 koronát, Nedelka Gergely VIII. oszt. t. 5 koronát nyert.

Rés János tanár »Vallás és becsület« című tételre tűzött ki 10 korona jutalmat. A beérkezett két dolgozat közül egyik sem volt érdemes jutalomra.

Az önképzőkör a következő két tételt tűzte ki kidolgozásra: 1. »Az erdélyi fejedelemség jelentősége a magyar történelemben«. 2. »A hún és magyar mondák kérdése«. Az előbbire beérkezett egy dolgozat, nem volt jutalomra érdemes. Az utóbbira pályázott két tag, akik közül: László Antal VII. o. t. 10 korona jutalmat nyert.

Az önképzőkör azonkívül 10 koronát tűzött ki a két legjobb szavalónak. A szavalt díját: Váradi Sándor és Fazakas F. VIII. o. t. nyerték el.

A legbuzgóbb munkásságot kifejtő tagját Váradi Sándor VIII. o. t. elnököt a kör 20 koronával jutalmazta.

Végül dr. Balló István kir. tanfelügyelő úr a legjobb szabadelőadásra 10 korona jutalmat tűzött ki. E díjat László Antal VII. o. t. nyerte el.

A gyűléseken többször megjelentek az igazgató és a tanári kar egyes tagjai.

A kör járatta a »Képes Folyóirat«-ot és a »Zászlónk«-at (2 példány).

A pénztár állása.

a) Bevétel:

1. A múlt évről maradt	150 kor. 44 fill.
2. Ez évi bevétel	77 40
3. A csíkszeredai Keddi asztaltárs. ajánd.	20 —
4. Dr. Daragus András úr ajándéka	10 " -- "
Összesen	257 kor. 84 fill.

b) *Kiadás:*

1. Képes Folyóirat		14 kor. 60 fill.
2. Zászlónk 2 péld.		4 » 20 »
3. Pályadíjakra		10 —
4. Szavalat díja		10 —
5. Jutalmazásra		20 —
6. Különböző kisebb kiadások		8 » 80 »
Összesen		67 kor. 60 fill.
Marad készpénzben		190 kor. 24 fill.

3. Kiránduló Egyesület.

Az egyesületnek ez évben volt 15 tiszteletbeli, 13 alapító és 48 rendes tagja. Elnököt az alapszabályok értelmében a tanári kar saját kebeléből, titkárt, pénztárnokot, ellenőrt a rendes tagok maguk közül választanak. Az idei tisztikar: Elnök: dr. Dobos Ferenc tanár. Titkár: László Antal VII. o. t. Pénztárnok: Király András VII. o. t. Ellenőr: Fodor Gergely VI. o. t.

Jelen tanévben a sepsiszentgyörgyi székely kiállítás megtekintésére rendeztek kirándulást. Ferenc Gyula, Iványi Antal, dr. Király Henrik, Szilávik Ferenc és dr. Dobos Ferenc tanárok vezetése alatt szeptember 30-án hajnalban 31 tanuló indult annak megtekintésére. Már reggel 7 órakor megérkezvén, reggeli után, a délelőtti folyamán bő alkalmuk nyílt a kiállítás megtekintésére, hol ifjuságunk az állatkiállítás mellett különösen a gépek megtekintésére fordított kiváló figyelmet. Délután megtekintették az árvaházat, melyben az igazgató úr szíves kalauzolása mellett megismerkedtek a növendékek tanrendjével, munkabeosztásával, gazdálkodási rendszerével s honnan azzal az óhajjal távoztak: bár minden megyében állítanának egy-két ily intézetet. Hány embert lehetne megmenteni fajunk számára így az elzúllástól!

A délután hátralevő részét a szövőgyár és a dohánygyár megtekintésére fordították. Mindkettőnek igazgatósága szíves volt hivatalnokai közül egyet-egyet kalauz gyanánt melléjük adni, kik a fonalak és a nyers dohánylevél munkabevételétől a kész szövetek és szivarok raktározásáig mindent bemutatnak és mindent megmagyaráztak.

Este azzal a tudattal érkeztek haza, hogy ezt a napot nem hiába töltötték el.

Ferencz Gyula osztályfőnök és Csató János tanárok május 26-án a VI. osztály tanulóit kivitték a torjai barlanghoz és a Szent Anna tóhoz geológiai tanulmányaik gyarapítása végett.

Az egyesület vagyoni állapota a következő:

Az iskolák pénzalapjánál kamatozásra el			
van helyezve	3573	kor.	85 fill.
Kirándulási célra szolgáló Imets kanonok			
féle jutalmi alapítvány	602		56
Az »Agrár Takarékpénztár« ez évi adománya	..	100	» — »
Az egyesület összes vagyona tehát	4276	kor.	41 fill.

VI.

A tanév lefolyása.

Beírások és vizsgák. A 4573—1906. számú főtanhatósági rendelet alapján az I—III. osztályos tanulók felvétele július 1—5. napjain, a IV—VIII. osztályosok felvétele és valamennyinek beírása szeptember 2—4. napjain folyt le. Ezen határidőn kívül szórványosan jelentkezetteket is beszámítva, beiratott a tanév folyamán az I. osztályba 59, a II-ikba 65, a III-ikba 70, a IV-ikbe 54, az V-ikbe 22, a VI-ikba 24, a VII-ikbe 22, a VIII-ikba 18, összesen 334. Az ünnepélyes »Veni Sancte« megtartása után a tanítás megkezdődött szeptember 5-én és a szabályszerű szünnapok kivételével megszakítás nélkül folyt június 12-ig. Ezen hónap többi részét a vizsgák foglalták le.

A VIII-ikbeliek osztályvizsgálója május 11-én, a többi osztályok-é június 15—25. napjain folyt le a rokon tárgyak csoportosításával, osztályonként három-három csoportban.

A magántanulók június 12—13. napjain vizsgáztak. első nap írásbelileg, második nap szóbelileg.

Vizsgák a tanév kezdetén. A javító vizsgák augusztus 30-ra, a felvételi vizsgák 31-re voltak kitűzve. Javítóra állott 59, kik közül felsőbb osztályba bocsáthatónak találtatott 48, osztályismétlésre utasított 11.

Felvételi vizsgára jelentkezett az I. osztályra egy, aki sikerrel állotta ki a vizsgálatot.

Változások a tanári karban. Az előző tanév végén, mikor már az Értesítőben jelezni nem lehetett Balló István drt. a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Csikvármegye kir. tanfelügyelőjévé nevezte ki s már július első napjaiban új hivatalát elfoglalta. A tanári kar vegyes érzelmekkel fogadta a kinevezést. Egyfelől sajnálta a szeretett kartárs távozását a testületből, kinek 11 évi itteni működése maradandó nyo-

mokat hagyott intézetünk életében és történetében; másfelől örvendett, hogy Csikvármegye népnevelésének vezetése olyan lelkes és kiváló tehetségű erőre bízott. Egy kivételtől eltekintve megyénk tanfelügyelői idáig iskolánk tanári karából nevezettek ki. B. e. Antalfy Károly és Éltes Elek után ő már a harmadik a sorozatban.

Helyébe Stoiber Ottót nevezte ki a főtanhatóság, ki két évig a párhuzamos osztályok létesítése folytán mint kiegészítő tanár működött ezen intézetnél.

Veszprémi Dezső, aki szintén két évig működött ezen intézetnél, első évben mint helyettes, azután mint rendes tanár, sajnálatunkra elpályázott és a szatmár-németi kir. kath. főgimnáziumhoz kineveztetett. Helyébe Grünhut Alfrédet nevezte ki a főtanhatóság, aki helyét el sem foglalta, hanem a kinevezés vétele után lemondott. Csakhamar Márton István végzett tanárjelöltet nevezte ki a főtanhatóság, aki állását október elején elfoglalta.

Ugyanekkor Szabó János hittanár a székelyudvarhelyi főgimnáziumhoz helyeztetett át és helyébe Rés Jánost nevezte ki helyettes hittanárnak a főtanhatóság.

Tanári értekezletek. A tanári testület az új tanévre vonatkozó szervezkedés céljából augusztus hó 28-án tartotta első értekezletét, melyen a tantárgyak, osztályfőnökségek, könyv- és szertárőrök és egyéb állandó teendők beosztásán kívül a javító- és felvételi vizsgákon követendő eljárás rendjét állapította meg. Ezenkívül a tanév folyamán a testület 14 rendes és 2 rendkívüli értekezletet tartott, melyeknek tárgyai csoportosítva következők voltak: Az olvasmányok és írásbeli dolgozatok anyagának kijelölése, tandíjmentességre érdemesek ajánlása, költségeloirányzat összeállítása, az összes tanulók erkölcsi viseletének és tanulmánybeli haladásának ellenőrző elbírálása négyszer a rendtartásban megállapított időben, az értesítő és az évvégi bizonyítvány számára az érdemjegyek megállapítása, az állandó tanmenet revíziója és a következő tanévben használandó tan- és segédkönyvek jegyzékének összeállítása, hivatalos látogatások alkalmával felmerült észrevételek tudomásul vétele, megbeszélése és egy súlyosabb fegyelmi eset elbírálása.

Nepszerű felolvasások és előadások. Az előző évi Értésítőben már jelezve volt, hogy a népszerű felolvasásoknak

szélesebb rétegekre kiható sikerét csak akkor remélhetjük, mikor a nagyobb számú intelligens társadalommal bíró Csikszeredára az intézet áthelyezése megtörténik, mikor az iskola és közönség közelebb jutnak egymáshoz, ahol aztán az új intézetnek ilyen előadások tartására alkalmas természettudományi előadótermeiben a már most is bőven rendelkezésre álló kísérleti és szemléltető eszközöket sikerrel lehet felhasználni a közönségben bizonyára érdeklődést keltő előadások megtartására.

Jelenleg az intézet távol van a nagyobb közönségtől és a testület az adott helyzetben ilyen irányú tevékenységét miként az előző évben, úgy a lefolyt tanév alatt is a helybeli intelligens közönséget magában foglaló Jótékony Nőegyesület estélyein gyakorolta. Ilyen alkalmából tartott felolvasást Eröss József a szocialismus irányzatairól, Kassai Lajos Shakspeare életéről és műveiről, Dobos Ferenc dr. pedig »Európa térfoglalása Ázsiában« cím alatt tartott szabadelőadást.

Ezen kívül a brassói 24. honvéd gyalogezred Csikszeredán állomásozó zászlóalja parancsnokságának a m. kir. honvédelmi miniszter úr rendelkezésén alapuló megkeresése folytán a tanári testület készséggel vállalkozott a zászlóalj tovább szolgáló altisztjeinek a magyar nyelvből, politikai földrajz-, természetrajz-, számtan-, mértan- és fizikai földrajzból ismeret gyűjtő előadások tartására.

A felsorolt tárgyakból Szlávik Ferenc, Dobos Ferenc dr., Csató János, Jakab Antal, Brassai Károly és Király Henrik dr. tanárok tartottak az intézet természettudományi előadótermében hetenként egyszer, szerdán és szombaton d. u. 1/25-től 6-ig egy-egy félórán a hallgatók ismeretköréhez alkalmazott és három-három tárgyból egymást követő előadásokat december elejétől április végéig. Ekkor aztán a zászlóalj parancsnoksága megköszönve a testület készségét és fáradozásait tudatta, hogy a honvéd kerületi parancsnokság rendelete értelmében a tovább szolgáló altiszteknek polgári iskolában teendő vizsgára való elkészítésére csak az állami és községi polgári fiúiskolai tanerők kérhetők fel, minthogy vall. és közokt. miniszter úr a gimnáziumok és reáliskolák tanerőinek ilyen irányú köreműködését elvi szempontból ellenzi.

Ez okból aztán az előadások megszűntek, jóllehet nem

előkészítő tanfolyamra voltak berendezve. Az igazgató ugyanis a zászlóalj parancsnoksághoz intézett válaszában már a felkéréskor kifejtette egy ilyen irányú vállalkozás elvi akadályát; s éppen ezért a testület csak az előző évihez hasonló ismeretterjesztő előadások tartására vállalkozott.

Hivatalos látogatások. Intézetünk főtanhatósága képviselőjében Pál István t. kanonok, igazgatótanácsi-előadó látogatta meg iskolánkat és a vele kapcsolatos kettős finevelő-intézetet május 2—5. napjain. Vallás- és közokt. miniszter úr intézkedése folytán Nagy Ernő dr. egyetemi tanár a földrajzi oktatás és a történelmi oktatásnál a földrajzi ismeretek ébrentartása eredményének megfigyelése szempontjából tartott látogatást május 11—12. napjain. Ugyanekkor május 11-től 14-ig terjedőleg végezte Kuncz Elek kir. tankerületi főigazgató is rendes évi iskola-látogatását. Mindenik hivatalos látogatás eredményéről jegyzőkönyv vététt fel a látogatást végzőnek elnöklete alatt tartott értekezleten, ahol tapasztalatait közölte a testülettel és ezen jegyzőkönyvek a főtanhatósághoz terjesztettek.

Tankerületi főigazgató úr más helyeken lévén elfoglalva, vallás- és közokt. miniszter úr intézetünkben az érettségi vizsgák vezetésével Szamosi János dr. egyetemi tanár, udvari tanácsos urat bízta meg, kinek elnöklete alatt június 11—12. napjain folytak le a vizsgálatok. Az erdélyrészi r. k. státust Mikó Bálint v. b. t. t., főrendiházi tag képviselte.

A május 16-án tartott hittani érettségi vizsgán, valamint az évvégi hittani osztályvizsgákon Bálinth Lajos főesperes-plébános, püspöki biztos elnökölt.

Irányadó rendeletek: 1. Katonai szolgálatra bevonuló tanárnak nyugdíjigénye megszakad, ha szabadságolás nélkül távozik. 3047/907. p. sz.

2. A dolna-tuzlai főgimn. isk. bizonyítványa Magyarországon is érvényes, ha a tanulmányát Magyarországon folytató ifju a megszabott különbözeti vizsgát leteszi. 3287/907. p. sz.

3. Az évvégi vizsgálatok rendje a főtanhatósághoz nem terjesztendő fel, ha a IV. ellenőrző tanácskozás jkvébe fel volt véve. 3345/907. p. sz.

4. Minden fizetésemelés és korpótlék utalványozását kérni kell. 3577/907. p. sz.

5. Nem engedélyezett tan- és segédkönyvek használatától tartózkodni kell. 4839/907. p. sz.

6. Eskóros tanuló csak mint magántanuló folytathatja tanulmányait, ha a tanítás menetét betegsége miatt zavarja. 4504/907. p. sz.

7. Javító-, magán-, osztályösszevonásos- és rendkívüli érettségi vizsga engedélyezése tárgyában beadott kéreseknel a főtanhatóság csak azon intézet testületének véleményét hallgatja meg, amelynél a kérelmes előző évben be volt jegyezve. 5396/907. p. sz.

8. Porosz tanintézetek megtekintésére nyerendő engedélyért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter útján lehet folyamodni. 5692/907. p. sz.

9. Az igazgató kezelése alatt levő és a gimn. kebelében működő egyesületek vagyonáról a betéti könyvek kimutatás kíséretében július 5-ig felterjesztendők. 5800/907. p. sz.

10. Tanulókat ellátásra tanárok csak az igazgató tudomásával, igazgatók csak főtanhatósági engedéllyel fogadhatnak magukhoz. 7320/907. p. sz.

11. Igazgatók és tanárok nyugdíjaztatásuk iránt június hóban kell kérelmezniök. 366/908. p. sz.

12. Tornászati felszerelések hazai cégtől szerzendők be. 666/908. p. sz.

13. A tanulmányi kirándulás minden egyes esetben külön bejelentendő előleges jóváhagyás végett. 1241/908. p. sz.

14. 59441/908. sz. V. és K. M. rendelet értelmében a görög nyelvből önként érettségi vizsgát tevők sem osztályvizsgára, sem írásbelire nem kötelezhetők. 3106/908. p. sz.

15. Az iskolai bizonyítványokba az új helységnév mellett zárójelben a régi is kitüntetendő. 3141/908. p. sz.

Iskolai ünnepélyek. Az október 6-án és március 15-én rendezett ünnepélyeken kívül, melyekről »Önképzőkör« cím alatt már megemlékeztünk, Árpád honalapítónk halálának ezeréves, Szent Imre herceg születésének kilencszázados és Árpádházi Szent Erzsébet születésének hétszázados évfordulója alkalmából november 19-én, Szent Erzsébet napján tartott az intézet iskolai ünnepélyt a következő műsorral:

Délelőtt 11 órakor szentmise után, melyen Rés János hittanár tartott alkalmi szentbeszédet, az intézet nagyter-

mében: 1. Rákóczi nyitány, Kéler Bélától, előadta az ifjúsági zenekar. 2. Alkalmi felolvasást tartott Eröss József tanár. 3. Ének Szent Imre hercegről, előadta a vegyeskar. 4. Ima Szent Imréhez, Szemlér Ferencről, szavalta Sándor Gergely V. o. t. 5. Nemzeti dal, előadta a férfikar. 6. Pusztaszer, Lampérth Gézáról, szavalta Váradai Sándor VIII. o. t. 7. Három kurucdal, előadta az ifjúsági zenekar. 8. Erzsébet, Várady Antaltól, szavalta László Antal VII. o. t. 9. Honfidal, előadta a férfikar. 10. Erzsébet betege, Bán Aladártól, szavalta Fejér Jenő IV. o. t. 11. Rákóczi-induló, előadta az ifj. zenekar.

Április 8-án isteni tisztelettel ünnepeltük II. Rákóczi Ferenc és Széchenyi István gróf halálának évfordulóját.

Vallás-erkölcsi állapot. Az ifjúság a téli hónapok kivételével mindennap testületileg vett részt a szentmisén a tanárok kíséretében. Vasárnapokon isteni tisztelet előtt a négy alsó és négy felső osztály külön-külön csoportban exhortációt hallgatott, más ünnepnapokon pedig az áhitatos közönséggel együtt jelent meg a nagy misén és ott hallgatott szentbeszédet.

A kath. vallású ifjak a tanév alatt négyszer végeztek gyónást és áldozást együttesen: szeptember hóban, az adventi és nagybőjti időszakokban és a vizsgák megkezdése előtt június 13-án. A nagybőjti időszakban, március 25—28. napján püspök úr önagyméltósága gondoskodása és felkérése folytán a III—VIII. osztálybeliekkel főtiszt. P. Kulcsár Antal Jézustársasági atya tartott lelki gyakorlatokat. Ugyanekkor az I—II. osztálybeliek lelki gyakorlatait Balog József brassói főgimnáziumi hittanár vezette, melynek végén az ifjúság tanáraival együtt gyónt és áldozott.

A négyszer kitűzött napon kívül vasárnaponként szentmisén sokan gyóntak és áldoztak. Felemelő látvány szemlélni az Úr asztalához járuló ifjak nagy csoportját, amint társaik szép énekei közben végzik a szent áldozást.

Fegyelmi állapot. Az ifjúság erkölcsi magaviseletének részletesebb elbírálását a hátrább következő táblázatok tüntetik fel, melyek az osztályozás eredményeit összefoglalják. Itt általánosságban annyit jelezni lehet, hogy az ifjúság erkölcsi viselet tekintetében a jogos várákozásnak megfelelt. Csak egy súlyosabb természetű fegyelmi eset fordult elő,

mely az illető eltanácsolását tette szükségessé. Az ellenőrző tanácskozásokon felmerült fegyelmi esetekről a szülők értesítették, hogy közreműködésükkel gyermekeik rendre és pontosságra szoktatását elősegítsék s e tekintetben a tanárokat, mint nevelőket, nehéz feladatukban támogatásák.

Egészségi állapot. Az ifjúság egészségi állapota e tanév folyamán kedvezőnek nem mondható. A fertőző betegségek közül a vörheny az egész vármegyében, néhol szorványosan uralkodott. S habár a tanítás fennakadást nem szenvedett, intézetünk ifjúsága sem volt mentes ezen járványtól. Időközönként hat esetben fordult elő, mindig súlyos lefolyással. Alighogy a tanévet megkezdettük, szeptember hóban a IV. osztály egyik kiváló tanulója, Nagy Dénes ezen betegségben halt el a szülői háznál. A többi öt beteg közül kettő Csíkszeredán a megyei kórházban kezeltetett, a más hármat a finevelő intézet gyengélkedők szobájában elkülönítve az internátusi orvos kezelte.

Máskor évek során alig fordult elő egy-két baleset, a lefolyt évben Nagy Dénesen kívül, még négy tanulónkat ragadta el a halál. Rudics Tibor III. osztályos december elején halt el agyhártyagyulladásban, Nagy Imre II. osztályos február hóban tüdőgyulladásban, Imre Géza III. és Csutak Lajos VII. osztályos tüdővészben, előbbi február, utóbbi március hóban, valamennyien a szülői háznál.

Szomorú, de kétségtelen tapasztalat, hogy a gümőkór Csíkvármegyében is, hol eddig gyéren fordult elő, inkább terjed és a tanuló ifjúság köréből mind sűrűbben szedi áldozatait. A lefolyt tanév alatt halt el Ráduly Árpád VII. osztályt végzett tehetséges tanulónk is tüdővészben, kit a kóros állapot okozta gyengesége miatt szülői már be sem irathattak a VIII. osztályba.

Tanuló társai mindenik elhaltnak koszorút helyeztek koporsójára és lelkük üdvéért mondott szentmiséken az egész tanuló ifjúság a tanári karral egyetemben jelen volt. Nyugodjanak békeségben!

A nem fertőző betegségek közül előfordultak gyakran a légző és emésztő szervek hurutos bántalmai, továbbá izületi csúsz, különböző bőrbántalmak, néhány fagyási daganat és szem-kőhártya bántalmak.

Az ifjúság zöme a kettős finevelő intézetben lévén elhelyezve, ezek lakóinak állapota volt irányadó az ifjúság egészségi állapotának elbírálásánál.

A tanári kar egészségi állapota elég kedvező volt. Betegségek kevés esetben tettek szükségessé helyettesítéseket.

Az intézet áthelyezése. Remélhető, hogy ez a cím végleg kimarad az Értesítőből, mert a lefolyt tanév alatt az áthelyezés ügye jelentékeny lépéssel közeledett a megvalósulás felé.

Köztudomásu, hogy a vármegye a régebben megajánlott internátus építési költségén felül a múlt év folyamán 100 ezer koronát szavazott meg a gimnázium-épület építési céljára, hogy ezzel az áthelyezés ügyét megfenekelett helyzetből kiemelje és a kivitelt lehetővé tegye. Ennek dacára még mindig 152 ezer korona hiány mutatkozott a fedezetnél, melyből 70 ezernek biztosítása Kállay Ubul főispán úr buzgolkodásának köszönhető, aki a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál közbenjárt, hogy a gimnázium építési céljára megajánlott 230 ezer korona segélyt 300 ezerre emelje. A miniszter úr megígérte, hogy az 1909. évi költségvetésbe ezt a többletet beveszi. A még hiányzó 82 ezer pedig azzal nyert fedezetet, hogy Csikvármegye éppen ekkorra összeggel vásárolta meg a létesítendő árva- és szeretetház céljára a jelenlegi gimn. épületét és a hozzá tartozó telkeket, melyek akkor mennek át a tulajdonába, mikor az új épületekbe az intézet elhelyezkedik.

A fedezet így biztosítva lévén, az erdélyrészi róm. kath. státusz igazgatótanácsa a részletes tervet és költségvetést, ami ilyen arányu építkezésnél nagy munka, a tavasz folyamán kidolgoztatta és június hó folyamán hozzájárulás végett a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz már fel is terjesztette. Minthogy a miniszterium a vázlatos terv bemutatása alkalmával észrevételeit és módosításait megtette, remélni lehet, hogy a részletes terv ügye rövid idő alatt elintézését nyer, mely esetben még július hó folyamán az árlejtés megtörténhetik. Alapos tehát a remény, hogy még ez idén az építkezés megkezdődhetik.

VII.

Az ifjuság érdemsorozata.

Az érdemsorozatban előforduló számjegyek jelentése.

1. *Erkölcsi magaviselet.*

1 — jó; 2 — szabályszerű; 3 — kevésbé szabályszerű.

2. *Előmenetel az egyes tárgyakban.*

1 — jeles; 2 — jó; 3 — elégséges; 4 — elégtelen. · fm. — felmentve; mt. — magántanuló.

I. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettan	Számítás	Rajzoló geometria	Szépírá	Torna	Ének	Magaviselet
Adorján Ferenc	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	1
Antal Domokos	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	1
Bakó Gábor	3	2	3	2	2	3	2	2	3	2	1
Balázs Dénes	3	4	4	4	4	4	4	3	2	2	2
5 Beke Károly	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	2
Biró Ignác	3	2	3	3	2	3	3	2	3	2	1
Boga Lukács	2	2	3	2	2	3	3	2	2	2	1
Bors Agoston	2	3	3	3	3	3	4	3	3	2	2
Csiby Károly	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
10 Csillag Péter	2	2	3	2	2	3	3	1	1	2	2
Csiszér Károly	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	1
Dazbek Géza	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Deák Elek	2	3	4	2	2	2	2	2	1	2	2
Dobai Albert	3	4	3	3	3	2	2	3	3	2	1
15 Fazakas János	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1

A tanuló neve		Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Térszemrajz	Számítás	Rajzoló geometria	Szépíró	Torna	Ének	Magaviselet
	Ferencz Sándor	3	4	4	3	3	4	3	3	3	2	1
	Fischer Vilmos	1	3	3	2	2	2	2	2	3	2	1
	Gábori József	2	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1
	Gaal Sándor	1	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1
20	Hajnódi Béla	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Hankó János	1	2	3	1	1	2	2	3	fm.	2	1
	Ince István	1	2	2	2	2	2	2	2	fm.	2	1
	Ince János	3	3	2	3	2	2	3	3	2	2	1
	Ince Zoltán	1	2	2	1	1	2	3	2	1	2	1
25	Jakab Alajos	3	4	4	3	3	4	3	3	3	2	1
	Karácsoni Kristóf	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	1
	Kovács Béla	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	1
	Kovács Károly	1	2	2	1	1	2	2	3	3	2	1
	Kristó Béla	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
30	László Béla	3	4	4	3	3	4	4	3	3	2	2
	László József	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	1
	Lázár Antal	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	1
	Lázár Ferenc	2	3	3	2	2	2	2	3	3	2	1
	Márton Áron	2	2	3	2	2	3	1	2	3	2	1
35	Márton Gergely	3	4	4	3	3	4	4	3	3	2	1
	Nyerges Gyula	2	1	2	1	1	1	1	2	3	1	1
	id. Péter István ism.	3	3	4	3	3	3	2	3	3	2	2
	ifj. Péter István	2	1	1	2	1	3	2	2	2	2	1
	Rancz Ignác	3	3	3	2	2	3	3	3	1	2	1
40	Rancz Sándor	3	3	3	2	2	2	3	2	2	2	1
	Szakács János	1	1	2	1	1	2	3	2	3	2	1
	Szakács Mátyás	3	3	4	3	3	4	3	3	3	2	1
	Szász Ferenc	3	3	3	2	2	2	3	2	3	2	1
	Szebeni János ism.	3	2	3	2	2	2	2	3	3	2	2
45	Szende Sándor	3	3	4	3	2	3	4	3	1	2	2
	Székelly Ferenc	1	1	2	1	1	1	3	1	1	1	1
	Tamás Ádám	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
	Trifu Traján ism.	3	3	3	3	2	4	3	2	2	2	1

Kimaradt: Balázs Albert, Baresai Dénes, Bálint Béla, Biró Antal, Kállai Ferenc, Kánya Domokos, Miske Elek, Péter László, Szabó Lajos, Vaszi Károly.

Vizsgálatlan maradt: Kelemen Géza.

Összesen: 59.

II. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Közelítő geometria	Szövegírás	Torna	Ének	Zene	Magaviselet
Balla Sándor	1	2	3	2	1	2	2	1	3	1	—	1
Balog Sándor	3	3	3	4	2	3	3	3	3	2	—	1
Bartalis Lázár ism.	2	3	3	2	2	1	2	3	3	2	—	2
Bartha Lajos	3	3	4	4	3	3	4	3	3	2	—	2
5 Beke Gábor	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	—	1
Béres Mátyás	2	3	4	4	2	4	4	3	3	2	—	1
Csató Károly	3	3	4	4	3	4	3	3	3	2	—	2
Császár Sámuel	3	3	3	3	2	4	2	2	3	2	—	2
Csiszér István ism.	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	—	1
10 Csomortáni Tibor	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	—	1
Darvas Lázár	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	—	1
Dávid András	1	3	3	2	2	3	2	2	2	2	—	1
Dávid János	3	3	4	4	2	3	3	3	2	2	—	2
Dávid Sándor	3	3	3	3	3	4	3	3	2	1	—	2
15 Domokos László	3	3	4	3	2	4	3	3	2	2	—	2
Fazakas Ferenc	3	3	4	3	3	4	3	3	3	2	—	2
Fekete Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
Ferencz Simon	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	—	1
Ferenczy Márton	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1	—	1
20 Fülöp Pál	1	2	2	2	2	3	2	3	2	1	2	2
Gábor István	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	—	2
Gál Ferenc	2	2	2	2	1	3	2	3	3	2	—	1
György Béla	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	—	2
György János ism.	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	—	1
25 Györgypál Gábor	2	2	2	3	2	2	3	2	3	2	—	1
Heindel Sándor	4	4	4	4	3	4	4	3	2	1	—	2
Holló János	3	3	3	4	3	4	4	3	3	2	—	1
Kakasy Béla ev. ref.	1	2	3	2	1	3	2	3	2	—	—	1
Keresztes Károly	2	3	3	3	2	3	2	3	3	2	—	2
30 Keresztes Vince	1	3	3	3	2	3	2	3	3	2	—	1
Kinszler Gyula ev. ref.	2	2	2	2	1	1	2	3	2	—	—	1
Kovács József	3	3	4	3	2	3	3	3	2	2	—	2
Kozma István ev. ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—	1
Kósa Ferenc	3	3	3	4	2	4	3	2	3	2	—	2
35 Lajos Béla	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	2
Lázár János	2	2	2	2	1	1	2	3	3	2	—	1

A tanuló neve		Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természettud.	Számítás	Algebra geometria	Szépíró	Torna	Ének	Zene	Magaviselet
	Madaras Sándor	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	—	1
	Madár Mihály Lajos	3	2	3	3	3	3	2	2	2	2	—	1
	Márton Ferenc	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	1
40	Orbán Péter	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	—	1
	Péter Ferenc	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	—	1
	Péter János	3	3	3	3	2	3	3	3	2	2	—	1
	Péterffy Imre	2	1	2	2	2	2	2	3	3	2	—	1
	Révész Jenő ev. ref.	1	2	3	2	1	3	2	3	3	—	—	1
45	Rózsa Gyula Géza	3	3	3	4	2	3	3	3	3	2	—	1
	Rusz-Sántha Albert	3	3	3	3	2	3	3	3	1	2	—	1
	Sallay Ferenc	3	2	2	2	1	3	3	2	2	2	—	1
	Sárosy Antal	3	3	3	4	2	3	3	2	3	2	—	1
	Simon Ödön	3	3	3	4	2	4	4	3	2	2	—	2
50	Solnay Sándor gör. kath.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	—	2
	Stülmüller Antal	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—	1
	Székesi Ferenc	3	3	3	4	3	2	4	3	3	2	—	1
	Tamás Péter	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	1
	Tekse János	2	2	2	1	1	2	1	3	3	1	—	1
55	Tischler Endre	1	1	1	1	1	1	1	3	3	1	—	1
	Tischler György	1	2	2	2	1	3	2	3	2	2	—	1
	Tompos Károly	1	2	2	3	2	2	2	3	3	1	—	1
	Török Árpád	2	1	1	2	1	1	2	1	2	1	—	1
	Vass István	2	1	2	3	2	3	2	2	2	2	—	1
60	Voloncs Ferenc	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	—	1

Kimaradt: Bors Károly, Nedelka Imre ism., Szabó András, Tamás Ferenc.

Meghalt: Nagy Imre.

Összesen: 65.

III. osztály.

A tanuló neve	Vallásán	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Termt. földrajz	Szántán	Rajzoló geometria	Torna	Ének	Zene	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Albert István	1	2	2	2	2	1	3	2	3	2	—	—	1
Ambrus Endre	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Anda István	3	3	4	3	4	3	4	4	3	2	—	—	2
András Gyárfás	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	2
5 Ábrahám Ambrus	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	—	—	1
Bara Márton	1	3	3	3	2	3	3	3	2	2	2	—	1
Bartalis Imre	2	4	4	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1
Bauer Imre	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	1
Bedő Ábrahám	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	—	—	1
10 Bencze Béla	1	2	2	2	2	2	2	3	1	1	—	—	1
Berecz István	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1	—	2	2
Biró Sándor	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	—	2	1
Blénessy Sándor	1	2	3	2	1	1	2	2	2	2	—	—	1
Bocskor Elek	2	4	3	3	3	3	4	2	1	2	—	—	1
15 Borbándi Lajos	2	3	3	3	1	3	2	3	2	2	—	—	1
Bors István	2	2	2	1	1	2	2	3	2	2	—	—	1
Csedő Sándor	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Csikl István	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1	1
Csikl János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	1
20 Csutak Bálint	3	3	4	3	3	3	3	3	1	2	—	—	2
Czikó János	3	3	4	3	4	3	4	3	3	2	—	—	2
Darvas Albert	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1	1
Domokos Sándor	3	3	4	3	2	3	3	3	3	2	—	—	1
Eszenyei Mihály	1	3	3	3	2	3	3	2	3	2	—	—	1
25 Farkas Gyula	3	3	4	3	4	4	4	3	1	2	—	—	1
id. Ferenczy Béla	2	2	3	3	1	3	1	2	2	1	—	—	1
ifj. Ferenczy Béla	1	1	2	1	1	2	2	1	1	1	—	1	1
Fulda Zoltán	2	1	1	1	1	3	2	1	1	1	—	1	1
Füstös Károly	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	—	1	2
30 Gaál Imre	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	—	—	1
Geczó György	3	3	4	3	4	3	3	2	1	2	—	—	1
Gegő István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Helwig Vilmos ág. ev.	1	2	1	2	1	2	2	2	1	—	—	2	2
Holló Ferenc	3	3	4	3	3	3	3	3	3	2	—	—	2
35 Kánya Lajos	2	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1
Kertész Béla	1	2	2	1	2	3	2	2	2	1	—	2	1

A tanuló neve		Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Termt. földrajz	Számítás	Rajzoló geometria	Torna	Ének	Zene	Szabadkézi rajz	Műgaviselet
	Konez Lajos ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1
	Konez Nándor	2	3	4	3	4	3	4	3	1	2	—	—	1
	Kozma Gábor ev. ref.	2	4	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	1
40	Kovács Ignác	2	3	4	3	3	3	3	3	1	2	1	—	1
	László Károly	2	1	2	1	2	2	2	2	1	1	—	2	1
	Lukács István	1	2	3	3	1	3	2	2	1	1	—	2	1
	Miklós Géza	2	3	4	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1
	Miniér Károly	2	3	4	3	3	4	3	3	3	—	—	—	1
45	Molnár Károly	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—	1
	Nagy Imre	3	4	4	4	3	3	4	3	1	2	—	—	2
	Nagy János	3	3	3	3	2	2	3	3	3	2	—	—	1
	Nagy Jenő	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	—	—	1
	Péli Gyula	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	—	—	1
50	Péter Imre	3	4	4	4	3	4	3	3	2	2	—	—	1
	Péterffy Zoltán	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1	—	—	1
	Rancz Lázár	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	—	1
	Rácz Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—	1
	Simon György	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	—	—	1
55	Schóbert Ferencz	3	4	4	3	4	4	3	3	2	2	—	—	1
	Székely Károly	3	2	2	2	2	3	3	3	2	2	—	—	2
	Székely Rezső	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	—	2	1
	Szopos Károly	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	—	—	2
	Szöcs András	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	—	1	1
60	Timár Sándor	2	1	2	2	2	2	1	1	2	1	2	—	1
	Zakariás Gerő	1	2	4	3	3	3	3	3	3	2	—	2	1
	Xántus Dávid	1	2	3	2	1	3	2	2	1	1	—	—	1

Kimaradt: Balázs József, Fejér Manó, Gál Péter, Lázár József,
Nagy Gyula.

Vizsgálatlan maradt: Csiszér József.

Meghalt: Imre Géza, Rudics Tibor ism.

Összesen: 70.

IV. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Rajzoló geometria	Torna	Ének	Zene	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Adorján Károly	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	—	—	1
Ambrus János	2	1	3	2	1	2	3	1	2	1	—	1	1
Baky József	2	2	1	3	2	1	1	1	2	1	1	2	1
Bene János	1	1	2	2	1	2	1	1	2	1	2	1	1
5 Berecz Gyula	3	3	3	3	3	2	2	3	1	2	2	2	2
Biró Ferenc	2	1	1	2	2	2	1	1	2	2	—	1	2
Botár Árpád	3	2	3	3	3	3	2	3	3	3	—	—	1
Csató Árpád	3	3	4	3	3	3	2	3	3	2	—	—	2
Csiky Károly	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	—	1
10 Csiszér Béla	3	1	2	3	2	3	1	3	2	2	—	—	1
Demeter Gábor	2	3	3	3	3	2	2	2	3	2	—	—	1
Erdős Béla	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	—	3
Fejér Gerő	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Gál János	2	2	2	3	1	1	2	1	2	2	—	2	1
15 Gál Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Gáspár Jenő	1	1	2	1	1	1	1	2	2	1	—	—	1
György Imre	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1
Györgypál Gábor	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—	2	1
Györgypál János	2	3	3	4	3	3	2	3	3	2	—	—	1
20 Hancz Lajos	2	2	2	2	1	1	2	3	2	2	—	—	1
Holló Sándor	3	3	4	4	3	3	3	3	3	2	—	—	1
Ilyés Lajos	3	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2	1
Imets Ákos	2	2	3	2	2	2	3	3	3	2	2	—	1
Incze Gyula	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	—	—	2
25 Karda István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
Kazatsay Antal	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	—	—	1
Kádár István	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Kállai Géza	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	—	2
Kósa Elek	3	2	2	3	3	2	3	3	2	2	—	—	2
30 Kovács Dénes	2	2	3	4	3	3	2	3	3	2	—	—	1
Kovács László	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	—	—	1
Kristó Ferenc	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—	2
Lajos Balázs	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	—	—	1
Lakatos Imre	2	1	1	1	1	2	1	2	1	1	—	—	1
35 Lakatos Miklós	3	3	3	3	3	4	3	3	1	1	1	—	2
László Sándor	3	2	3	3	3	2	2	3	3	2	—	—	1

A tanuló neve		Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Rajzoló geometria	Torna	Ének	Zene	Szabadkézi rajz	Magaviselet
	Madár István	2	2	2	3	3	2	2	3	3	2	—	2	1
	Miklós Izidor	3	3	3	4	4	3	4	3	2	2	—	—	1
	Péter Imre	2	1	2	1	1	1	2	2	2	2	—	2	1
40	Péter István	3	2	3	3	2	1	3	2	2	2	2	2	1
	Ráduly Béni	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	1
	Sándor Imre	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	—	—	1
	Schlett Géza	3	3	2	3	3	3	2	3	1	2	—	—	2
	Silló Bálint	3	3	3	4	4	3	3	3	3	2	—	—	2
45	Szócs Gergely	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	—	2
	Szócs Zoltán	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—	2
	Tankó Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1
	Vaszi István	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	—	—	1
	Zakariás Bálint	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
50	Zakariás László	2	2	3	3	2	2	2	2	2	1	1	—	1
	Zonda Imre	2	3	3	3	3	2	3	3	3	2	—	—	1
	Zöld Antal	3	2	3	2	2	2	3	3	3	2	—	—	1

Kimaradt: Ady Zoltán.

Meghalt: Nagy Dénes.

Összesen: 54.

V. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögp. irádon	Görögpótló rajz	Történelem	Természettud.	Menyiségtan	Torna	Ének	Zene	Magaviselet
Bakó Kálmán	1	2	2	1	—	2	2	1	1	1	2	1	—	1
Bándi József	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	—	1
Borzsóvay István	3	3	4	3	—	3	3	2	2	4	3	2	—	2
Both Ferenc	3	3	4	3	—	3	3	3	3	4	2	2	—	1
5 Csata Vencel	2	3	3	1	—	2	2	2	2	2	2	2	—	1
Csűrös Lajos	1	1	2	1	—	1	2	1	2	2	2	2	—	1
Dávid Árpád	2	3	4	3	—	3	2	2	3	4	2	2	—	1
Fulda Pál	1	1	1	1	1	—	—	1	2	1	2	1	1	2
Gergely Károly	3	3	3	3	—	3	3	2	2	3	2	1	—	1
10 Karda Ferenc	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1
László Zoltán	2	3	3	3	—	3	2	2	2	4	fm.	2	—	1
Molnár András	3	3	4	3	—	3	3	3	3	4	2	2	—	1
Rózsa József	1	2	2	1	1	—	—	1	1	2	2	1	—	1
Rusz-Sántha István	1	1	2	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	1
15 Sándor Gergely	2	3	3	2	—	3	3	2	2	2	2	2	—	1
Szász Imre	3	3	3	2	—	3	3	2	3	4	2	2	—	1
Tamás Ignác	1	2	2	1	1	—	—	1	1	1	2	2	2	1
Tódor József	1	2	2	2	2	—	—	2	2	2	2	2	—	1
Zakariás Gyula	2	3	3	3	—	3	2	3	2	3	2	1	—	1
20 Csiky Sándor mt.	3	3	3	3	—	3	3	3	3	4	—	—	—	—

Vizsgálatlan maradt: Bogos István ism., Csiszér Sándor, Rusz-Sántha János.

Összesen: 23.

VI. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög. irodalom	Cörögptől rajz	Történelem	Természettud.	Mennyiség	Torna	Ének	Zene	Szabadkézi rajz	Magaviselet
Ambrus András	1	1	1	1	1	—	—	2	1	1	2	2	—	—	1
Antal Károly	3	3	3	3	3	—	—	3	2	3	fm.	—	—	—	1
Bartha Antal	3	3	3	3	—	2	2	3	3	4	1	2	2	—	1
Bálint Ferenc ism.	3	3	3	3	—	3	2	—	2	3	1	2	—	—	1
5 Campeanu János	1	3	3	3	3	—	—	3	2	3	1	1	—	—	1
Erőss Péter	3	2	3	3	3	—	—	3	2	1	3	2	—	—	1
Éltes Endre	1	2	4	3	—	2	3	2	2	4	3	1	—	—	1
Ferencz József	3	3	4	3	3	—	—	4	3	3	3	2	—	—	2
Fodor Gergely	1	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	2	—	—	1
10 Frey Endre	2	2	1	3	3	—	—	2	2	3	fm.	1	—	—	2
Gergely Gábor ism.	2	3	3	3	3	—	—	3	2	4	2	1	—	—	2
Kovács Lajos	2	2	2	3	—	2	2	2	3	3	1	1	—	—	2
László Géza	2	3	4	4	—	3	1	3	2	4	3	2	—	—	1
Mandics István	2	2	3	3	—	2	1	3	2	3	1	1	—	—	2
15 Márkos Albert	1	1	3	3	—	2	1	2	2	3	2	2	1	—	1
Mialovich Viktor	3	3	3	3	3	—	—	2	2	3	1	1	2	—	2
Mihály Gergely	1	2	2	3	3	—	—	2	2	3	2	2	—	—	1
Niklós Domokos	1	1	2	3	—	1	1	1	1	1	2	2	—	—	1
Ötvös Károly	2	3	3	3	—	3	3	2	2	3	2	2	—	—	1
20 Petres Kálmán	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	—	—	1
Sántha Imre	1	1	2	3	—	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Sárosy Béla	2	2	2	2	2	—	—	2	2	2	2	2	—	—	1
Székely Vilmos	1	2	2	3	—	1	2	3	2	4	3	1	1	—	1
Veress Ernő	1	1	2	2	1	—	—	2	1	1	2	1	1	—	1

Összesen: 24.

VII. osztály.

A tanuló neve	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög. irodalom	Görögpótló rajz	Történelem	Memorizált	Természettan	Égészsegtan	Torna	Ének	Zene	Magaviselet
Barabás János	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	2	—	2
Bernád Ágoston	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1	—	1
Botár Dávid	2	2	2	2	2	—	—	2	3	2	2	2	2	—	1
Ferenczy Sándor	2	3	3	3	—	3	2	2	3	3	2	1	1	2	1
5 György Imre	3	3	3	3	—	2	1	2	2	2	1	3	1	—	1
Hajnód Gábor	3	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	1	2	—	2
Jerzsák Béla	1	1	2	2	2	—	—	1	1	1	2	1	1	1	1
Király András	1	1	2	2	2	—	—	2	1	2	1	3	2	2	1
Lajos István	1	1	1	1	1	—	—	1	2	1	1	2	2	2	1
10 László Antal	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Madaras János	1	1	1	2	—	1	1	1	1	1	1	2	1	—	1
Pál Béla	1	1	2	2	1	—	—	1	1	2	1	2	1	—	1
Révész Béla ev. ref.	1	3	3	3	—	2	2	2	2	2	1	1	—	—	1
Schóbert Frigyes	3	3	4	4	—	3	3	4	3	4	3	3	1	—	2
15 Sólyom Béla	2	2	2	3	—	2	2	2	2	3	2	3	1	—	1
Tompos Albert	1	1	2	2	—	1	2	1	2	2	1	2	1	—	1
Veress Péter	1	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	1	—	1
Virág Mária	2	3	4	3	3	—	—	2	2	3	2	1	—	—	1
Dományánc A. mt.	2	2	2	3	3	—	—	2	3	3	—	—	—	—	—
20 Lakatos Antal mt.	3	3	4	4	—	3	3	4	4	4	—	—	—	—	—

Kimaradt: Köllő Dezső.

Meghalt: Csutak Lajos.

Összesen: 22.

VIII. osztály.

A tanuló neve		Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görögp. irodalom	Görögpótló rajz	Történelem	Természettan	Mennyiség	Bölcsész	Torna	Ének	Magaviselet
	Ambrus László	2	2	2	2	3	—	—	2	3	3	1	2	1	1
	Bartalis Márton	1	1	3	2	2	—	—	1	2	1	1	1	1	1
	Csató István	1	2	2	2	2	—	—	2	3	3	1	2	1	1
	Demény Elek	1	1	2	2	2	—	—	2	3	3	2	3	1	1
5	Demény József	2	3	3	4	3	—	—	2	3	3	2	1	1	1
	Fazakas Ferenc	1	2	3	2	3	—	—	1	3	3	2	1	1	1
	Fóris Pál	1	1	1	2	1	—	—	1	2	1	2	3	1	1
	Jezsó Károly Zoltán	1	2	2	3	3	—	—	2	3	3	2	3	3	1
	Nedelka Gergely	1	1	2	2	1	—	—	1	3	2	2	2	2	1
10	Rancz Antal	2	3	3	3	3	—	—	3	3	3	2	3	2	1
	Rácz József	1	2	2	2	2	—	—	2	3	3	2	—	1	1
	Spleiss Mihály	1	1	1	1	1	—	—	1	2	1	1	2	1	1
	Szántó Árpád	2	3	3	3	—	3	2	3	3	4	3	3	2	1
	Székely Lajos	2	3	3	3	3	—	—	3	3	4	2	3	1	1
15	Szerszky Kázmér	1	2	3	3	—	2	1	2	3	3	3	3	2	1
	Szultán Gergely	1	2	1	2	2	—	—	2	2	1	1	3	2	1
	Váradl Sándor	1	1	1	1	1	—	—	1	2	1	1	3	1	1
	Zareczky Pál	2	1	3	2	—	3	1	3	3	3	2	2	2	1

Összesen: 18.

3. Tanulmányi előmenetel és erkölcsi viselet tekintetében általában.

Osztály	Tanulmányi előmenetel							Erkölcsi magaviselet		
	Minden tantárgyból jeles	Minden tantárgyból legalább jó	Minden tantárgyból legalább elégséges	Egy tantárgyból elégtelen	Két tantárgyból elégtelen	Több tantárgyból elégtelen	Összesen	Jó	Szabályszerű	Összesen
I.	—	9	27	5	2	3	48	38	10	48
II.	4	8	29	8	5	6	60	42	18	60
III.	2	13	28	8	4	7	62	51	11	62
IV.	4	9	31	5	2	1	52	39	13	52
V.	4	5	4	3	4	—	20	16	3	19
VI.	1	4	13	3	2	1	24	18	6	24
VII.	5	6	6	1	—	2	20	15	3	18
VIII.	—	4	11	3	—	—	18	17	1	18
Összesen	20	58	149	36	19	22	304	236	65	301*

4. Illetőség szerint való áttekintés.

Lakhely	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
	o s z t á l y b a n								
Helybeli	1	3	8	5	1	2	2	3	25
Megyebeli	45	51	52	39	17	18	15	9	246
Alsótehérmegye	—	—	—	2	—	1	—	—	3
Biharmegye	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Borsodmegye	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Brassómegye	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Háromszékmegye	—	4	1	4	—	—	3	—	12
Hunyadmegye	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Kolozsmegye	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Krassószőrénymegye	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Marostordamegye	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Pestmegye	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Szebenmegye	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Tordaaranyosmegye	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Torontálmegye	—	—	—	—	1	1	—	—	2
Udvarhelymegye	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Románia	1	1	—	—	—	—	—	2	4
Összesen	48	60	62	52	20	24	20	18	304

*) Három magántanuló az erkölcsi viseletből nem kapott érdemjegyet.

5. A tanulók általános áttekintése.

Osztály	Lét-szám		Vallásra nézve volt				ANYANYELVE NÉZVE VOLT			Nyelvismeretre nézve v.		A tanulók szülei közt társadalmi állásra nézve volt												Összesen	
	Beiratott	Vizsgálatra állott	Róm. kath.	Gör. kath.	Ev. ref.	Ág. ev.				A magyaron kívül beszélt		Östermelő		Nagybirtokos	Kisbirtokos	Alkalmazott	Kisiparos	Kiskereskedő	Tisztviselő		Alkalmazott	Más értelm. tartozó	Személyes szolg. élő		Magánzó v. nyugdíjas
										magyar	német	oláh	németül						oláhul	Köztisztviselő					
I.	59	48	46	2	—	—	46	1	1	3	1	1	15	7	7	1	4	—	—	9	1	3	48		
II.	65	60	55	1	4	—	60	—	—	—	1	1	24	1	10	1	7	—	3	2	1	4	60		
III.	70	62	60	—	1	1	62	—	—	2	—	2	25	—	11	5	7	—	4	5	—	3	62		
IV.	54	52	52	—	—	—	52	—	—	—	—	—	23	—	8	3	—	2	5	2	—	3	52		
V.	23	20	20	—	—	—	20	—	—	—	—	1	6	—	1	—	6	2	—	2	—	2	20		
VI.	24	24	22	2	—	—	24	—	—	1	2	—	8	—	—	1	2	—	1	10	—	2	24		
VII.	22	20	19	—	1	—	20	—	—	—	—	—	9	—	1	2	1	—	—	5	—	2	20		
VIII.	18	18	17	1	—	—	18	—	—	—	2	—	6	—	2	1	4	—	—	3	1	1	18		
Összesen	335	304	291	6	6	1	302	1	1	6	6	5	116	8	40	14	31	4	13	50	3	20	304		

6. Életkor és lakás szerinti áttekintés.

Osztály	A tanuló betöltött éveinek száma a tanév végén													Szállásolva van					Összesen		
	10 éves	11 éves	12 éves	13 éves	14 éves	15 éves	16 éves	17 éves	18 éves	19 éves	20 éves	21 éves	több éves	összesen	szeminárium			inter-nátus		Künnlakó	
															mint alapítványos	mint fizetési	mint szolgálattevő	mint fizetési			mint szolgálattevő
I.	3	19	21	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	48	3	6	1	14	1	23	48
II.	—	5	26	16	12	1	—	—	—	—	—	—	—	60	6	4	1	18	1	30	60
III.	—	—	—	14	23	20	5	—	—	—	—	—	—	62	7	5	4	12	2	32	62
IV.	—	—	—	11	17	17	6	1	—	—	—	—	—	52	2	4	2	13	2	23	52
V.	—	—	—	—	—	7	5	6	2	—	—	—	—	20	2	3	—	3	1	4	19
VI.	—	—	—	—	—	1	7	2	6	1	—	—	1	24	2	4	—	5	—	7	24
VII.	—	—	—	—	—	—	—	7	8	3	2	—	—	20	10	1	—	1	—	6	18
VIII.	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	10	3	—	18	5	1	—	6	—	6	18
Összesen	3	24	47	45	53	46	23	22	19	6	12	3	1	304	55	28	8	72	7	131	301 *

*) Három magántanuló nincs számításba véve.

*) Három magántanuló nincs számításba véve.

VIII.

Statistikai kimutatás. *)

I. A tanulás eredményének tárgyaként és osztályonként való áttekintése.

Tantárgyak	I. osztály					II. osztály					III. osztály					IV. osztály					V. osztály					VI. osztály					VII. osztály					VIII. osztály				
	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve	jóles	jó	elégséges	elégtelen	felmentve					
Vallásstan	10	15	23	—	—	16	15	28	1	—	22	24	16	—	—	8	18	26	—	—	9	5	6	—	—	11	7	6	—	—	11	5	4	—	—	12	6	—	—	
Magyar nyelv	5	19	19	5	—	10	15	34	1	—	13	14	29	6	—	16	20	16	—	—	5	4	11	—	—	7	8	9	—	—	10	2	8	—	—	5	8	5	—	
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	23	18	—	8	14	27	3	—	3	6	7	4	—	4	7	9	4	—	6	6	6	2	—	4	6	8	—	
Latin nyelv	2	13	24	9	—	6	14	31	9	—	13	11	36	2	—	9	11	26	6	—	8	3	9	—	—	3	2	18	1	—	5	6	7	2	—	2	10	5	1	
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	4	1	8	—	—	4	3	2	—	—	3	6	6	—	
Görögpótló irodalom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	10	—	—	2	6	3	—	—	3	3	1	1	—	—	1	2	—	
Görögpótló rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	—	—	—	5	4	2	—	—	3	4	1	—	—	2	1	—		
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	19	19	6	—	12	12	26	2	—	8	8	4	—	—	4	10	9	1	—	10	7	1	2	—	—	5	9	4	
Földrajz	8	23	16	1	—	6	16	26	12	—	9	13	33	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Természettudomány	9	26	12	1	—	16	32	12	—	—	—	—	—	—	—	12	21	18	1	—	6	9	5	—	—	6	15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Természetrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Természetan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	2	—	5	13	—		
Mennyiségtan	4	22	14	8	—	8	8	33	11	—	10	14	32	6	—	12	21	18	1	—	6	5	2	7	—	5	3	11	3	—	8	6	5	1	—	5	1	10	2	
Rajzoló geometria	3	19	22	4	—	6	25	23	6	—	7	20	34	1	—	10	11	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Filozófiai propedeutika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Szépirodalom	3	24	21	—	—	5	14	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	6	1	—	—	—	—	—			
Ének	3	45	—	—	—	10	46	—	—	—	4	19	40	—	—	3	11	41	—	—	3	16	—	—	—	11	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Torna	11	13	22	—	2	2	28	25	—	5	25	18	16	—	3	9	23	19	—	1	2	16	—	—	2	7	10	5	—	2	4	8	4	—	2	3	5	9	—	

*) Minden táblázatban csak a vizsgát állott nyilvános és magán tanulók vannak számításba véve.

2. A tanulás eredményének tárgyaként és osztályonként való áttekintése százalékokban.

Tantárgyak	I. osztály				II. osztály				III. osztály				IV. osztály				V. osztály				VI. osztály				VII. osztály				VIII. osztály			
	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen	jelas	jó	elégős	elégtelen
Vallás	20.9	31.2	47.9	—	26.7	25	46.7	1.6	35.5	38.7	25.8	—	15.4	34.6	50	—	45	25	30	—	45.8	29.2	25	—	55	25	20	—	66.7	33.3	—	—
Magyar nyelv	10.4	39.6	39.6	10.4	16.7	25	56.7	1.6	20.9	22.8	46.8	9.7	30.8	38.4	30.8	—	25	20	55	—	29.2	33.3	37.5	—	50	10	40	—	27.8	44.4	27.8	—
Német nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	16.1	17.8	37.1	29	15.4	25.9	51.9	5.8	15	30	35	20	16.7	29.1	37.5	16.7	30	30	30	10	22.8	33.3	44.4	—
Latin nyelv	4.2	27.1	50	18.7	10	23.3	51.7	15	21	17.7	58.1	3.2	17.8	21.2	58	11.5	40	15	45	—	12.5	8.3	75	4.2	25	30	35	10	11.1	55.6	27.8	5.5
Görög nyelv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86.7	13.3	—	—	30.8	7.7	61.5	—	44.5	33.3	22.2	—	20	40	40	—
Görögpótló irodalom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.7	15.4	76.9	—	18.2	54.5	27.3	—	37.5	37.5	12.5	12.5	—	33.3	66.7	—
Görögpótló rajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46.2	53.8	—	—	45.5	36.4	18.1	—	37.5	50	12.5	—	66.7	33.3	—	—
Történelem	—	—	—	—	—	—	—	—	29.1	30.6	30.6	9.7	23.1	23.1	50	3.8	40	40	20	—	16.7	41.7	37.5	4.1	50	35	5	10	27.8	50	22.2	—
Földrajz	16.7	47.9	33.3	2.1	10	26.7	43.8	20	14.5	21	58.2	11.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természettan	18.7	54.2	25	2.1	26.7	53.3	20	—	—	—	—	—	23.1	40.4	34.6	1.9	30	45	25	—	25	62.5	12.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	8.3	45.8	29.2	16.7	13.4	18.3	55	18.3	16.1	22.6	51.6	9.7	23.1	40.4	34.6	1.9	30	25	10	35	20.8	12.6	45.8	20.8	30	30	30	10	27.8	72.2	—	—
Rajzoló geometria	6.3	39.6	45.8	8.3	10	41.7	38.3	10	11.8	32.3	54.8	1.6	19.2	21.2	59.6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	30	25	5	27.8	5.6	55.5	11.1
Filozófiai propedeutika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Égészet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szépírtás	6.3	50	43.7	—	8.4	28.3	68.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61.1	33.3	5.6	—	—	—	—	—
Ének	6.2	93.8	—	—	17.9	83.1	—	—	32.2	67.8	—	—	21.2	78.8	—	—	15.8	84.2	—	—	47.8	52.2	—	—	66.6	33.4	—	—	61.1	33.3	5.6	—
Torna	28.9	28.3	47.8	—	8.6	50.9	45.5	—	42.6	30.5	27.1	—	17.6	45.1	37.3	—	11.1	88.9	—	—	31.8	45.5	22.7	—	25	50	25	—	17.6	29.4	5.3	—
V I S E L E T																																
Jó	79.2				70				82.3				75				84.2				75				77.8				84.4			
Szabályszerű	20.8				30				17.7				25				15.8				25				22.2				5.6			

Érettségi vizsgálat.

Az írásbeli téttelek a következők voltak:

b) A latin nyelvből és irodalomból: P. Vergilii Maronis
Aeneidos I. IV. 554—583. Eredmény: jeles 1, jó 10, elégséges 4.

2. Valamely egyenes körkúp alapsugara 3, magassága 9. E kúp csúcsában oly gömb középpontja van, melynek sugara a kúp magasságával egyenlő. *a)* Mekkora a gömb által a kúp palástjából kimetszett kör sugara? *b)* Mily köbtartalma a gömb azon része, mely a kúpban fekszik? Eredmény: jeles 3, jó 2, elégséges 7, elégtelen 3.

A vizsgálat eredménye a következő:

[illegible]

X.

Jótékonyság.

Ezen cím alatt legelőször is hálás köszönetet mondunk az intézet és a tanuló ifjuság nevében mindazon tanügybarátoknak és jötevőknek, akik adományaikkal az érdemes tanulókat jutalmazni s ezzel őket még nagyobb szorgalomra, tehetségeik kifejtésére és további sikerek elérésére báztatni szivesek voltak, valamint azoknak, akik az intézet könyvtárait és szertárait szives adományaikkal gazdagították. Az ajándékok tárgyait az adományozók nevének megemlékezésével az illető könyv- és szertárról előbb adott jelentésünkben nyugtatványoztuk, illetőleg megörökítettük.

Tandíjmentesség. A főtanhatóság a testület ajánlása alapján a szegény és kiválóbb előmenetelű tanulókat tandíjmentességben részesítette.

Egész tandíjmentesek voltak: Csató István, Fóris Pál, Spleiss Mihály, Váradi Sándor VIII., Bernád Ágoston, Király András, Pál Béla VII., Fodor Gergely, Petres Kálmán, Veress Ernő VI., Bakó Kálmán, Bándi József, Csűrös Lajos, Tamás Ignác V., Adorján Károly, Ambrus János, Bene János, Gáspár Jenő, Gál János, Karda István, Lakatos Imre, Tankó Károly IV., Bedő Ábrahám, Csiki István, Csiki János, Ferenczy Béla, Gegő István, Kertész Béla, László Károly, Lukács István, Péterffy Zoltán, Székely Károly, Székely Rezső, Timár Sándor III., Beke Gábor, Györgypál Gábor, Péter Ferenc II. o. tanulók.

Féltandíjmentesek voltak: Bartalis Márton, Nedelka Gergely VIII., Botár Dávid, György Imre, Lajos István, Sólyom Béla, Veress Péter VII., Ambrus András, Ferencz József, Frey Endre, Miklós Domokos VI., Fulda Pál, Rózsa József, Rusz-Sántha István, Sándor Gergely, Tódor József V., Baky József, Biró Ferenc, György Imre, Hancz Lajos, Kádár István, Kállai Géza, Kósa Elek, Szöcs Gergely, Szöcs Zoltán, Vaszi

István, Zöld Antal IV., Albert István, Ábrahám Ambrus, Balázs József, Bara Márton, Bencze Béla, Bors István, Darvas Albert, Fulda Zoltán, Imre Géza, Simon György, Szöcs András III., Balla Sándor, Ferenczy Márton, Fülöp Pál, Nagy Imre, Sallay Ferenc, Stúlmüller Antal, Török Árpád II. o. tanulók.

Tanulmánybeli hanyatlás miatt a tandíjmentesség kedvezményét a tanév második felére elvesztették: Ferencz József, Frey Endre VI., Sándor Gergely V., Kállai Géza, Szöcs Zoltán IV., Balázs József, Bara Márton III. o. tanulók.

Az elengedett tandíj összege 2310 korona, amely összeg a befolyt tandíjnak 17.9^o/₁₀-át teszi ki.

Segélyek. a) Mint ösztöndíjasok segélyezésben részesültek:

Fulda Pál V. o. Budai Mária Terézia-féle	240 kor.
Kovács József II. o. Wodiáner-féle magánalapítvány	100 kor.
Kósa Ferenc II. o. a jövedéki bírság alapból	100 kor.

összeggel.

b) A gimnáziummal kapcsolatos internátus növendékei közül az internátusi segélyalapból az ellátás fedezésére segítséget kaptak:

Fóris Pál VIII. 48, Csiki István III. 140, Fulda Pál V., Csiki János III., Péter Ferenc és Tischler Endre II. o. tanulók 28—28 koronát, összesen 300 koronát.

c) A vármegyei lóbeszerzési huszáralapból, mint személy huszárcsaládból származott tanulók segélyben részesültek:

Botár Dávid, György Imre VII., Mihály Gergely VI. 70—70 kor., Kovács Lajos, Sárosy Béla VI. 60—60 kor., Ambrus András, Fodor Gergely VI. 35—35 kor., összesen 400 korona.

Jutalmazások. a) Az erdélyi róm. kath. tanulmányi alapból évenként járó 80 kor. átalányból vásárolt könyveket a következő jóviseletű s kiváló előmenetelű tanulók kapták:

VII. osztály: Barabás János, Bernád Agoston és Madaras János: Morawski—Jándi: Esték a Genfi-tó partján; Lajos István: Szitnyai Elek: Ész és szív.

VI. osztály: Ambrus András, Fodor Gergely és Petres Kálmán: Beöthy Zsolt: A magyar irodalom kis-tükre,

V. osztály: Bándi József: Donászy Ferenc: Életünket és vértünket; Csűrös Lajos és Tamás Ignác: Prónai Antal: Futó csillagok; Fulda Pál és Rusz-Sántha István: Pintér Kálmán: Magyar drámai mesék; Karda Ferenc: Tóth Rezső: Budapesti séták.

IV. osztály: Fejér Gerő és Karda István: De Amicis—Radó: Szív; Tankó Károly: Bársony István: Erdőn-mezőn; Zakariás Bálint: Pintér Kálmán: Magyar drámai mesék.

III. osztály: Ábrahám Ambrus és Csiki István: De Amicis—Radó: Szív; Bedő Ábrahám: Marryat—Kárpáti: Rüstig Zsigmond, a brémai kormányos; Csiki János: Donászy Ferenc: Egy magyar diák élete Mátyás korában; Darvas Albert: Dickens Károly: Twist Olivér; Gegő István: Churh A. I. — Hegedüs Pál: Kétezer év előtt, vagy egy római ifju kalandjai.

II. osztály: Beke Gábor és Péter Ferenc: Dedek-Crescens Lajos: Mária-legendák; Fekete Endre és Tischler Endre: Latkóczy Mihály: Magyar szentegyházak regéi; Kozma István: Akantisz Viktor: Japáni mesék.

I. osztály: Fazakas János: Rolfus—Ploskál: Beppo a lazzaroni fiu.

b) Az erdélyi püspök úr önagyméltósága 100 korona áru könyvet ajándékozott, amelyből minden egyes tanuló a hittani vizsga végén kapott egy a Szent István Társulatnál megjelent tanulságos népiratkát. A többi könyvet a következő tanulók kapták:

VII. osztály: Pál Béla: Kempis—Platz: Krisztus követése.

VI. osztály: Miklós Domokos: Szalézi Szent Ferenc — Platz: Filótea; Veres Ernő: Kempis—Platz: Krisztus követése.

V. osztály: Bakó Kálmán és Rózsa József: Kempis—Platz: Krisztus követése.

IV. osztály: Adorján Károly: Tárkányi B. József: Lelki manna; Bene János, Biró Ferenc, Gáspár Jenő és Lajos Balázs: Szalézi Szent Ferenc — Platz: Filótea; Lakatos Imre: Kempis—Platz: Krisztus követése; György Imre és Péter Imre: Jézus és a jó gyermek.

III. osztály: Albert István, Fulda Zoltán, Keresz Béla és Péterffy Zoltán: Tárkányi B. József: Lelki manna; Berecz István, László Károly és Szöcs András: Jézus és a jó gyermek.

II. osztály: Lázár János, Madaras Sándor, Péterffy Imre, Stülmüller Antal és Tekse János: Tárkányi B. József: Lelki manna; Török Árpád: Jézus és a jó gyermek.

I. osztály: Dazbek Géza: Tárkányi B. József: Lelki manna; Fazakas János: Jézus és a jó gyermek.

c) A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumtól küldött két jutalmi könyvet a következők kapták: László Antal VII. oszt. tanuló: Gáspár Ferencz: Hét év a tengeren; Veres Péter VII. oszt. tanuló: Cox—Komáromy: Görög regék.

d) T. Nagy Imre nyug. felsőnépiskolai igazgató és neje Orbán Brigitta a folyó tanév kezdetén vörhenyben elhalt Dénes nevű, IV. oszt. nagyreményű fiuk emlékére »Nagy Dénes fillérei« czimen 300 koronás jutalmi alapítványt tettek, melyből 1 százalék a tőkéhez csatolandó, a többi pedig a IV. osztályban a mennyiségtanból legjobb sikert feltűntetőnek jutalmazására fordítandó. Az alapítólevél elfogadás és jóváhagyás végett a főtanhatósághoz felterjesztetett. Alapítványt tevők a jelen tanévi jutalmazásra 20 koronát adtak át az igazgatónak és ezt a tanári testület Karda István IV. osztályosnak ítélte oda.

e) A Székely Egyesület két jó előmenetelű és jó viseletű székely származású tanuló részére adományozott 20—20 korona jutalmát a tanári kar ajánlata alapján Bernád Ágoston VII. és Petres Kálmán VI. oszt. tanuló kapta.

f) »Béldi és társai jutalmi alap« 10 korona kamatját László Antal kapta, mint a VII. osztály legjobb tanulója.

g) Az »Imets-féle jutalmi alap« 10 korona kamatját Spleiss Mihály VIII. osztályt végzett tanuló kapta, mint olyan székely származású tanuló, aki a német nyelvből a legjobb előmenetelt tanusított.

h) Koncz István csíktusnádi plébános úr a legjobb érettségi vizsgát tett tanulónak évenként adni szokott 10 korona jutalmát Váradi Sándor nyerte el.

i) Gecző Béla kir. törvényszéki bíró úr 10 korona jutalmát Szultán Gergely VIII. osztályt végzett tanuló kapta, mint aki a mennyiségtanból a csíkszeredai tanulók közül a legtöbb eredményt érte el.

j) Király Mihály posta- és táviró tiszt úr 10 korona jutalmát Veress Ernő VI. oszt. tanuló kapta, mint kiváló matematikus.

l.) A csikszeredai »Keddi asztaltársaság« 100 korona jutalmi összegéből Várad Sándor VIII. osztályt végzett tanuló 40, Tankó Károly IV. és Csiki István III. oszt. tanuló 20—20 koronát kapott. A fennmaradt 20 korona az önképzőköri pályázatok alkalmával jutalmul volt kifizetve, de nem lehetett kiadni; ezért takarékpénztárba helyeztük.

l.) A csikszeredai »Csomó asztaltársaság« 60 korona jutalmi összegéből a következők kaptak jutalmat: Spleiss Mihály VIII. osztályt végzett tanuló 10 koronát, mint aki az ének- és zenében legtöbb szorgalmat fejtett ki; Sántha Imre VI. oszt. tanuló 10 koronát, mint legjobb rajzoló; Csiki János III. oszt. tanuló 20 koronát, mint a III. osztály legjobb tanulója. A fennmaradó 20 koronát 5 kiváló tornász kapta, akiket »Tornaverseny« alcím alatt sorolunk fel.

m) Pál Gábor igazgató 10 korona jutalmát Zareczky Pál VIII. osztályt végzett tanuló kapta, mint legjobb lövész.

n) Csató János tanár a meteorologiai megfigyeléseknél teljesített segédkezésért Csató István VIII. osztályt végzett tanulót 12 korona, Timár Sándor III. osztályos tanulót 8 korona jutalomban részesítette.

o) Dr. Király Henrik 10—10 korona jutalmát Fóris Pál és Várad Sándor VIII. osztályt végzett tanulók kapták, mint akik a mennyiségtanból a legnagyobb szorgalmat fejtették ki.

Tornaverseny. A tornaverseny következő győztese elismerő okiratot és egyesek pénzjutalmat kaptak a »Csomó asztaltársaság« 20 korona jutalmi összegéből:

a) Az összetett versenyben (korlát- és nyújtógyakorlatokból): Révész Béla VII. oszt. tanuló (6 koronát), Kállay Géza IV. oszt. tanuló (4 koronát); Rusz-Sántha István V., Berecz Gyula, Tankó Károly IV. oszt. tanuló.

b) Magas ugrásból: Bálint Ferencz VII. oszt. tanuló (4 koronát), Lakatos Miklós IV. oszt. tanuló.

c) Távolugrásból: Mandics Ferencz VI. és Csiki János III. oszt. tanulók (3—3 koronát); Lakatos Miklós IV. és Farkas Gyula III. oszt. tanuló.

d) Futásból: Éltes Endre VI., Lakatos Miklós IV., Csiki János és Farkas Gyula III. oszt. tanuló.

XI.

Finevelő intézet és internátus.

A) A finevelő intézet.

A Szent-Mihályról nevezett finevelő intézetben teljes ellátásban részesült 36 nyilvános és 19 magánalapítványos, 28 fizető és 8 szolgálattevő, összesen 91 növendék.

a) Nyilvános alapítványt élveztek.

Közalapítványt :	Rancz Antal	VIII. o. t.
	Váradai Sándor	VIII. o. t.
	László Antal	VII. o. t.
	Pál Béla	VII. o. t.
	Ambrus András	VI. o. t.
	Ferencz József	VI. o. t.
	Miklós Domokos	VI. o. t.
	Bándi József	V. o. t.
	Gál János	IV. o. t.
	György Imre	IV. o. t.
	Karda István	IV. o. t.
	Bene János	IV. o. t.
	Baky József	IV. o. t.
	László Károly	III. o. t.
Bíró-félét:	Gáspár Jenő	IV. o. t.
Bors-Bálint-félét :	Tompos Albert	VII. o. t.
» »	Sándor Gergely	V. o. t.
Bors-Barnabás-félét:	Sólyom Béla	VII. o. t.
Csomortáni-félét :	Spleiss Mihály	VIII. o. t.
Tusnádi Darvas I.-félét:	Bencze Béla	III. o. t.
» » »	Veress Ernő	VI. o. t.
Fogarasy Mihály-félét:	Berecz István	III. o. t.
Gyóújfalvi Darvas I.-f.:	Barabás János	VII. o. t.
Dénes-félét:	Ábrahám Ambrus	III. o. t.
Fülöp Alajos-félét:	Fülöp Pál	II. o. t.
Keresztes-félét:	Petres Kálmán	VI. o. t.
Kovács Miklós-félét:	Schóbert Frigyes	VII. o. t.

Kovács Miklós-félét;	Éltes Endre	VI. o. t.
Kovács Péter-félét:	Szöcs András	III. o. t.
Lukács Mihály-félét:	Csűrös Lajos	V. o. t.
» »	Darvas Albert	III. o. t.
Molnár József-félét:	Csató István	VIII. o. t.
» »	Bernád Ágoston	VII. o. t.
Salamon Andrásné-f.:	Vass István	II. o. t.
Sántha-félét:	Tódor József	V. o. t.
Tankó-félét:	Fodor Gergely	VI. o. t.

b) *Magán alapítványt élveztek:*

Haller Mária-félét:	Rusz S. István	V. o. t.
Bors Bálint-félét:	Tompos Károly	II. o. t.
» » »	Ilyés Lajos	IV. o. t.
Buzás Mihály-félét:	Kristó Béla	I. o. t.
Ferenczi Péter-félét:	Fazakas Ferenc	VIII. o. t.
Kedves Bara-félét:	Karda Ferenc	V. o. t.
Molnár Balázs-félét:	Csata Vencel	V. o. t.
» » »	Balla Sándor	II. o. t.
» » »	Lázár János	II. o. t.
Nagy István-félét:	Márkos Albert	VI. o. t.
Bocskor Elek-félét:	Bocskor Elek	III. o. t.
Péterffy-félét:	Incze István	I. o. t.
» »	Péterffy Imre	II. o. t.
Madár Imre-félét:	Tamás Ignác	V. o. t.
Ferenczy Péter-félét:	Ferenczy Sándor	VII. o. t.
» »	Madaras János	VII. o. t.
	Veres Péter	VII. o. t.
	Berecz Gyula	IV. o. t.
	Nyerges Gyula	I. o. t.

c) *Kézi ösztöndíjas tanulók:*

Virág Mórinc VII. o. t. (Péterffy-féle 200 korona.)

Orbán Gábor VIII. o. t. (Eröss Elek-féle 200 korona, a közdivásárhelyi róm. kath. főgimnáziumban).

Ambrus László VIII. oszt. tan. (Kedves Zsuzsánna-féle 200 korona.)

Lakatos Imre IV. o. t. (Molnár József-féle 200 korona.)

Orosz Béla III. o. t. (Orosz Mihály-féle 76 korona, a brassói róm. kath. főgimnáziumban.)

d) *Fizetők.*

VIII. osztály. Sterszky Kázmér.

VII. Jerzsák Béla.

VI. Antal Károly, Frey Endre, Mandics István és Székely Vilmos.

V. Rusz-Sántha János, Zakariás Gyula és Szász Imre,

IV. Erdős Béla, Fejér Gerő, Zakariás Bálint és Zakariás László.

III. Blénessy Sándor, Minier Károly, Rácz Zoltán, Székely Rezső és Zakariás Gerő.

II. Madaras Sándor, Rusz-Sántha Albert, Sallay Ferenc, Kovács József.

I. Antal Domokos, Deák Elek, Incze Zoltán, Karácson Kristóf, Trifu Traján, Fischer Vilmos.

Az ifjúság házi nevelését és az intézet felügyeletét *Kassai Lajos* igazgató, *Fröss József* és *Rés János* aligazgatók gyakorolták.

Az élelmezést az igazgató házilag kezelte. Az élelmezési díj egy alapítványos növendék részére 200 korona, egy fizető részére 260 korona, mely összeg havi előleges részletekben fizetendő. 8 szolgálattevő (servitor) ingyen ellátásban részesült.

Napi ételreut: reggelire egy pohár meleg tej zsemlelével, ebédre leves, marhahús mártással, főzelék sült hússal; vacsorára főzelék sült hússal. Ugy az ebédhez, mint a vacsorához 20—20 deka kenyeret kapnak.

A növendékek két teremben tanulnak és 13 szoba alvásra van berendezve. A hálószobákban egész éjjel ég a mécs.

Ágyneműről, téli és nyári ruházatról, fehérneműről, úgyszintén mosatásról, asztalkendőkről és ivópohárról a szülők gondoskodnak.

Előforduló rongálások helyreigazítására minden növendék a beiratáskor három koronát fizet az aligazgatónál.

A főtanhatóság rendelete szerint csak egészséges ifjakat szabad felvenni. A betegeket és az olyan tanulókat, kik az osztályt elégtelen eredménnyel és kevésbé szabályszerű magaviselettel végezték, az intézetbe fel nem vehetjük.

Jelentkezni lehet augusztus 15-ig személyesen, vagy levélben, az iskolai és orvosi bizonyítvány bemutatása mellett.

Bővebb felvilágosítással az igazgató szívesen szolgál.

B) Internátus.

A főgimnáziummal kapcsolatos internátusban 72 fizető és 7 szolgálattevő növendék nyert ellátást Kassai Lajos igazgató és Csató János felügyelő tanár vezetése alatt.

Az egyes növendékek fűtés-világítás címén fizettek évi 10 koronát, bennlakásért évi 10 koronát és ellátásért havi előleges részletekben 140 koronát.

A szolgálattevők csak fűtésért és világításért fizettek.

Az intézet egyéb bevételei:

1. Majláth G. Károly gróf. püspök úr 4 ifju helyett fizette az internátusi díjakat 640 korona összegben.

2. Az internátusi segélyalaphoz jött 800 korona. Ebből 300 koronával hat kiváló tanulót segélyeztünk, a többi pedig (500 korona) az intézet közszükségleteire fordított.

3. Csíkvármegye nevelési pénztára ebben az évben is 740 koronával segítette intézetünket.

Az 1907—908. iskolai évre az internátusban elhelyezett tanulók a következők:

VIII. osztály: Demény Elek, Fóris Pál, Nedelka Gergely, Rácz József, Szántó Árpád, Székely Lajos.

VII. osztály: György Imre.

VI. osztály: Campeanu János, Erős Péter, Kovács Lajos, Mihály Gergely, Sárosy Béla.

V. osztály: Both Ferenc, Fulda Pál, Molnár András, Rózsa József.

IV. osztály: Biró Ferenc, Csató Árpád, Imets Ákos, Kádár István, Kazatsay Antal, Kovács Dénes, Kovács László, Kristó Ferenc, Ráduly Béni, Sándor Imre, Schlett Géza, Silló Bálint, Szöcs Gergely, Zonda Imre, Zöld Antal.

III. osztály: Bors István, Cziko János, Csutak Bálint, Csiki János, Csiki István, Eszenyei Mihály, id. Ferenczy Béla, ifj. Ferenczy Béla, Fulda Zoltán, Gál Imre, Kánya Lajos, Molnár Károly, Simon György, Xántus Dávid.

II. osztály: Balog Sándor, Béres Mátyás, Császár Sámuel, Csiszer István, Csató Károly, Csomortáni Tibor, Fazakas Ferenc, Ferencz Simon, Kósa Ferenc, Gábor István, Ferenczi Márton, Péter F. Gyula, Rózsa Géza, Solnay Sándor, Tischler Endre, Tischler György, Török Árpád, Kakasy Béla, Stulmüller Antal,

I. osztály: Adorján Ferenc, Beke Károly, Csibi Károly, Dazbek Géza, Fazakas János, Gábosi József, Kovács Béla, Kovács Károly, László Béla, Lázár Ferenc, Márton Áron, Péter István, Szakács Máttyás, Székely Ferenc.

Az internátusban az ifjak a fentemlitett díjakért lakást, fűtést, világítást, kiszolgálást, ételmezést és felügyeletet nyernek. Óvadék címén a tanév kezdetén a felügyelő tanárnál 2 koronát fizetnek.

Ágyneműről, ruházatról, fehérneműről, asztalkendőről, ivópohárról és mosatásról a szülők gondoskodnak.

Az igazgatóság oly tanulót, aki tüdőbajban vagy más betegségben szenved, úgyszintén aki elégtelen tanjeggyel végzett, vagy a viseletből kevésbbé szabályszerű osztályzatot nyert, az internátusba nem vesz fel.

XII.

Szükséges tudnivalók.

1. Figyelmeztetés.

A tanulók, szülők és gyámok figyelmeztetnek, hogy az iskolai bizonyítványokat őrizték meg, minthogy ezek másolata az eredeti elvesztését igazoló kérelemmel, és kivált az érettségi okmányé, sok nehézséggel állítható ki. Figyelmeztetnek továbbá a szülők és gyámok, hogy a félévi »Értesítő« vegyék át iskolázottjaiktól és azt jól betekintve, írják alá, hogy ne csupán az évvégi bizonyítványból és így későn ébredjenek arra, hogy fiuk, vagy gyámoltjuk elvesztette a drága tanidőt és iskolai életet.

2. Felvétel a gimnáziumba.

1. A következő tanévre az I—III. o. tanulók szabályszerű felvétele és beírása a főtanhatóság 4573 – 1906. sz. rendelete alapján július hó 1—5 napjain történik. Beíratáskor kötelesek a 2 K. beíratási díjat befizetni, amely összeget akkor sem kapnak vissza, ha a jövő tanévben tanulónak nem jöhetnek ide. A IV—VIII. o. tanulók felvétele szeptember 1—3. napjain történik. Ez utóbbi napokon a három első osztályba csak az esetben lehet beíratkozni, ha a törvényes létszám még be nem telt. Minden tanuló atyja, anyja, vagy ezek megbízottja kíséretében tartozik a beíráshoz megjelenni a gimnázium igazgatójánál és az illető osztályfőnöknél.

2. Az első osztályba csak oly tanulók vehetők fel, kik életük 9-ik évét már betöltötték, de 12 életévüket túl nem haladták s vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettségük van. A tizenkétévesnél idősebb jelentkező felvétele felett a tanári testület határoz.

Első helyen jogosultak a felvételre a csíkmegyei róm. katolikusok, másodsorban a háromszékmegyei róm. katolikusok, harmadsorban a csíkmegyei más vallásúak. Ezen sorozatban is először jogosultak az elemi iskolát jeles eredménnyel, azután a jó eredménnyel végzett növendékek.

3. Minden tanuló a felvételnél az előző évről szóló iskolai bizonyítványát és keresztlevelet vagy születési bizonyítványát tartozik az igazgatónak bemutatni és az osztályfőnöknél beadni. Az V-ik osztályba lépő pedig köteles, ha szülője meg nem jelenik, nyilatkozatot mutatni fel arról, hogy a görög nyelvet, vagy pedig az e helyett választható tantárgyakat fogja-e tanulni. Az intézetbe először lépő a fentebbieken kívül újraoltási bizonyítványt is tartozik felmutatni. Ezek nélkül felvétel nem eszközölhető.

4. A javító és pótló vizsgák augusztus 31-én, a felvételi vizsgák pedig a beiratások idején tartatnak meg. A reál- és polgári iskolából jövő tanulók a megfelelő osztály tárgykülönbözetéből felvételi vizsgát tesznek. A felvételi vizsga díja 20 korona. Azon tanulónak, aki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, a tanári testület engedheti meg, hogy az elégtelen osztályzat kijávítása végett javító vizsgálatot tehessen; de ha az egy tárgyból bukott tanulónak a magaviseletéből »kevésbé szabályszerű«, avagy »rossz osztályzata van, a főtanhatósághoz kell engedélyért folyamodnia. Hasonléképen a főtanhatósághoz tartozik folyamodni a javító vizsgálat engedélyezéseért az is, ki két tantárgyból kapott elégtelen osztályzatot. A kellően felszerelt folyamodványokat 1908. július 3-ig a gimnáziumi igazgatósághoz kell beadni. A később beadott folyamodványok figyelembe nem jönnek. Aki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, javító vizsgálatra semmi esetre sem bocsáttatik. A javító, nemkülönbben a pótvizsgálatot is abban az intézetben kell a tanulónak letennie, melyben az elégtelen érdemjegyet kapta, illetőleg ahol a rendes vizsgálatot elmulasztotta. Megokolt esetekben az iskola főtanhatósága megengedi, hogy a tanuló a vizsgálatot más tanintézetben tehesse le. Pótvizsgálatra csak az a tanuló bocsátható, ki a rendes vizsgálatról való elmaradását betegség vagy egyéb fontos okkal igazolja. A betegség igazolására hatósági vagy hatóságilag megerősített orvosi bizonyítványt kell mellékelni.

A beíratásnál fizetendő díjak a következők:

- a) 2 korona beíratási díj.
- b) 6 korona az országos tanári nyugdíjalap javára.
- c) 1 korona a tanévvégi Értesítő nyomtatása költségeire.
- d) 1 korona az ifjúsági könyvtárra.
- e) A tulajdonképeni tandíj a főtanhatóság 1905. dec.

2-án kelt 5769. számú rendelkezése szerint úgy az alsó, mint a felső osztályosoknak 40 korona, nem katolikusoknak 60 korona.

f) Az esetleges károk megtérítése címen minden tanuló tartozik 2 korona óvadékot az osztályfőnök kezéhez lefizetni.

Az e) pontban megállapított díj fizetése alól felmentés is nyerhető, a többi pont tételei lefizetése alól felmentésnek nincs helye.

Ezen díjak a beíratáskor fizetendők; az e) pont alatti tandíj fizetését a tandíjmentességért folyamodók halasztathatják addig, míg kérvényükre a főtanhatóság válasza megérkezik. Első osztályos tandíjelengedésben nem részesül.

3. Tandíjmentességi szabályzat.

1. §. Az erd. róm. kath. státus gimnáziumában a státusgyűléstől megállapított tandíj fizetendő, mely alól rendszerint seki sem mentetik fel.

2. §. Kiváltképen azonban a főtanhatóság elengedheti az egész vagy fél tandíj fizetését jó erkölcsi magaviseletű és egyttal jó igyekezetű, tehetséges tanulóknak, ha:

a) a szűlők vagyontalanságát az illető politikai hatóságtól kiállított és a róm. kath. lelkészttől is aláírt bizonyítvány igazolja;

b) az előző évről szóló gimnáziumi bizonyítvány szerint erkölcsi magaviselete legalább szabályszerű volt s az egyes tantárgyakból legfeljebb csakis két elégséges osztályzatot bír, a többi jeles és jó lévén.

3. §. A tandíjmentesség mindig csak egy évre adatik.

4. §. Olyan tanulók kérvényét, akiknek bizonyítványa kevésbbé szabályszerű magaviseletet, avagy kettőnél több elégséges érdemjegyet tartalmaz, az igazgatók el nem fogadhatják, hanem a jelen szabályzatra való hivatkozással visszautasítják s a tandíjfizetésre határidőt tűznek ki.

5. §. A tandíjmentességet illetőleg a fősúly a feltandíjmentességre helyeztetik; egész tandíjmentesség csakis kiváló szorgalom és előmenetel mellett, valóban szegényeknek adatik.

6. §. Aki igazolja, hogy egy időben három fia jár közép- vagy főiskolába, s ha az illető tanuló előmenetele megfelel a szabályzat b) pontjának, a tandíj felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelemre, még ha nem is egészen szegény.

7. §. A tandíjmentességi kérvények minden tanév elején legkésőbb szeptember 15-ig az illető gimnázium igazgatóságánál adandók be. A tanártestület tartozik a kérvényeket még a szeptember hóban tartandó ülésen lelkiismeretesen tárgyalni, a véleményét minden egyes folyamodóra nézve jegyzőkönyvbe venni. Az összes iratokat az igazgatók október 1-éig a főtanhatósághoz felterjesztik, hogy az igazgatótanács októberi rendes közgyűlésén végleg határozhasson. Fel nem szerelt vagy később beadott kérvények figyelembe nem vétetnek.

8. §. A tandíj fele beiratáskor, a másik fele január 17-ig befizetendő. Akik jelzett határidőig a tandíjt be nem fizették, sem az igazgatótanácstól fel nem mentettek, a tanulók sorából kitörlendők.

9. §. A tandíj beszédéséről az illető igazgatók felelősök.

10. §. A jelen szabályzat a gimnáziumi Értesítőben közzé teendő.

Csíkssomlyó, 1908. június 29.

Pál Gábor.

főgimnáziumi igazgató.

□ NYOMATOTT CSIKSZEREDÁBAN □
SZVOBODA JÓZSEF KÖNYVSAJTÓJÁN

122